TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 45 (1916) 1986 LAPKRITIS-NOVEMBER 4 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Sutartinai žengiant

Jau esame pripratę matyti tarp savęs šnairuojančius politinius-visuomeninius mūsų išeivijos veiksnius. Tas šnairavimasis kurį laiką jaudino mūsų visuomenę, bet ilgainiui ji su tokia būkle apsiprato ir atrodė, kad tai normalus dalykas. Bet toks "normalumas" ėmė tolinti veiksnius nuo visuomenės, prarasti jos domesį ir iš dalies paramą. Veiksnių viršūnės pastebėjo, kad tarpusavio kovos nė vienam nežada laimėjimo. Tai tokios rūšies sportas, kuriame visi pralaimi. Pastaruoju metu jaučiamas tam tikras posūkis koordinacijos linkme. Pernai, kai buvo organizuojamas Laisvės ir taikos žygis Skandinavijoje, keliant tarptautinėn viešumon Baltijos valstybių okupaciją, darnaus mūsų veiksnių sutarimo nebuvo matyti. Jie vieni kitiem, tiesa, gero linkėjo, bet organizacinėje talkoje ne visi dalyvavo. Šiemet, kai iškilo reikalas organizuoti antrą Laisvės žygį į Austrijos Vieną, veiksnių sutarimas nebebuvo problema. Klivlando konferencijon susirinkę įvairių veiksnių atstovai gana lengvai rado bendrą kalbą ir nusprendė sutelktinėmis jėgomis dalyvauti žygyje į Vieną, kur 1986 m. lapkrityje prasidėjo Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija, nagrinėjanti Helsinkio akto nuostatų vykdymą.

PAGRINDINIS sutartinės akcijos žingsnis buvo bendras memorandumas, kurį pasirašė visi laisvojo pasaulio mastu besireiškią lietuvių veiksniai – diplomatinė tarnyba, VLIKas ir Bendruomenė. Memorandumas numatytas įteikti Vienos konferencijoje dalyvaujančių 35 valstybių delegacijom ir paskleisti viešuose forumuose. Tuo būdu Lietuvos, Latvijos ir Estijos sovietinė okupacija bei aneksija vėl susilauks tarptautinio dėmesio. Tiesa, tai nėra tarptautinė taikos konferencija, sprendžianti pokario valstybių likimą, bet, svarstydama Europos saugumo, žmogaus bei tautų teisių klausimus, negalės praeiti tylomis pro Europoje likusias pokario žaizdas, būtent Baltijos valstybių pavergimą, fizinę ir moralinę priespaudą, atneštą sovietinio totalizmo. Tokiai akcijai numatytas informacinis baltiečių biuras, kuris veiks ilgesnį laiką. Be to, minėtam siekiui pabrėžti surengta demonstracija Vienoje, kur suvažiavo estai, latviai ir lietuviai ne tik iš Europos, bet ir Šiaurės Amerikos su viltimi, kad baltiečių balsas bus išgirstas tarptautinėje viešumoje, kad jis sugėdins pavergėją Sovietų Sąjungą ir atkreips dėmesį laisvųjų tautų, mažai težinančių apie pavergtųjų baltiečių būklę. Visą tą renginį suorganizavo Pasaulio baltiečių santalka, pirmininkaujant lietuviams.

DAR per anksti kalbėti apie Vienos žygio pasekmes – laimėjimus ir pralaimėjimus, bet jau dabar galima pasidžiaugti sutartiniais mūsų veiksnių žingsniais, kurie ir ateityje turėtų pakeisti tylų šnairavimąsi. Ligšioliniai bandymai eiti vien organizacinės ambicijos keliu, ieškant vyresniškumo ar pirmumo, nieko gero nežada. Tradiciniai mūsų veiksniai jau yra pakankamai įsitvirtinę užimtose pozicijose ir nėra prasmės jieškoti ar laukti kito mirties. VLIKas, kuriam daug kas pranašavo greitą subyrėjimą, tebėra gyvas ir, kiek galėdamas, juda politinėje srityje, atlikdamas Lietuvai naudingą misiją. Bendruomenė, į kurią kėsinosi skaldytojai, atlaikė smūgius, tebėra gyvastinga ir atlieka lietuvybei reikšmingus darbus. Bandymas ją išstumti iš politinės veiklos pasirodė taip pat neracionalus užmojis, nes Lietuvos laisvinimo politika nėra vieno kurio veiksnio monopolis, o visų lietuvių rūpestis, juo labiau organizuotos Lietuvių Bendruomenės. Darbų politinėje-visuomeninėje srityje yra daug, trūksta tiktai darbo rankų. Dėl to turime telkti turimąsias pajėgas, o ne jas sklaidyti, koordinuoti, o ne vieni kitiem kliudyti. Mūsų visuomenę orientuoti, judinti bei Lietuvos laisvinimo linkme kreipti turėtų visų veiksnių sutartinė akcija, nustatoma veiksnių pasitarimais.

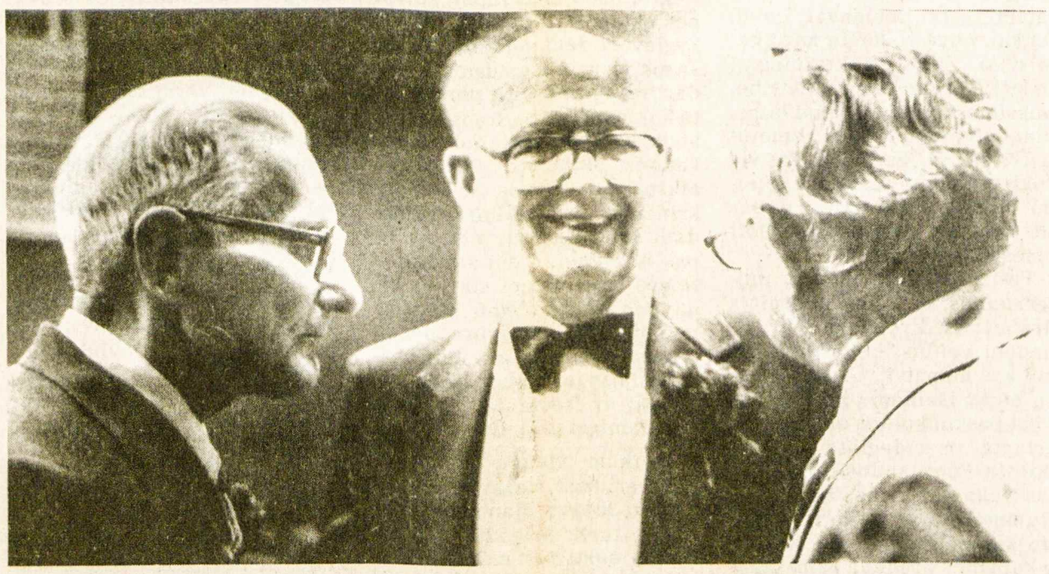

Lietuvių sukilimas, įvykęs 1941 metais, buvo paminėtas ir Niujorke. Iškilmės kalbėtojai (iš kairės): dr. JUOZAS VĖBRA, dr. ADOLFAS DAMUŠIS (abu minėto sukilimo dalyviai) pokalbyje su "Kario" red. BALIU RAUGU Ntr. V. Maželio

Grupė, tyliai dirbanti Lietuvai

Pokalbis su Religinės lietuvių katalikų šalpos reikalų vedėju kunigu Kazimieru Pugevičium Bruklyne

— Religinė lietuvių katalikų šalpa, kaip organizacija, darbuojasi jau 25 metai. Ta proga kyla visuomenėje tyliai svarstomas klausimas: kodėl ta organizacija buvo įsteigta atskirai nuo BALFo? Juk prieš tai visus lietuvių labdaros bei šalpos reikalus tvarkė BALFas?

— Nesakyčiau, kad prieš Religinės lietuvių katalikų šalpos įsteigimą "visus lietuvių labdaros bei šalpos reikalus tvarkė BALFas". Juk buvo ir prieš tai įvairių savišalpos organizacijų. Viena jų buvo prie Kunigų vienybės dar prieš BALFo įsteigimą, būtent Kunigų šalpos komitetas. JAV episkopatui nutarus paskirti $20,000 šelpti Lietuvos Bažnyčiai bei nuo komunizmo nukentėjusiems lietuviams, buvo pastatyta sąlyga, kad ta šalpa būtų dvasiškių administruojama. Todėl buvo įsteigta Religinė lietuvių katalikų šalpa, kurios direktoriatą sudarė kunigai, pirmininkaujant J. E. vyskupui V. Brizgiui.

— Ar Religinės šalpos įsteigimas nepakenkė BALFo veiklai ir ar visuomenė suprato atskiro vieneto (religinės šalpos) steigimo reikalingumą?

— Faktai rodo, kad Religinės šalpos įsteigimas tikrai nepakenkė BALFo veiklai. Juk pirmus kelerius metus Religinė šalpa rėmėsi beveik išimtinai JAV metine episkopato teikiama subsidija. Tik su laiku buvo lietuviškose bažnyčiose įvestos rinkliavos (ir tai ne visose!). Laikas pastariosiom buvo atsargiai numatytas, kad nesikryžiuotų su kitom daromom lietuviškiems reikalams rinkliavom. Atrodo, kad visuomenė suprato atskiro vieneto steigimo reikalingumą. Juk per praėjusius 25-erius metus ir Religinė šalpa, ir BALFas klestėjo, veikdami vieningai! Mes dažnai tariamės bendrais reikalais ir dalinamės darbais. Kai Religinė šalpa susilaukia iš Lenkijos prašymo, jį perduoda BALFui. O jei kas BALFe kreipiasi religinės šalpos, kaip pvz. religinės spaudos, jį perleidžia mums.

— Tikriausiai tas reikalingumas turbūt gerai paaiškėjo per 25-rius metus, kai pagrindinės pastangos buvo nukreiptos į pavergtą Lietuvą, kur pagalbos laukia persekiojami tikintieji?

— Taip. Per 25-rius metus paaiškėjo, kad norint sušelpti Lietuvoje pavergtuosius, — tikinčiuosius ir netikinčiuosius medžiaginiu ir moraliniu būdu, okupantui nuolatos trukdant, darbo pakanka visiems.

Kun. KAZIMIERAS PUGEVIČIUS, Religinės lietuvių katalikų šalpos reikalų vedėjas

— Ar galėtumėte pasakyti, kokios sumos per 25-rius metus buvo nukreiptos į Lietuvą vienokia ar kitokia forma?

— Aš manau suprasite, kad negalima sumų minėti. Tačiau galite būti tikri, kad labai daug tiesioginės paramos per tą laiką pasiekė Lietuvą per Religinę šalpą. Net valdžios knygų tikrintojas, pravesdamas eilinę mūsų knygų reviziją, prasitarė, kad Religinė šalpa atlieka neeilinius darbus.

— Visiems yra žinoma, kad oficiali pagalba Lietuvos tikintiesiems iš užsienio yra uždrausta. Ar pavyksta rasti neoficialių kelių? O gal bandoma gauti leidimą iš okupacinių įstaigų siųsti pagalbą oficialiu keliu, kaip yra pavykę kitoms šalpos organizacijoms, pvz. persiųsti tam tikrą skaičių Šv. Rašto egzempliorių?

— Pagalba Lietuvos tikintiesiems yra įmanoma tik neoficialiais keliais. Kiek žinau, nė vienai šalpos organizacijai nėra pavykę persiųsti oficialiais keliais nė vieno Šv. Rašto egzemplioriaus. Laikas nuo laiko pasaulio spaudoje gal būna paskelbta, kad gautas iš bedievių valdžios toks leidimas, bet tai tik bedievių propaganda. Net Vatikano su Maskvos aprobata pasiųstas popierius naujam lietuviškam mišiolui vagių buvo išgraibstytas, o likutis pelėja kažkur, kadangi bedieviai neduoda projektui eigos. Tuo tarpu neoficialiais keliais pavyko Lietuvai persiųsti tūkstančius religinių bei kitų knygų.

— Bene daugiausiai kenčia lietuviai sąžinės kaliniai Sibiro lageriuose. Ar įmanome jiems pagelbėt siuntiniais ir kitais būdais?

— Ne tik sąžinės kaliniai kenčia, bet ir jų šeimos. Siuntinius siųsti tiesiog vieniems ir kitiems beveik neįmanoma. Tačiau yra tam tikrų galimybių apie kurias viešai negalima kalbėti. Čia norėčiau priminti, kad paprasta privataus asmens atvirutė pasiųsta kaliniui gali jam daug padėti. Šalia to, telkiame ne tik lietuvius, bet ir kitataučius įsijungti į akciją kaliniams padėti. Religinės šalpos kompiuteryje sukrautas bene tiksliausias sąrašas lietuvių sąžinės kalinių. Praėjusią vasarą mūsų centre jaunas latvis Alberts Motivans rašė į kompiuterį visus duomenis apie kitus baltiečius sąžinės ir politinius kalinius. Tokia medžiaga labai naudinga Tarptautinės amnestijos organizacijai, visai eilei žmogaus teisėms ginti organizacijų ir pan. Labai aišku, kad per praėjusius septynerius metus, kai Gintė Damušytė šiuo reikalu pas mus pradėjo rūpintis, lietuvių kalinių reikalus žymiai daugiau pradėjo ginti stiprios kitataučių organizacijos.

— Plačiai jūsų veiklai reikia daug lėšų. Iš kur jos ateina — ar iš geraširdžių lietuvių, ar ir kitataučių, Amerikos labdaros organizacijų?

— Gerai sakote, kad plačiai Religinės šalpos veiklai reikia daug lėšų. Didžiausia dalis ateina iš geraširdžių lietuvių. Tačiau reikia pasakyti, kad per praėjusį dešimtmetį vis augo kitataučių parama, ne tik absoliučiai bet ir procentualiai. Nors JAV episkopatas jau prieš dešimtį metų buvo priverstas nutraukti tiesioginę paramą, Religinei šalpai JAV vyskupai leidžia taip vadinamas "Mission Cooperative" rinkliavas kitataučių parapijose. Aš, kaip reikalų vedėjas, prel. J. Bertašius, Religinės šalpos iždininkė Marijona Skabeikienė, kun. V. Pavalkis Kalifornijoje, kun. T. T. Burkauskas Pensilvanijoje, dijakonai — A. Samalonis ir H. Keturvietis New Jersey, tokių rinkliavų esame padarę kitataučių parapijose mažiausiai 50. Neseniai viena kitataučių parapija per tokią rinkliavą suaukojo daugiau kaip $3000! Iš labdaros organizacijų jokios paramos nesusilaukiam.

— Su Jūsų Relginės šalpos įstaiga Bruklyne glaudžiai veikia ir kita įstaiga, būtent Lie-

(Nukelta į 3-čią psl.)

Pasaulio įvykiai

ĮSPŪDINGAI PRAĖJO PASAULIO MALDOS DIENA UŽ TAIKĄ, kurią Italijos Asyžiuje suorganizavo popiežius Jonas-Paulius II su Vatikano diplomatais. Spalio 27 d. nebuvo ribojamasi vien tik malda, bet ir siekiama karinių veiksmų paliaubų dvidešimt keturioms valandoms visuose pasaulio frontuose. Asyžiun atvyko 60 oficialių atstovų, priklausančių trisdešimt dviem religijom, jų sąrašą pradedant katalikais, kitais krikščionimis, baigiant žydais, mahometonais, budistais, šintoistais, indusais, Š. Amerikos indėnais, Afrikos animistais. Katalikai ir krikščionių grupės pamaldas turėjo San Rufino katedroje, žydai — aikštėje, kur XIV š. buvo sunaikinta sinagoga, kitos religinės grupės — šventovėse arba joms priklausančiuose pastatuose. Tada visi susirinko prie Angelų Karalienės Marijos bazilikos, pastatytos toje vietoje, kur mirė šv. Pranciškus Asyžietis. Maldoms buvo įrengta speciali pakyla, kurios foną puošė žodžio taika įrašai keturiolika kalbų. Religinių grupių vadovus sutiko ir pasveikino Jonas-Paulius II. Pakyloje kiekvienas sukalbėjo taikos prašančią maldą, paruoštą pagal savo religinius įsitikinimus. Įspūdingą žodį tarė popiežius Jonas-Paulius II, primindamas pasaulyje vykstančias kovas, kurias būtų galima pavadinti žmonijos kryžiavimu. Esą, maldą turi papildyti konkretūs veiksmai kovoms užbaigti. Žmonijos laukia svarbus sprendimas — tikroji taika arba baisi pasaulinio karo tragedija. Iškilmė užbaigta procesija į Šv. Pranciškaus Asyžiečio baziliką, kurioje palaidotas XIII š. šventasis.

Pažadai ir faktai

Pažadai sustabdyti kovas spalio 27 d. buvo gauti iš dvylikos kovojančių šalių. Tačiau nieko nebuvo galima padaryti Afganistane, kur okupaciniai sovietų daliniai kaunasi su partizanais, ir nesibaigiančiame Irano-Irako kare. Šv. Sostas tose šalyse neturi savo atstovybių. Ne visur buvo laikomasi duotų pažadų. Beirute vienos dienos paliaubas sulaužė atsinaujinusios kovos tarp krikščioniškų ir mahometoniškų grupių. Šiuvai visiškai nenutilo Sri Lankoje, Salvadoro Kabanos provincijoje. Nikaragvoje taikos paliaubas atmetė marksistinė sandinistų vyriausybė, Mozambike — marksistinį režimą norintys nuversti partizanai. Š. Airijoje IRA grupės atstovai susprogdino geležinkelio bėgius ir nuvertė prekinį traukinį. Kambodijoje dvi partizanų grupės, kovojančios su okupantais vietnamiečiais, pažadėjo nepradėti ofenzyvos, kuri iš tikrųjų neįmanoma dėl lietingo sezono.

Nesulaukė paramos

Britanijos premjerė M. Thatcher, nutraukusi diplomatinius ryšius su Sirija dėl suteiktos paramos N. Hindawiui, norėjusiam susprogdinti iš Londono balandžio 17 d. skridusį Izraelio "El Al" lėktuvą, tikėjosi, kad taip pasielgs ir kitos V. Europos valstybės. Šį reikalavimą atmetė Europos ekonominės bendruomenės šalių užsienio reikalų ministeriai. Diplomatinių ryšių nutraukimo su Sirija ypač vengė V. Vokietija, Prancūzija ir Graikija. Buvo teisinamasi, kad Sirijai mestiems kaltinimamas nėra pakankamų įrodymų. Sirijos prez. H. Assadas, atsilygindamas Britanijai, uždarė savo uostus jos laivams, orauosčius — keleiviniams lėktuvams. Jis taipgi ėmėsi pastangų išlaisvinti kovojančių grupių Libane pasigrobtus ir įkaitais laikomus užsieniečius, matyt, norėdamas pabrėžti, kad Sirija neremia teroristų, nepritaria terorizmui.

Aukso luitai

Sovietinė spauda paskelbė pranešimą apie sėkmingą aukso iškėlimą iš 1942 m. balandžio mėnesį Barenco jūroje nuskandinto Britanijos kreiserio "Edinburgh". Juo iš Murmansko uosto buvo vežami 465 luitai aukso, svėrusio 5,5 tonos, kariniams Sovietų Sąjungos užsakymams apmokėti. Kreiserį du kartus torpedavo povandeninis vokiečių laivas. Kapitonas, bijodamas, kad auksas nepatektų vokiečiams, kreiserį "Edinburgh" paskandino. Aukso pajieškos buvo pradėtos tik 1981 m., sovietams pasirašius sutartį su britų bendrove. Tada buvo sutarta, kad du trečdaliai iškelto aukso teks Sovietų Sąjungai, vienas trečdalis — Britanijai. Auksą iškėlusiai bendrovei abi pusės sutiko atiduoti po 45% atgauto aukso. Kreiseris "Edinburgh" buvo surastas 260 metrų gylyje. Viso aukso iškėlimą tik šiais metais pradėjo britų laivas "Deep Water 2". Dirbo 12 narų, kuriem teko 23 kartus pasinerti į 260 metrų gylį, pasinaudojant narų varpu vadinama kamera. Darbas buvo pavojingas, nes auksas buvo apsuptas nesprogusių artilerijos sviedinių, minų ir granatų. Nepavyko rasti tik penkių aukso luitų, buvusių priešakinėje kreiserio dalyje, į kurią pataikė sviedinys. Tie penki luitai dingo be pėdsako. Kitus 460 iškeltų luitų pasidalino Maskva, Londonas ir sėkmingai iškėlimą atlikusi britų bendrovė.

KANADOS ĮVYKIAI

Žada sumažinti mokesčius

Kanados finansų ministeris M. Wilsonas parlamento nariams bandė atskleisti planuojamas pajamų mokesčio reformas, pažadėtas gubernatorės J. Sauve perskaitytoje sosto kalboje. Šį kartą jis savo pranešimą skyrė tik pajamų mokesčio reformoms ir konkrečių planų detalių neatskleidė. M. Wilsonas pažadėjo, kad pajamų mokestis bus sumažintas kanadiečiams, bet sumažinimas nebus toks didelis kaip JA Valstybėse, nes Kanadoje yra kitokios sąlygos. Jai reikia investuojamo kapitalo. Dabartinėmis pajamų mokesčio lengvatomis bendrovės ir paskiri asmenis nuo pajamų mokesčio apsaugo apie $28 bilijonus. Finansinės spragos bus uškamšytos, tačiau ne iš karto, o palaipsniui. Pajamų mokesčio sumažinimu prarastas sumas Kanados biudžete M. Wilsonas žada pakeisti mokesčio padidinimu bendrovėms, didesniu prekybos mokesčiu. Tokį pažadą kritiškai sutiko opozicinių partijų atstovai. Jie nori žinoti, kokia nauda iš pajamų mokesčio sumažinimo dirbantiems kanadiečiams, jeigu jiems reikės mokėti didesnį prekybos mokestį už pirkinius. M. Wilsonas taipgi negalėjo konkrečiai pažadėti, kad pajamų mokestis tikrai bus sumažintas visiem kanadiečiam. Atskirais atvejais galbūt reikės didesnio pajamų mokesčio. Daugiau reformą liečiančių žinių jis tikisi galėsiąs paskelbti sekančiame Kanados biudžete 1987 m. vasario mėnesį.

Kanados parlamente kritiškai buvo sutiktas JAV kongreso įstatymas, įvedantis specialų 0,22% mokestį Amerikos importui iš visų šalių. Tuo nedideliu mokesčiu norima sumažinti JA Valstybių prekybinį deficitą su užsieniu, kuris šiais metais gali pasiekti $170 bilijonų. Ameriką užplūsta pigesni gaminiai iš užsienio, o amerikietiškų gaminių mažiau

(Nukelta į 8-tą psl.)

Šiame numeryje:

Sutartinai žengiant
Mūsų veiksnių dabarties veikla ir jos koordinavimas
Grupė, tyliai dirbanti Lietuvai
Religinė lietuvių katalikų šalpa ir jos darbai
Neatsakytas laiškas Gorbačiovui
Panevėžio kunigų laiškas, nesulaukęs Kremliaus atsakymo
Siaubo ir nevilties dienos
Tūkstančiai sovietų sugaudytų vyrų varomi į frontą
Sukilimas – tautos valios pareiškimas
Prieš 45-rius metus paskelbta Lietuvos nepriklausomybė
Taip ruoštasi Vienos konferencijai
Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir kitų veiksnių rūpestis
Audros praeina ir vėl nutyla
Lietuvių koplyčia Amerikos šventovėje ir jos sukaktis
Būsimo palaimintojo pavardė
Kun. dr. J. Vaišnora, MIC, apie arkiv. Jurgį Matulaitį
Lietuvos nepriklausomybės atstatymas
Pr. Čepėno parašyta Lietuvos istorija istoriniu požiūriu
Jaunos solistės koncertas
Marytė Bizinkauskaitė žavėjo savo tautiečius Toronte

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canad.
Telefonas (416) 275-4672 USPS 740-550
Leidėjas: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
Redaguoja: kun. dr. Pr. Gaida ir Vyt. Kastytis. Metinė prenumerata — $20, pusmetinė — $11, rėmėjo — $25 (Amerikoj - JAV doleriais).
Pavieniai numeriai - 50 ct.
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc. Subscription rates: $20.00 per year, $11.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509. U.S.A. Second class postage paid at Lewiston, N.Y. U.S. Post master send address changes to P.O. Box 255 Lewiston, N.Y. 14092. Printed in Canada weekly except 4th week in December and 1st and 2nd week of August

Neatsakytas laiškas Gorbačiovui

TSKP CK Generaliniam Sekretoriui Michailui GORBAČIOVUI

Lietuvos Katalikų Bažnyčios Panevėžio vyskupijos kunigų Pareiškimas

1987 metais Lietuvos katalikai minės 600 metų jubiliejų nuo krikščionybės įvedimo Lietuvoje. Per 600 metų krikščioniškasis mokslas giliai įsišaknijo mūsų tautoje. TSRS konstitucija garantuoja sąžinės laisvę ir religijos laisvę, bet ateizmo aktyvistai šią konstitucijos garantiją paverčia niekais.

1. Tikinčiųjų tėvų vaikai persekiojami mokyklose, moraliai terorizuojami už viešą bažnyčios lankymą, jie prievarta prieš tikinčių tėvų valią įrašomi į ateistines organizacijas. Nesirašantiems grasinama, kad negalės įstoti į aukštesnes ir aukštąsias mokyklas. Įsirašiusiems draudžiama atlikti religines pareigas, o aktyviai dalyvaujantys pamaldose kaikurie abiturientai net neprileidžiami prie abitūros egzaminų. Norintieji atlikti religines pareigas turi slapstytis ir taip iš jaunų dienų verčiami veidmainiauti. Tai skaudi mūsų visuomenės žaizda.

2. Įvairūs valstybės tarnautojai, mokytojai negali viešai atlikti savo religinių pareigų, kaip reikalauja jų įsitikinimai ir sąžinė, todėl jie priversti vykti religinių pareigų atlikti į tolimas vietas, kur jų niekas nepažįsta, arba tuoktis, vaikus krikštyti naktimis, kad niekas nepamatytų. Tikintys mokytojai turi kalbėti prieš savo įsitikinimus — ateistiškai, o LTSR konstitucijos 50 str. garantuoja sąžinės laisvę. Kai atsakingą vietą užimantis žmogus palieka žmoną ir vaikus ir sudaro naują šeimą, tai laikoma asmeniniu reikalu ir už tai jis nebaudžiamas, o jei valstybės tarnautojas viešai atlikinėja religines pareigas, jis žeminamas.

3. TSRS konstitucija garantuoja visų piliečių lygybę. Bet kaip yra konkrečiame gyvenime? Ateistams viskas: spauda, radijas, televizija, o tikintieji prie šių komunikacijos priemonių neprileidžiami. Po II-jo pasaulinio karo tik dalis tikinčiųjų šeimų galėjo įsigyti maldaknyges ir katekizmus. Ateistams tarnauja visos mokyklos, pradedant vaikų darželiais ir baigiant universitetais, o tikinčiųjų tėvų vaikus pamokyti katekizmo draudžia net bažnyčioje, už pamokymą kunigai teisiami, baudžiami. Tikintiesiems negalima rengti ekskursijų, pasisamdyti mašiną, net taksiu negalima nuvykti į atlaidus, pvz. Šiluvą, Žemaičių Kalvariją-Varduvą.

Ne visuomet tikintiesiems leidžiama ligoninėn prieš mirtį ligoniui pakviesti kunigą. Neleidžiama pasimelsti prie tikinčiojo pašarvojimo salėse, kaip įprasta katalikams.

4. Pagal LTSR konstitucijos 50 str. Bažnyčia atskirta nuo valstybės, bet gyvenime yra kitaip: kai vyskupai ir vyskupijų valdytojai skiria ar iškelia iš parapijų kunigus, RRT įgaliotinis, kaip ateistinės valdžios atstovas, trukdant Bažnyčios gerovei, galutinai apsprendžia kunigų parapijon paskyrimą ar iškėlimą, kandidatų į vyskupus ar vyskupijų valdytojus rinkimą, dėstytojų į kunigų seminariją paskyrimą, kandidatų į kunigų seminariją priėmimą ir leidžia per mažą skaičių jų priimti. Dėl to yra didelis kunigų trūkumas. RRT įgaliotinis kišasi į kunigų tarybų ir konsultorių kolegijų sudarymą. Tai kišimasis į Bažnyčios vidaus reikalus. Civilinės valdžios pareigūnai kišasi net į pamaldų tvarką: kodėl tas, o ne kitas kunigas laikė pamaldas, kodėl melstasi už kenčiančius kunigus kalinius... Kišasi net į šeimas, į bažnytinių komitetų sudarymą...

5. Krikščionybė Lietuvoje pirmiausia įvesta Vilniuje, todėl Vilniaus katedra yra krikščioniškasis Lietuvos lopšys, ir ši šventovė iš tikinčiųjų yra atimta. Šv. Kazimieras yra Lietuvos globėjas, o jo vardo bažnyčia paversta ateistiniu muziejumi, kaip Klaipėdos tikinčiųjų aukomis pastatyta bažnyčia paversta filharmonijos sale. Tai pasityčiojimas iš tikinčiųjų.

6. TSRS yra įsipareigojusi laikytis Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos, kurios 18 skyrius sako: "Kiekvienas žmogus turi teisę į minties, sąžinės ir religijos laisvę. Ši teisė apima ir laisvę išpažinti savo religiją arba savo įsitikinimus pavieniui ir kartu su kitais, viešai arba privačiai, mokslo skelbimu, pamaldomis ir religinėmis bei ritualinėmis apeigomis".

TSRS taip pat yra įsipareigojusi vykdyti Helsinkio konferencijos susitarimus, kurių VII skyriuje pasakyta: "Dalyvaujančios valstybės gerbs žmogaus teises ir pagrindines laisves, įskaitant minties, sąžinės, religijos ir įsitikinimų laisvę...", o X sk. pasakyta: Dalyvaujančios valstybės sąžiningai vykdys savo įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę, tiek tuos įsipareigojimus, kurie išplaukia iš visuotinai pripažintų teisės principų bei normų, tiek ir tuos, kurie išplaukia iš tarptautinių teisę atitinkančių sutarčių bei kitų susitarimų, kuriuose jos dalyvauja." Todėl aukščiau išvardintos tikintiesiems skriaudos yra nusikaltimas tarptautiniams įsipareigojimams.

7. Kai kunigai ir tikintieji jiems daromas skriaudas ir šmeižtus iškelia viešumon, jie kaltinami Tarybų Sąjungos šmeižimu ir yra teisiami, kaip antai kunigai A. SVARINSKAS, S. TAMKEVIČIUS, Jonas-Kastytis MATULIONIS. Kai kurie katalikai pasaulečiai yra nuteisti tik už tikinčiųjų teisių gynimą. Jei vyriausybė laikosi konstitucijos ir įsipareigojimų, juos reikia išlaisvinti.

Kreipiamės į Jus, kaip valstybės Vadovą, kad minėtos antikonstitucinės neteisybės ir diskriminacijos tikintiesiems būtų pašalintos ir atitaisytos.

1985 metai.

Kunigų parašai: (pasirašė 127).
(Iš "LKB kronikos" 69 nr.).

Bookbinding Studio
"SAMOGITIA"
meniškai įriša knygas bei žurnalus. Savininkas – lietuvis.
Telefonas 625-2412
P. O. Box 1343, Postal Station "B"
Mississauga, Ontario L4Y 4B6

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

Siaubo ir nevilties dienos

Likimas lietuvių pabėgėlių, patekusių į Raudonąją armiją Vokietijoje

STASYS DALIUS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Tūkstančiai sugaudytų vyrų

Rytą vos švintant, beveik nesudėjus akių, komanda keltis. Skubus pasiruošimas pusryčiams ir žygiui. Dedamės kuprines, susiveržiame brezentiniais diržais. Prieš išžygiuojant įvyko bendras paradas ir po to tik apie 10 v. išeinam. Kai pro mus pradeda traukti pirmieji pulko batalionai, net šiurpas ima; kiek čia sugaudytų vyrų! Žygiuoja šimtai, tūkstančiai žmonių — visi sugaudyti š i a m e Pomeranijos ruože. Tai lietuviai, latviai, estai, moldavai, žydai, lenkai, buvę vokiečių karo belaisviai rusai, ukrainiečiai ir kiti. Visiems buvusiems belaisviams atimti kariniai laipsniai, buvę karininkai nužeminti iki eilinių kareivių. Tai vis vokiečių nuopelnas, kad neleido laiku pasitraukti, o dabar tie žmonės bus apginkluoti prieš juos.

Traukia vienos kuopos uniformuotos, kitos dar civiliniais drabužiais. Žvelgiam į praeinančių veidus, bet pažįstamų kol kas nematyti. Galop ir mūsų būrys išeinam į plentą. Kolona paskui kolonų eina per išgriautą ir sudegintą Butowo miestą. Po valandos kitos miestas lieka toli, o mes žygiuojam Rummelsburgo kryptimi. Kelio kilometrai pamažu slenka, o kuprinės pradeda gana skaudžiai slėgti pečius. Visi prakaituoti, kai kurie pradeda šlubuoti, nes batai nepritaikinti žygiui. Aprūpino kariniais drabužiais, bet batų neišdavė. Dalis buvusių rusų belaisvių eina tauškėdami klumpėmis. Kaskart darosi blogiau, bet gena mus negailestingai, neduodami jokio poilsio.

Lietuvių kapai

Einu ir aš dantis sukandęs. Kojos jau pūslėtos, o dar pietų poilsio nėra. Vyrai pradeda keikti ir murmėti, bet niekas į tai nekreipia dėmesio. Žygiuojam pro tankų išraustus laukus. Kur-ne-kur kėpso pašauti rusų tankai. Praneša, kad neišeitume iš plento, nes laukai užminuoti. Ir tikrai, vos tik po pranešimo varantieji karves užėjo ant minų, du jauni lietuviai tragiškai baigė šią kelionę (rusai varėsi karves maitinimosi reikalams, nes viską ėmė pakeliui, savo nieko neturėjo). Visų nuotaika blogėja. Gal už valandos, kitos ir mus ištiks tas pats likimas...

Galop atžygiavę apie 30 km gaunam pietų poilsį. Visi skubiai krintam kur kas pakliuvo. Aunamės batus ir pradedam apžiūrinėti žaizdas. Reto kurio kojos nekruvinos, ypač Feliksas nukentėjęs — ant kojų vienos pūslės. Man tik ant vienos pėdos iššokusi didžiulė, kaip kiaušinis, pūslė; skauda, negalima nė prisiliesti.

Pietų metu pasigirsta šūvių salvės — laidoja tragiškai žuvusius. Išdygo du nauji kapai, kuriuos prislėgė ne simboliškas kryžius, bet baisus stulpas su raudona žvaigžde. Ak, skaudus lietuvių likimas: gyvus persekiojo raudonoji žvaigždė, o ir mirusių nepalieka ramybėje — net kapą prislėgė.

Man kojas skauda, o širdį dar labiau. Noriu bėgti ir grįžti pas savuosius. Felikso su Jonu nešnekinu, nes jie tam labai priešingi. O vienam bėgti nedrąsu — visur aplinkui užminuoti laukai.

Varginantis žygis

Po pietų vėl įtemptas žygis. Gena dar labiau; ne einam, bet bėgte bėgam. Karininkai joja raiti arba pagrobtais dviračiais važiuoja. Visų jėgos baigia išsekti, o pabaigos kelio dar nematyti. Aš jau nebeinu, bet šlubčioju ant abiejų kojų. Feliksas tik su lazda pasiremdamas pajėgia beeiti. Pirmyn, pirmyn vergai nužemintieji...

Jau pradeda temti, pagaliau ir tamsu pasidaro, o mes vis dar toliau varomi. Enkavedistai visą laiką stūmė, ragino, grasino eiti pirmyn, bet pradėjus temti kolonos ima krikti, vienas po kito atsilieka. Aš irgi atsilieku. Liko beveik pusė žmonių netvarkingai dideliu plotu išsimėtę. Vieni pamažu dar slenka, kiti sėdasi paplentėje, raišioja žaizdas kojas arba tiesiog gula į griovius. Noriu jau visai palikti pakelėje, nes tvarka pakrikus ir lengviausias momentas pasišalinti, tačiau vienas bijau, o draugo neturiu. Sukaupęs paskutines jėgas pasiveju savo būrį ir kalbinu mažiuką Antaną:

— Bėkim, Antanai, dabar pats tinkamiausias laikas. Niekas nesaugo ir mūsų nepasigęs šiandien, o ryt būsim jau toli...

— Palaukim nakties, o pakeliui dar nebėkim, — atsako jis.

Aš sutinku, nes tikrai per daug jau išvargę esam.

Galų gale kruvinom kojom pasiekiam Rummelsburgą. Žygiavom daugiau kaip 50 km. Jėgos visų išsisėmusios, o čia dar reikia pereiti per miestą kokius tris km. Kojos tiesiog atsisako, bet turi dantis sukandęs šlubčioti. Pasiekiam aikštę, ant kurios kriste sukrintam. Dabar dar trunka daug laiko, kol suranda patalpas nakvynei, o čia ant šaltos žemės sugulus net šiurpas eina per kūną, tačiau atsistoti nebėra jėgų. Galop suranda patalpas ir liepia atsistoti. Didelė dalis jau nebepajėgia atsistoti, ir seržantai, grubiai keikdamiesi prikelia.

Sueinam vienon pastogėn. Kambariukas mažas, o reikia sutilpti 30 vyrų. Man nebelieka vietos, turiu prie durų gultis ir visą naktį per mane laipioja. Kelis kartus skaudžiai užlipo. Nespėjam nenusirengę sugulti, o jau liepia eiti sargybon. Langai išdaužyti, vėjas švilpia, šalta, net ir pavargęs negali užmigti. Pabėgimo mintis irgi neduoda ramybės. Matau Antanas paskirtas sargybon išeina pro duris. Greit lyg savo reikalu laiptais nuslenku žemyn. Rusas sargybinis sulaiko, bet paaiškinus būtiną reikalą leidžia ant kiemo. Prieinu prie kieme stovinčio Antano, bet šis visai atsisako bėgti. Suskausta širdis, kad kelios patogios progos jau pražiopsotos. Liūdnas grįžtu į viršų, bet neatsisakęs minties bėgti. Ryt kalbinsiu ką nors kitą.

Pafrontės vaizdai

Nespėjusius nė pailsėti pakelia tamsoje ir net be sriubos, saulei tekant, išgena ant kelio. Vos kojas pavelkam, o žygiuoti reikės visą dieną. Rytas labai šaltas, gruodas ir didžiulė šalna dengia žemę. Visi susitraukę stoja į rikiuotę. Pomeranijos klimatas labai nedėkingas: naktys šaltos, o dienos metu saulė negailestingai kepina žygiuojančius.

Davus ženklą, pajudam pirmyn į vakarus Bublitz miesto link. Kelias būtų gražus ir įdomus, jei kaip turistas keliautum. Plentas vingiuoja beveik visą laiką pro didesnius ar mažesnius miškus. Paukščiai čiulba miško tyloje. Jaučiasi pavasaris. Miškai paplentėje išraižyti apkasų, kuriuose tebeguli tankų sutraiškyti lavonai. Matyt, vokiečiams besiginant tankai įvažiuodavo į apkasus ir sutraiškydavo kareivius. Pirmą kartą pamačius taip šiurpiai sužalotus žmonių likučius, per širdį šaltis nudiegė. Lenda įkyri mintis, gal netrukus ir mes kur pakelės miške gulsim...

Pilni miškai sudaužytų ir sudegintų tankų bei šarvuočių. Taip pat daug ir pabėgėlių vežimų, kurie dabar išdraskyti ir apversti.

Saulė juo arčiau vidudienio, juo daugiau kepina, o prakaitas srovėmis bėga per veidą bei nugarą. Žmonės keikdamiesi vos velkasi, o žygiavimo tempas smarkus — visą laiką beveik bėgte. Matyt, enkavedistai labai skuba, nes sugaudytus žmones turi perduoti į frontą, o paskiau vėl gaudyti ir papildyti fronte žuvusius. Tokiu tempu varomiems kiekvienas žingsnis yra kančia. Jei kas negali eiti, niekas jo neveža, turi atsilikęs nuo kolonos lazda pasiremdamas eiti. Feliksas dar blogiau atrodo negu aš — vos vos paeina. Jis gerokai vyresnis už mane, o svarbiausia, — visą laiką buvęs šoferis, nepratęs pėsčias žygiuoti. Visų vienintelis troškimas — kad tik greičiau duotų poilsio. Tačiau poilsis negreit ateina, o sustojus tos kelios minutės nejučiom prabėga: nespėjai atsisėsti ir apraišioti sužeistų kojų — jau kelk.

Šiandien kalbinau Kostą, kilusį kažkur iš Dzūkijos. Sako — rytoj, palaukim geresnio momento. Bet taip belaukiant tinkamo momento vis sunkiau bus pabėgti. Tragiška Kosto istorija, — jis ketverius metus išbuvo vokiečių kacete, serga dezinterija, išdžiūvęs kaip šakalys ir vos paeina. Išėjusį iš kaceto ir nespėjusį atsikvėpti enkavedistai sugriebė ir atvarė čia.

Pakelėse rusų palikti arkliai nulaužtomis kojomis išbadėję žvengia. Klaikus vaizdas, gaila gyvulių — nors nušautų juos, bet rusams tai ne galvoj. Juo didesnis chaosas ir netvarka, juo geriau.

Sustojam Bublitzo mieste, nužygiavę per dieną 46 km. Visi nežmoniškai pavargę. Sugulame vienoj patalpoj, bet vos sugulus užpuola vokiečių lėktuvai, ir turim skubiai kraustytis į kitą miesto pusę.

Sutinkam daug lietuvių

Tolimesnės dienos panašios viena į kitą. Sunkus neįprastas žygis kruvinom kojom, nerami širdis ir noras kaip nors iš to pragaro pasprukti. Laimė, kad to mūsų vargo nemato artimieji, ir jiems dėl to širdis neskauda. Vieną dieną atžygiavom tik 30 km ir sustojom buvusioje Arbeitsdiensto stovykloje. Stovykla labai gražioje vietoje, prie ežero, tik rusų taip sujaukta, kad baisu įeiti į vidų. Iki vakaro buvo dar keletas valandų, tad nudžiugom galvodami, kad gausim pailsėti. Bet kur tau! Nespėjus nei reikiamai susitvarkyti, visus išvedė politiniam švietimui. Kol pasibaigė tas jų "švietimas" saulė nusileido, pasidarė šalta. Tik tada liovėsi kalbėjęs pulko politrukas. Taip poilsį ant šuns uodegos ir nunešė. Tolimesnis žygis — į Belgrad.

Savaitę išbuvus tame pragare, vieną rytą išsirikiavus žygiui, buvo skaitomas iš fronto pranešimas. Prieš mus atvarė ir pastatė kitą kuopą. Apžiūriu prieš save stovinčius vyrus, — jie tebėra civiliškai apsirengę. Tik staiga matau pirmoje eilėje pypkę įsikandęs stovi Juozas D.

— Juozai, kaip tu čia pakliuvai?! — klausiu aš.

Mirkt, mirkt akimis, matau, kad manęs neatpažįsta. Pasisakau kas esąs. Tik tada prisimena ir pažįsta, nes uniforma ir nuovargis labai visus pakeičia. Kartu su juo iš kito kaimo du broliai Juozas ir Jonas, sekančio miestelio dar kitas bendras pažįstamas. Sakėsi matęs ir Juozą kooperatininką, bet jo šiame dalinyje nebuvo. Daugiau nespėjom pasikalbėti, nes tuojau išžygiavom, bet sutarėm vakare susitikti.

Bežygiuojant linksmesnės mintys ateina, nes dabar aš ne vienas, — būsim būrelis pažįstamų lietuvių. Poilsio metu supjaustau savo batus, nes kojos kruvinos ir sutinusios nebeįlenda. Daugelis irgi taip padaro — žygiuojant ne taip kojas spaudžia.

Pasiekiam sustojimo vietą nužygiavę apie 26 km. Belgrado miestas. Kadaise buvęs didelis ir gražus, dabar beveik visas sugriautas. Čia apsistojam didžiulėse vokiečių kareivinėse, iš kurių visus baldus išmėtom žemyn. Bevalydamas vieną kambarį, radau Vokietijos žemėlapį, kurį greit įsikišau į kišenę. Tas žemėlapis labai pravertė vėliau ir per visas didžiausias kratas pajėgiau išsaugoti. Dar ir dabar jo suplyšusius gabalus tebelaikau atminimui tų sunkių dienų. Taipgi turėjau mažytį vokišką kalendorėlį su dienos užrašais, kur kiekvieną dieną slaptai niekam nematant pasižymėdavau vietoves ir nužygiuotus kilometrus. Bemėtant pro langus baldus, pakyla didžiuliai dulkių debesys ir laužomų baldų triukšmas. Taip valom naująją Europą...

Apsitvarkęs, skubu pas Juozą. Randu visus keturis. Nuoširdžiai išsibučiuojam. Išsipasakojam savo vargus. Juozas iš savo vietos buvo išvarytas, o šeima likusi ten. Pakalbam ir apie pabėgimo galimybes. Pasakiau jiems, kad prie Butowo du lietuviai pabėgo, o pakeliui į Rummelsburgą — dar 4.

(Bus daugiau)

Brangiam vyrui ir tėvui
A†A
JUOZUI BERSĖNUI
mirus,

žmoną ELENĄ, dukras — ZITĄ ir SIGITĄ, sūnų EUGENIJŲ giliai užjaučiame –

Cicero, IL *Merkelių šeima*

A†A
JUOZUI BERSĖNUI
mirus,

jo žmonai ELENAI, dukroms – ZITAI ir SIGITAI, sūnui EUGENIJUI, broliui PRANUI su šeimomis ir visiems giminėms bei artimiesiems reiškiame gilią užuojautą –

St. Petersburg, Florida *S. V. Urbonai*

A†A
PETRUI GULBINSKUI
mirus,

jo žmoną STANISLAVĄ, sūnų VAIDOTĄ ir dukrą VYDĄ Lietuvoje nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime –

Birutė ir Teodoras Stanuliai

PADĖKA

Mano mylima žmona – sūnaus motina

a. a. ELENA GUMBELIENĖ,

1986 m. liepos 21 d. atsiskyrė su šiuo pasauliu. Velionė palaidota Gardens of Gethsemani katalikų kapinėse, Surrey, B. C.

Mes nuoširdžiai dėkojame kun. G. Thout už šv. Mišias ir paskutinį patarnavimą kapinėse, prel. J. Bertašiui, kun. dr. V. Skilandžiūnui už atnašautas šv. Mišias už velionę ir visiems už užprašytas šv. Mišias Kanadoje bei JAV-se.

Ačiū tiems, kurie papuošė velionės karstą gražiomis gėlėmis, ir tiems, kurie vietoje gėlių gausiai aukojo Kanados lietuvių fondui ir Tautos fondui. Ačiū karsto nešėjams – J. Macijauskui, B. Vileitai, P. Skučui, J. Sakalauskui, V. Skabeikiui ir A. Kvietinskui. Ačiū visiems iš toli ir arti atvykusiems į koplyčią ir palydėjimą velionės į amžino poilsio vietą, už pareikštas užuojautas per spaudą ir asmeniškai.

Nuoširdus ačiū A. Šmitienei už jausmingą atsisveikinimo žodį, V. Skabeikiui už gražius prisiminimus iš velionės praeities.

Laidotuvių dalyviams susirinkus priešpiečiams, didelės paramos susilaukėm iš lietuvių moterų, kurios įdėjo daug darbo, supirko ir paruošė maistą, aptarnavo stalus. Joms už nuoširdumą ir supratimą mūsų sunkios padėties reiškiame gilią padėką.

Liūdintis vyras, sūnus, velionės brolis, seserys ir kiti artimieji

PADĖKA

Mūsų brangiam ir mylimam tėveliui bei seneliui, Lietuvos kūrėjui-savanoriui

a. a. JONUI MAČIUI

iškeliavus amžinybėn 1986 metų rugsėjo 11 dieną,

reiškiame gilią padėką: kun. K. Kaknevičiui už lankymą ir paskutinį patarnavimą ligoninėje, klebonui kun. J. Liaubai, OFM, už maldas ir K. Mileriui už tartą žodį laidotuvių koplyčioje.

Gili padėka: klebonui kun. J. Liaubai, OFM, už gražų pamokslą, koncelebruotas šv. Mišias ir apeigas kapinėse, prel. J. Tadarauskui už dalyvavimą šv. Mišiose ir kapinėse, A. ir V. Paulioniams už giesmes šv. Mišių metu.

Dėkojame šauliams, budėjusiems prie karsto ir karsto nešėjams; šauliui A. Patamsiui už atsisveikinimo kalbą kapinėse.

Nuoširdus ačiū visiems už aukas šv. Mišioms, Tautos fondui, Kanados lietuvių fondui, *gėles prie karsto bei atsiųstas* į namus; išreikštas užuojautas žodžiu, laiškais ir spaudoje.

Dėkojame A. Stanulienei ir padėjėjoms už paruošimą pusryčių laidotuvių dalyviams, mieloms ponioms už patarnavimą ir atneštus pyragus, K. Deksniui už nuoširdžią pagalbą bei patarnavimą pusryčių metu.

Nuoširdus ačiū visiems dalyvavusiems, palydėjusiems, paguodusiems mus liūdesio valandose.

Su meile ir malda –

dukra Ona, sūnus Bernardas su šeimomis

Canadian Art Memorials Ltd.
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4
LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. - King George VI Niagara Falls
Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms
Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.
Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529
Atstovas – St. Prakapas.
Tel.233-4486

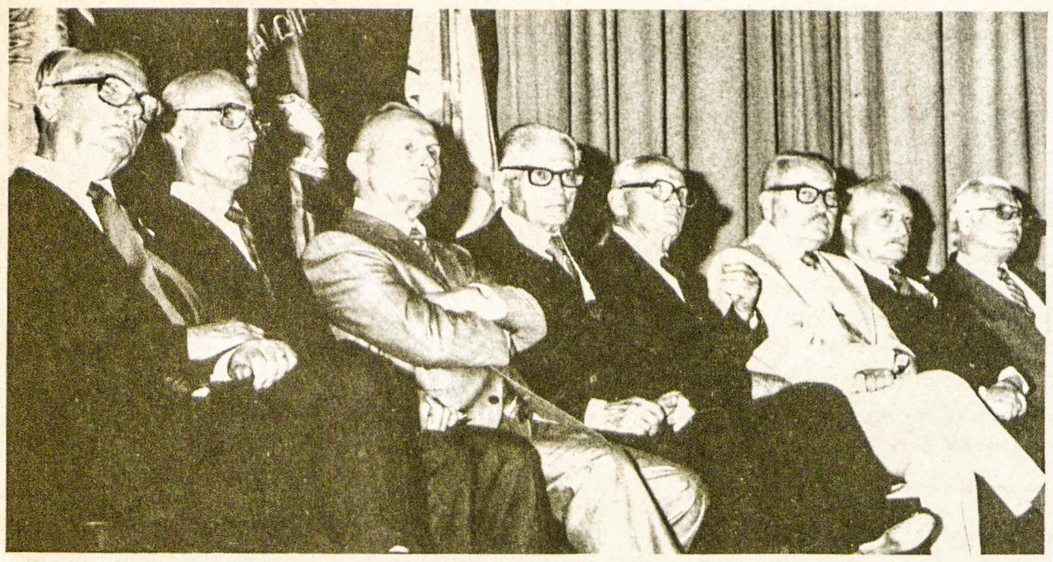

Garbės prezidiumo dalis 1941 metų sukilimo Lietuvoje minėjimo Čikagoje. Iš kairės: VLIKo vicepirm. DOMAS KRIVICKAS, LAF įgaliotinis prie laikinosios vyriausybės inž. PILYPAS NARUTIS, LAF štabo reikalų vedėjas dr. KAZYS AMBROZAITIS, žemės ūkio ministeris prof. BALYS VITKUS, teisingumo ministeris prof. MEČYS MACKEVIČIUS, buto, kuriame buvo formuojama vyriausybė, šeimininkas dr. JUOZAS MEŠKAUSKAS, Laisvės komiteto pirmininkas dr. Br. NEMICKAS

Nuotr. J. Tamulaičio

Sukilimas – tautos valios pareiškimas

Lietuvos 1941 metų sukilimo minėjimas Čikagoje, dalyvaujant jo vadams

Čikaga surengė 1986 m. rugsėjo 28 d. iškilų 1941 m. lietuvių tautos sukilimo minėjimą, kai 45-riems metams praėjus dar yra gyvų šio sukilimo iniciatorių, dalyvių ir Lietuvos laikinosios vyriausybės ministerių. Šio minėjimo iniciatoriai buvo L. F. bičiuliai, prie kurių prisijungė šauliai, skautai, ateitininkai.

Didžiojoje Jaunimo centro salėje iškilmingas Mišias atlaikė vysk. Paulius Baltakis, koncelebruojant kunigams — J. Borevičiui, V. Dabušiui, P. Dauginčiui, J. Prunskiui ir dalyvaujant vysk. V. Brizgiui. Vytauto Didžiojo rinktinės šauliai ir romuvėnai su vėliavomis ir pilnutinė didžioji salė maldininkų išklausė jautraus vysk. P. Baltakio pamokslo, pritaikyto žuvusiems sukilime pagerbti, ryškinusio lietuvių tautos didvyriškumą kovoje už tautos ir religijos laisvę nuo sukilimo iki šių dienų pavergtoje Lietuvoje. Jis priminė, kad ir sekančių metų Lietuvos krikšto minėjimai yra tęsinys mūsų pastangų parodyti pasauliui, kaip Lietuvoje yra pažabota religinė laisvė, kurios trokšta kiekvienas lietuvis. Vysk. V. Brizgys, atsiprašydamas, kad negalįs ilgesnio žodžio dėl sveikatos stovio pasakyti, pareiškė primenąs, kad 1941 m. sukilimo reikšmė yra ta pati, kaip 1918 m. Lietuvos nepriklausomybės atstatymo.

Mišioms asistavo A. Raulinaitis ir dr. V. Dambrava, paskaitydami ištraukų iš "LKB kronikos". Sol. M. Momkienė ir pianistė A. Eitutytė pagiedojo pritaikytas giesmes. Surinktos aukos bus skiriamos sekančių metų krikščionybės minėjimo išlaidoms padengti. Mišias užbaigus su "O Kristau, pasaulio valdove" giesme, buvo tęsiamas toje pačioje salėje 1941 m. sukilimo minėjimas.

Akademinė dalis

Akademinei daliai vadovavo inž. A. Sabalis iš Niujorko. Į garbės prezidiumą pakviesti: Lietuvių aktyvistų fronto sukilimo štabo nariai — P. Narutis, A. Ambrozaitis, K. Drunga; žymėtini sukilimo dalyviai — dr. A. Marčiukaitis, dr. J. Meškauskas; laikinosios vyriausybės nariai — M. Mackevičius ir B. Vitkus; ALTos pirm. T. Blinstrubas, VLIKo vicepirm. D. Krivickas, PLB pirm. V. Kamantas, JAV LB pirm. — A. Gečys, Laisvės komiteto pirm. B. Nemickas, V. D. rinktinės šaulių pirm. V. Išganaitis, Akd. skautų sąjūdžio pirm. K. Jėčius, (pakviesti neatvyko — Aušros Vartų skaučių pirm. A. Namikienė, stud. at-kų draugovės pirm. V. Kuprytė, gen. Lietuvos konsulas V. Kleiza ir K. Drunga).

Po Amerikos ir Lietuvos himnų vietoj invokacijos dailiojo žodžio įtarpus sukūrė poetai — J. Švabaitė-Gylienė ir K. Bradūnas, paskaitydami savo šiai progai skirtus eilėraščius.

Po šių gilių poezijos įtarpų sekė svarbiausioji dalis — supažindinimas su "Lietuvių aktyvistų fronto sukilimo štabo ir laikinosios Lietuvos vyriausybės pareiškimais". Tam buvo pakviestas inž. Pilypas Narutis, LAF įgaliotinio prie laikinosios Lietuvos vyriausybės pavaduotojas, vienas pagrindinių sukilimo organizatorių. P. Narutis, kreipdamasis į susirinkusius ir dar gyvus liudininkus tų sunkių lietuvių tautai dienų, priminė kaip lietuvių būriai vagonais buvo gabenami į Sibirą ir kaip kilo prošvaistė, kurią atnešė 1941 m. sukilimas birželio 22-25 dienomis.

"Mes, LAF sukilimo štabas, užėmę Kauno miestą, laisvame Kauno mieste 1941 m. birželio 23 d., 9 v.r., pasiuntėme Leoną Prapuolenį su grupe pranešti tą žinią miestui ir pasauliui. Lietuvių fronto įgaliotas Leonas Prapuolenis paskelbė per laisvą Kauno radiją, kad Lietuva yra laisva, Raudonoji armija bėga iš Lietuvos, skelbiama nepriklausoma, demokratinė Lietuvos respublika, kurią perima valdyti laikinoji Lietuvos vyriausybė: plk. K. Škirpa — ministeris pirmininkas, prof. J. Ambrozaitis — pirmininko pavaduotojas ir švietimo ministeris, J. Matulionis — finansų, prof. B. Vitkus — žemės ūkio, P. Vainauskas — prekybos ir valst. kontrolierius, V. Žemkalnis-Landsbergis — komunalinio ūkio, K. Vencius — sveikatos, Vl. Nacevičius — vidaus reikalų (vėliau perėmė plk. J. Šlepetys), gen. St. Raštikis — krašto apsaugos, dr. A. Damušis — pramonės, J. Pajaujis — darbo, A. Novickis — susisiekimo, prof. M. Mackevičius — teisingumo, Leonas Prapuolenis — Aktyvistų fronto įgaliotinis". P. Narutis, LAF įgaliotinio pavaduotojas, buvo paliktas sukilimo štabe toliau koordinuoti sukilimo eigą.

Štabas senelių prieglaudoje

Norėdamas ryškiau pavaizduoti prieš 45 metus buvusią aplinką ir svarbius momentus, P. Narutis išskyrė iš visų tarpo du asmenis — dr. Juozą Meškauską ir dr. Antaną Marčiukaitį. J. Meškausko bute keletą savaičių prieš sukilimą buvo komplektuojama laikinoji Lietuvos vyriausybė. A. Marčiukaitis buvo direktorius senelių prieglaudos Kauno Žaliajame kalne. Ten, direktoriui sutikus, buvo įsteigta LAF sukilimo būstinė, ten rado LAF sukilimo štabas prieglaudą ir ten 1941 m. birželio 23 d., rytą susirinkęs LAF sukilimo štabas nutarė sukilti. Iš to namo buvo duoti visi LAF sukilimo įsakymai. Tuo būdu 1941 m. birželio 23 d., 9 v.r., Kauno radijo skelbimu prasidėjo lietuvių tautos sukilimas.

Sukilėlių pareiškimas

P. Narutis suminėjo pirmąsias aukas, kritusias Kaune: stud. Vladą Živatkauską Vilijampolėje, stud. Antaną Morkūną Šančiuose, inž. Juozą Milvydą Aleksote. Kiti 200 žuvo ties Kaunu, apie 3000 Lietuvoje. Bet jei sukilimo nebūtų buvę, tai nuo Stalino teroro būtų žuvę šimtai tūkstančių.

P. Narutis prašė išklausyti šiam momentui paruoštą Lietuvių aktyvistų fronto sukilimo štabo ir laikinosios Lietuvos vyriausybės atstovų pareiškimą, kuriame pabrėžiamas ir antinacinis sukilimo pobūdis. Pareiškimas būsiąs išverstas į anglų kalbą ir pasiųstas JAV prezidentui R. Reaganui su prierašu, esą lietuviai džiaugiasi išvadavimu žurnalisto Danilovo iš sovietų arešto. Šis atvejis parodė, kaip sovietai klastoja parodymus. Lietuviai yra susirūpinę, kad OSI įstaiga tiki sovietų dokumentacija, kuri yra sufabrikuota. Lietuviai laisvoje Lietuvoje patys spręs ir teis tuos, kurie yra nusikaltę nacių ir sovietų okupacijose, kaip Lietuva 1935 m. nacius teisė, įkalino ir pati pirmoji pasaulyje nacius pasmerkė, nors ir skaudžiai tuo metu nuo Vokietijos ekonomiškai nukentėjo.

Dr. V. Dambrava kalbėjo tema "1941 m. sukilimo palikimas ir įpareigojimai". Savo paskaitoje jis supažindino su sukilimo eiga ir tolimesne išdava to sukilimo, kaip lietuviai, gindami Lietuvos laisvę, perėjo į antinacinę rezistenciją.

Prezidento sveikinimas

Ypatingas ovacijas sukėlė šiame minėjime gauta sveikinimo telegrama iš JAV prezidento R. Reagano, kurią tuoj perskaitė programos vedėjas A. Sabalis. Štai jos vertimas:

"Man labai malonu siųsti geriausius linkėjimus Lietuvių fronto bičiuliams ir Čikagos lietuvių-amerikiečių bendruomenei tuo metu, kai esate susirinkę paminėti 45-jų metinių sukilimo prieš Sovietų Sąjungą ir pradžios rezistencijos prieš nacinę Vokietiją II D. karo metu. Lietuvių tauta per ištisus šimtmečius daug kentėjo galingų savo kaimynų rankose. Šis minėjimas išryškina Lietuvos ryžtą jieškoti savito kelio ir vėl įsirikiuoti į laisvų bei nepriklausomų valstybių eiles. Šios metinės tikriausiai bus paskata jūsų gimtojo krašto vyrams ir moterims, drąsiai tebekovojantiems už tiesą ir teisingumą. Telaimina jus Dievas. Ronald Reagan".

Žuvusių pagerbimas

Minėjimo pabaigoje sukilimo kovotojų pagerbimui vadovavo Ingrida Bublienė. Perskaičius kovotojam skirtą žodį, visi dalyviai, lydimi šaulių su vėliavomis, nužygiavo prie Nežinomo kario aukuro Jaunimo centro sodelyje. Vainiką nešė dr. Z. Brinkis iš Los Angeles ir K. Jėčius. Vainiką pagerbti žuvusiems padėjo ant aukuro buvę sukiliminės vyriausybės ministeriai — B. Vitkus ir M. Mackevičius. Iškilmė baigta giesme "Marija, Marija". **V.N.**

Sukilimo vadų žodis visuomenei

Lietuvių aktyvistų fronto sukilimo štabo ir Lietuvos laikinosios vyriausybės atstovų pareiškimas

1. Lietuvių aktyvistų fronto (LAF) suplanuotas lietuvių tautos sukilimas išsilaisvinti iš sovietų okupacijos ir Stalino pradėto lietuvių tautos naikinimo, atstatyti laisvą, nepriklausomą Lietuvą pirm negu Vokietijos kariuomenė į Lietuvą įžengs, — pilnai pavyko.

2. 1941 m. birželio 22-25 d.d. lietuvių tauta sukilo; buvo atstatyta laisva, nepriklausoma, demokratinė Lietuvos respublika su laikinąja Lietuvos vyriausybe (LLV).

3. Nacionalsocialistinė Vokietija pažeidė tarptautinę teisę, nušalindama laikinąją Lietuvos vyriausybę, uždarydama Lietuvių aktyvistų frontą, uždrausdama veikti visuomeninėm ir politinėm lietuvių organizacijom, Lietuvą okupuodama bei paskirdama jai civilinę savo valdžią.

4. Nacionalistinė Vokietijos vyriausybė ir jos vadas Hitleris padarė kriminalinį nusikaltimą ir užsitraukė istorinę gėdą, internuodama LLV pirmininką plk. K. Škirpą, areštuodama LAF štabo ir kitus organizacijų vadus bei inteligentus, pasiųsdama juos į kacetus ir prievartaudama lietuvių tautą:

a. paskelbdama Lietuvos jaunimo mobilizaciją, o jai nepavykus, prievarta gaudydama Lietuvos karius ir jaunimą į priverstinius darbus,

b. Lietuvos gyventojus, ypač žydų tautybės asmenis, naikindama ir žudydama.

5. Visa lietuvių tauta pasipriešino visiems nacių tikslams ir okupacijai. Vysk. K. Paltarokas paskelbė ekskomuniką tiems, kurie prisidės prie žydų žudymo. Antinacinė lietuvių tautos rezistencija išsivystė tokia pat stipri, kaip ir antisovietinė rezistencija iki šios dienos.

6. Kviečiame visus lietuvius paveikiau išryškinti 1941 m. sukilimo faktą kaip tautos veržimąsi iš okupacijos vargų į savarankišką Lietuvos valstybingumą; glaudžiau bendradarbiauti su nepriklausomos Lietuvos atstovybėmis bei konsulatais, veikti vieningai su už laisvę kovojančiais veiksniais – VLIKu, PLB-ne, ALTa.

7. Tikimės, kad mūsų ryžtingai siekiamą tikslą atgauti Lietuvos suverenumą visas laisvasis pasaulis respektuos, rems ir užtars ateities taikos konferencijoje.

Pasirašė: *KAZYA AMBROZAITIS, ADOLFAS DAMUŠIS, JUOZAS KAZICKAS, MEČYS MACKEVIČIUS, PILYPAS NARUTIS, MYKOLAS NAUJOKAITIS, JUOZAS VĖBRA, BALYS VITKUS* –

Lietuvių aktyvistų fronto sukilimo štabo ir laikinosios Lietuvos vyriausybės atstovai

PASTABA. Šis pareiškimas siunčiamas JAV prezidentui R. Reaganui, atsakant į jo telegramą – sveikinimą su prierašu: "Mes, lietuviai, džiaugiamės prezidento akcija žurnalisto Danilovo išlaisvinime. Danilovo atvejis parodo, kaip sovietų NKVD klastoja parodymus ir ko verti yra NKVD dokumentiniai kaltinimai, kuriais dabar tiki OSI įstaiga.

Mes, lietuviai, laisvoje Lietuvoje patys spręsime ir teisime tuos, kurie yra nusikaltę nacių ir sovietų okupacijose". ČIKAGA, 1986.IX.28

Sukilimas paminėtas ir Niujorke

1941 m. lietuvių sukilimo minėjime 1986 m. rugsėjo 28 d., prisimenant tautos nusiteikimą išlikti laisvą, nepriklausomą valstybę, buvo pabrėžta šventovėje ir akademinėje dalyje šie reikšmingi sukilimo bruožai:

1. istorinės reikšmės sunkioje valandoje tautos ištikimybė, vieningumas ir visuotinis pasiryžimas laimėti; 2. dokumentiškai išryškinti sukilimo nuostoliai ir aukos lemtingoje kovoje; 3. sukilimo palikimas mūsų partizanams, 10 metų kovojusiems iki mirties tautos kalėjime be jokios pagalbos prieš sovietinį okupantą, apginkluotą amerikietiškais ginklais; 4. partizanų įpareigojimas jaunajai kartai niekad ir niekur nebijoti aukotis bei mirti už savo tautą.

Sukilimo minėjimas vyko Apreiškimo par. šventovėje ir Kultūros židinyje. Šventovėje labai jautriai sukilimo nuotaikas aptarė kun. dr. K. Bučmys, OFM, "Darbininko" redaktorius.

Salėje kalbėjo sukilimo dalyviai: dr. A. Damušis ir dr. J. Vėbra. Abu kalbėtojai liudijo visos tautos spontaniską apsisprendimą išsivaduoti iš apgaulę sufabrikuoto įjungimo į sovietinę vergiją. Taip pat dokumentiškai ekrane buvo parodyta skaičiais mūsų sukilimo aukos okupacijų metais.

Sukilimo prasmė buvo praturtinta "Perkūno" choro dainomis, kurioms vadovavo muz. V. Ralys, "Tryptinio" šokiais, vadovaujant Jadvygai Matulaitienei, ir pianino virtuozo W. Smiddy įspūdingais akordais.

Šios šventės nuotaiką stiprino buv. politinio kalinio kun. V. Pikturnos malda ir tautinės organizacijų vėliavos. Sceną puošė gėlės ir dail. P. Jurkaus puošmenys. Programos pranešėja buvo Pr. Ąžuolienė. Minėjimą surengė jungtinis organizacijų komitetas, kuriam vadovavo A. Samušis. **A. S.**

Inž. PILYPAS NARUTIS, Lietuvių aktyvistų fronto įgaliotinio pavaduotojas prie sukiliminės vyriausybės Kaune 1941 m., kalba to sukilimo 45 metų sukakties minėjime Čikagoje

Nuotr. J. Tamulaičio

• **Užsakykite "Tėviškės žiburius" kaip dovaną jaunavedžiams, draugams, pažįstamiems.**

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

Gerry Lougheed Funeral Home

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

Devenių kultūros fondo leidiniai

1. *Jūratė Statkutė de Rosales, BALTŲ KALBOS BRUOŽAI IBERŲ PUSIASALYJE,* $15.00, JAV
2. *Motiejus Karaša, GYVENIMO SŪKURIUOSE,* $15.00, JAV
3. *Jokūbas Dagys, SCULPTURES* (meno albumas), $35.00, JAV
4. *J. Andrius, LIETUVOS ŽEMĖLAPIS,* $6.65, JAV

Užsakymus siųsti: Devenių kultūrinis fondas, P.O. Box 10782, St. Petersburg, FL 33733, USA.

Kun. ALFONSAS JURKEVIČIUS (antras iš kairės), gyvenantis Lenkijoje, įteikia Štetino lietuvių išleistą ženklelį, prisegtą prie lietuviškos juostos, Šv. Tėvui Jonui-Pauliui II Romoje

Grupė, tyliai dirbanti Lietuvai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

tuvių informacijos centras. Ar tai dvi skirtingos įstaigos po vienu stogu, išlaikomos skirtingų šaltinių, ir ar jos nekliudo viena kitai?

— Lietuvių informacijos centras, kuris veikia prie Religinės šalpos, natūraliai išsivystė dėl trijų priežasčių. 1. Profesionalai, kurie telkia lėšas labdarai, žino iš ilgos patirties, kad norint susilaukti paramos, reikia informuoti visuomenę apie aukų reikalingumą. 2. Pavergtieji Lietuvoje jau seniai šaukia: "Jūs už mus turite kalbėti!" 3. Norint susilaukti iš plačiosios kitataučių spaudos pasitikėjimo, reikia kreiptis į juos ne Religinės šalpos vardu, o kaip objektyvus ir patikimas žinių šaltinis. Be to, ELTOS būstinei išsikėlus iš Niujorko, pasiliko tam tikra spraga. Mat Niujorkas daugelio pripažintas pasaulio komunikacijos centru. Todėl jau prieš septynerius metus pradėjome LIC. Jį išugdė į pilno masto kitataučių gerbiamą žinių agentūrą jo vedėja Gintė Damušytė. Nemažai prisidėjo techniškais sugebėjimais kompiuterio ir žodžio apdirbimo aparatūra bei telekso įvedimu Marijona Skabeikienė. Porą metų Lietuvių informacijos centras susilaukė paramos iš PLB, Kanados LB ir Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos. Pastaruoju metu LIC yra išlaikomas vien tik Religinės šalpos. Jos viena kitai visai nekliudo — faktai rodo, kad įsteigus LIC Religinės šalpos darbas yra našesnis.

— Ar jūsiškis Lietuvių informacijos centras yra skirtas lietuvių spaudai informuoti, ar kitataučių?

— Kai LIC gauna iš Lietuvos naujausią pogrindžio spaudą, skubiausiai aprūpina ja laisvųjų lietuvių spaudą, radiją, veiksnius, Vatikano, "Laisvosios Europos", "Amerikos balso" radijo tarnybas bei kitus ištisais tekstais. Išvertęs į anglų kalbą svarbesnes žinias, LIC skubiai išsiuntinėja biuletenius 900 redakcijų, žmogaus teisių organizacijom ir t.t. Panašiai daroma su atskiromis žiniomis, kurios mus pasiekia iš Lietuvos. Gavę nuotraukų, skubiai aprūpiname lietuvišką spaudą. LIC būstinėje yra sukataloguotas turbūt visame pasaulyje plačiausias ir prieinamiausias rinkinys nuotraukų iš dabartinės Lietuvos. Prašome žinias bei nuotraukas iš Lietuvos ir toliau siuntinėti Lietuvių informacijos centrui (351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207, USA). Kas neskelbtina, bus laikoma konfidencialiai, o kas skelbtina, susilauks skubaus išplatinimo.

— Ar pavyksta paveikti Amerikos, Kanados ir kitų kraštų spaudą rašyti apie Lietuvą? Ar didžiojoje spaudoje nejaučiamas tam tikras abejingumas lietuviškai informacijai?

— Vien 1985 metais Gintės Damušytės paruoštos Lietuvių informacijos centro žinios pasirodė Londono "Times", "Frankfurter Allgemeine Zeitung", "Toronto Sun", "L'Osservatore Romano", "El Mundo", nekalbant apie visą eilę katalikiškų laikraščių Šiaurės Amerikoje, Anglijoje, Australijoje. VLIKas, BATUNas bei kitos baltiečių organizacijos pasinaudojo LIC surinktomis žiniomis Otavoje, Ženevoje bei kitom progom. Gintė nepaprastai daug dirbo, ruošdama dokumentaciją baltiečių spaudos biurui Vienoje prasidėjusiai tarptautinei konferencijai. Kai kuriuose didžiosios spaudos laikraščiuose jaučiamas tam tikras abejingumas lietuviškai informacijai, bet tai tik paskatinimas mums jieškoti priėjimo. LIC štabas jaunas, energingas, sumanus. Vienas iš "Reader's Digest" korespondentų, U.S. Congressional Committee for Security and Cooperation in Europe ir kiti yra įvertinę aukščiausiais pažymiais Lietuvių inf. centrą.

— Rūpinatės "Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos" skleidimu lietuvių ir anglų kalbomis. Kaip plačiai eina sąsiuviniais leidžiama "LKB kronika"?

— Religinė šalpa jau nuo 62-jo nr. verčia, leidžia ir išsiuntinėja vyskupams, valdžios bei mokslo institucijoms. Tą darbą remia organizacijos ir pavieniai asmenys, tapdami mecenatais. "LKB kronika" sąsiuviniais pasiekia 7000 vyskupų, redakcijų, žurnalistų, atstovybių, parlamentarų, mokslo bei žmogaus teisių institucijų, pavienių asmenų. Techniškoji vertimų redaktorė — Marijona Skabeikienė. Ji ne tik paruošia tekstą spaudai, bet ir atrenka nuotraukas iš Lietuvos iliustracijom ir įrašo ištisą tekstą į kompiuterį. Šiandien galima žurnalistui ar istorikui momentaliai su kompiuterio pagalba surasti bei surūšiuoti citatas pagal pavardę, vietovę, datą, ir pan. Taip darome ir su kita Lietuvos pogrindžio spauda.

— Kokios pagalbos tikitės iš lietuvių visuomenės savo darbui ateityje ir ar nenumatote plėsti savo veiklos tiek šalpos, tiek informacijos, tiek technikinio patarnavimo srityje?

— Kas susipažįsta su Religinės šalpos bei Lietuvių informacijos centro atliekamais darbais, sako, kad mūsų Gintė Damušytė, Marijona Skabeikienė, Jonas Sodaitis-Sidtis, Ona Sodaitienė-Sidtis, Ritonė Ivaškaitė, Audrė ir Asta Lukoševičiūtės, Andrius Adams atlieka nuostabius darbus šalpos ir informacijos srityse. Vienas Tautos fondo aukštas pareigūnas yra išsitaręs: "Jūs atliekate daugiau nei visi veiksniai drauge". Gyvenimas rodo, kad kiek visuomenė susipažįsta su Religinės šalpos bei Lietuvių informacijos centro darbu, tiek jį stipriau remia aukomis, žiniomis bei nuotraukomis iš Lietuvos, malda ir moraline pagalba. Žadame artimoje ateityje steigti savo įstaigos šaką Čikagoje ir Europoje. Religinės šalpos direktoriai yra nutarę artimoje ateityje praplėsti esamas patalpas Bruklyne, kur mes susispaudę atremontuotame garaže dirbam nuo 7 v. ryto iki 11 v. vakaro ir dažnai savaitgaliais. Šiuos darbus Lietuvai vieningai ir efektingai dirba devyni senųjų ir naujųjų išeivių vaikai.

— Dėkojame už atsakymus ir linkime jūsų darbams geriausios sėkmės ateityje.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys. Tel. 498-5823 arba 755-3174.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

SENAMIESČIŲ GATVĖS

Lietuvių kalbos komisijos pirm. prof. Jonas Palionis rugsėjo 23 d. "Tiesoj" paskelbė įdomų laišką redakcijai "Gatvių pavadinimai — ir istorija, ir dabartis". Jis kalba apie gražiai atnaujintų senamiesčių gatves bei aikštes, kartais susilaukiančias naujų pavadinimų. Prof. J. Palionis gina senuosius pavadinimus, kurie dažnai yra tapę miestų istorijos šaltiniu. Pvz. Vilniaus senamiestyje esanti Arklių gatvė pimena, kad prie jos senais laikais buvo arklių turgus, Stiklių gatvė — kad joje buvo susispietę stiklo meistrai. Prof. J. Palionio išvada: "Turint visa tai galvoje, suprantama, kodėl gatvių ir aikščių pavadinimų keitimas moksliniu, visų pirma istoriniu požiūriu yra netikslingas, nors kartais ir neišvengiamas dalykas. Netikslingas jis ir socialiniu atžvilgiu: pripratę prie seniau buvusių pavadinimų, gyventojai, ypač senbuviai, sunkiai priima naujuosius ir paprastai ilgai painioja vienus su antrais . . ."

PARTIEČIŲ VARDAI

Komisijos pirm. prof. J. Palionis, pataikaudamas kompartijai, nė nebando ginti su religija susietų tokių gatvių, kaip Šv. Dvasios, Išganytojo, Visų šventųjų. Esą tie pavadinimai nebuvo paveldėti iš tolimos praeities, padaryti vėlesniais amžiais. Jis betgi gina gatvių pavadinimus, kurie užfiksuoti senuosiuose Vilniaus miesto planuose bei istoriniuose dokumentuose. Apsidraudęs religinio pobūdžio pavadinimų išjungimu iš miestų gatvių, prof. J. Palionis paliečia įsismaginusių partiečių siautėjimą pokario metais: "Tada miestų Tarybų vykdomieji komitetai norėjo įamžinti žymių partijos, valstybės, revoliucinio ir partizaninio judėjimo, kultūros veikėjų vardus ir išleido iš akių kai kurių senųjų pavadinimų istorinę reikšmę. Tačiau dabar, kai gražiausiai restauruota daugelis mūsų senamiesčių kvartalų, kai ištirta ir aprašyta kai kurių vietovardžių kilmė, pagaliau kai iš TSKP (sovietinės kompartijos — V. Kst.) XXVII suvažiavimo tribūnos buvo išreikšta didžiai teisinga pažiūra dėl senųjų miestų kultūros paminklų apsaugos, ar nederėtų grąžinti kai kurioms senamiesčių gatvėms jų senuosius, istorinius paminklus? . . ." Pasak prof. J. Palionio, naujus pavadinimus reikėtų parinkti tik naujų gyvenamųjų rajonų gatvėms.

KALVIŲ ŠVENTĖ

Ketvirtoji respublikinė kalvių diena 1986 m. rugsėjo 28, sekmadienį, Druskininkų Dainų slėnyje susilaukė 104 kalvių ir juvelyrų, kurie dvi valandas savo sugebėjimus rodė gausiems žiūrovams. Kalvių kalvio vardą išsikovojo alytiškis Vytautas Jerutis. Jis yra ir metalistas, ir juvelyras, ir didelių paminklų kūrėjas. Kalvių karaliumi tapusio V. Jeručio galvą papuošė dailiai išlankstyta karūna. Kitiems teko kelios dešimtys prizų už lakiausią fantaziją, meniškiausią metalo plastiką, geriausiai nukaltą plūgą, akėčias bei kitus dirbinius. Prizus už žiedus ir puošmenis laimėjo: Juozė Bagdonienė iš Viečiūnų, Asta Kimtienė iš Klaipėdos, Gintaras Žilys iš Druskininkų. Du pirmieji prizai už geriausią ir greičiausią arklių pakaustymą įteikti jurbarkiečiui Juozui Motului ir Vytautui Bandzevičiui iš Kaišiadorių. Vaclovas Rimkus iš Šilalės, Juozas Grigaravičius iš Varėnos, Antanas Vyčas ir Vilius Pelešinas iš Pasvalio rajono bei kiti senesnieji kalviai skundėsi, kad nėra pakaitų pensijon išeinantiems. Mugę žiūrovams vaišinti ir vilioti surengė prekybininkai.

KLAIPĖDA—MUKRANAS

Spalio 3 d. pradėjo veikti tarptautinė geležinkelio-jūros keltų perkėla Klaipėda — Mukranas. Oficialiai ji vadinama tarptautine Sovietų Sąjungos ir R. Vokietijos perkėla, nors prasideda Klaipėdoje, Lietuvos uoste. Baigminis Mukrano uostas yra R. Vokietijai priklausančioje Riugeno saloje. Modernus perkėlos uostas įrengtas smėlėtoje Kuršmarių pakrantėje, nauja geležinkelio stotis — pietinėje Klaipėdos dalyje. Perkėlos atidaryman iš Riugeno salos atplaukė didelis laivas-keltas "Mukranas", 506 km nuotolį įveikęs per 20 valandų. Dabar tokiais laivais į abi puses bus gabenami geležinkelio vagonai su įvairiomis prekėmis. Laivai-keltai yra aprūpinti geležinkelio bėgiais abiejuose savo deniuose. Tuos denius vagonai pasiekia specialiais tiltais. "Mukranas" į savo denius priėmė 103 vagonus. Statybininkai tiesia naujus automobilių ir traukinių kelius. Projektinį savo pajėgumą perkėla pasieks 1990 m. Teigiama, kad tada ja bus pervežama 5,3 milijono tonų krovinių per metus.

ATJAUNĖJUSI "ORBITA"

Kauniečius linksminęs "Orbitos" baras Laisvės alėjoje dabar staiga tapo nealkoholiniu jaunimo klubu-kavine. Vidaus įrengimus išsiblaivusiai ir atjaunėjusiai "Orbitai" sukūrė jaunieji architektai A. Karalius ir V. Adomavičius. Jaunimo klube bus rengiami susitikimai su aktoriais, dailininkais, įdomiais kitų profesijų žmonėmis. Klubo patalpas savo vakarams galės nuomoti Kauno miesto įmonių jaunimas, aukštųjų mokyklų studentai.

SPANGUOLIŲ MĖGĖJOS

Gamtiniu draustiniu yra paskelbta anksčiau daug spanguoliautojų susilaukdavusi Kamanų aukštapelkė Akmenės rajone. Už įėjimą draustinio teritorijon skiriama 10 rublių bauda, už surinktą kilogramą spanguolių — 7,5 rublio. Tačiau spanguolių mėgėjų netrūksta ir dabar. Į draustinio apsaugos darbuotojų rankas šiemet jau pateko Akmenės gyventojos Joana Deimantaitė ir Antanina Adomavičiūtė. Baudą sumokėjo Aldona Pukinskienė, Danutė Vilkienė ir Leonora Stonienė, susigundžiusios spanguoliauti ne tik draudžiamoje vietoje, bet ir draudžiamu laiku. **V. Kst.**

Delhi-Tillsonburg, Ontario
Lietuvos kariuomenės atsteigimo

MINĖJIMAS

1986 metų lapkričio 15, šeštadienį, 6.30 valandą vakaro, Delhi lenkų salėje (234 Main Street).

Programoje: Kanados himnas, žuvusių pagerbimas, malda, ***Česlovo Senkevičiaus*** *paskaita, Lietuvos himnas. Meninė dalis: sol.* ***Vaclovas Povilonis.*** *Išgirsite naujausias estradines Lietuvos dainas. Bus muzika, šokiai, bufetas, užkandžiai.*

Visi kviečiami dalyvauti.

Šaulių kuopos valdyba

Š.m. lapkričio 22, šeštadienį, Hamiltone, Jaunimo centre, rengiamas

Lietuvos kariuomenės atsteigimo

MINĖJIMAS

PROGRAMOJE: ***trumpa oficiali*** *dalis,* ***koncertas,*** *kurį atliks Toronto lietuvių vyrų choras "Aras", vadovaujamas sol. muz. V. Verikaičio, akompanuojant muz. J. Govėdui.*

Šokiams *gros K. Deksnio vadovaujamas orkestras.* ***Veiks baras, stambių laimikių loterija, bus šiltas maistas.***

Pradžia 7 v.v. Bilietų kaina 6 dol. asmeniui.

Visi maloniai kviečiami dalyvauti.

Sekmadienį, lapkričio 23 d. 10.30 v. pamaldos už žuvusius ir mirusius savanorius, karius, šaulius ir partizanus. *Pamaldose visos organizacijos prašomos dalyvauti su savo vėliavomis.*

Rengia DLK Algirdo šaulių kuopos valdyba

Hamilton, Ontario

KLK MOTERŲ DRAUGIJOS Hamiltono skyriaus valdyba šaukia narių ir prijaučiančių susirinkimą lapkričio 9, sekmadienį, po 10.30 v. pamaldų, parapijos salėje. Bus paroda-paskaita Danos Šuopytės-Ashton, kaip išsirinkti kiekvienai tinkamiausias drabužių ir kosmetikos spalvas. Susirinkime dalyvaujančios turės progos žymiai papiginta kaina užsisakyti asmeniškai konsultacijai pas ponią Daną. Dalyvės bus pavaišintos kava ir skanumynais.

Taip pat ruošiamės gruodžio 7 d. savo metinei šventei: 10.30 v.r. iškilmingos pamaldos už mirusias draugijos nares, po pamaldų — agapė parapijos salėje.

Laukiame gausaus parapijos moterų dalyvavimo abiejuose parengimuose. **Valdyba**

"GINTARINIAI AIDAI", lietuviška radijo programa, veikia nuo 1978 m. sausio 13 d. Ji transliuojama iš McMasters universiteto stoties banga CFMU FM 93.3. Ši radijo stotis yra išlaikoma universiteto administracijos ir studentų unijos; dirba, studentai, radijo mėgėjai.

Pradžioje stotis buvo girdima tik universiteto ribose, vėliau gavo iš Kanados radijo ir televizijos komisijos leidimą ir įsteigė FM radijo stotį, kuri siekė visą Hamiltoną, apytikriai 20 km. Nuo šių metų rugsėjo mėnesio CFMU FM radijo stotis yra dvigubai sustiprinta ir siekia klausytojus 40 km plote.

Lietuviškos radijo programos laikas yra pakeistas: vietoj anksčiau buvusio pusvalandžio dabar yra paskirta viena valanda sekmadienio rytais nuo 8 iki 9 val.

Šiuo metu lietuviškai radijo programai vadovauja pasikeisdami — Aušra Pleinytė, Eduardas Labuckas, Liūda Stungevičienė. Visi lietuviškos veiklos pranešimai — yra skelbiami nemokamai ir yra labai laukiami. **L. S.**

STONKŲ UŽUOJAUTOJE a. a. Jonui Sadauskui mirus, išspausdintoje "TŽ" 1986 m. 42 nr. turėjo būti inicialai B. Z. Stonkai ir Silvija.

Calgary, Alberta

KLB KALGARIO APYLINKĖS VALDYBA išsiuntinėjo savo nariams žiniaraštį "Kalgario lietuvių žinios" 1986 m. spalio mėnesio. Pirmame puslapyje išspausdintas naujojo valdybos pirmininko R. Kuzimicko kreipimasis anglų kalba į tautiečius. Jame primenamas "Atžalyno" ir "Gintaro" ansamblių iš Toronto atsilankymas, kuris "atgaivino mūsų pasididžiavimą savąja kultūra ir pažadino norą perduoti ją savo vaikams ir vaikaičiams". Minėtu kreipimusi pirmininkas kviečia tautiečius remti lietuviškąją veiklą bei mokyklą ir praneša apie Vakarų Kanados lietuvių veikėjų suvažiavimą spalio 19 d.

Paskutiniame žiniaraščio puslapyje išspausdintas buvusio apylinkės valdybos pirmininko Antano Vyšniausko atsisveikinimas lietuvių ir anglų kalbomis. Jame buvęs pirmininkas dėkoja už talką visuomeninėje veikloje ir praneša apie savo išvykimą.

Viduriniuose puslapiuose yra keletas informacijų, nuotraukos viešbučio "Lietuva" Vilniuje ir keletas juokų iš lietuviškos spaudos.

PASIRUOŠIMĄ minėti 600 metų Lietuvos krikšto sukaktį pradėjo prel. J. Bertašius, atvykęs iš Winnipego. Kanadiečių Šv. Onos parapijos šventovėje trumpu žodžiu jis pakvietė susirinkusius jungtis bendroje maldoje su visais lietuviais, kad Kristaus Evangelijos šviesa neužgestų mūsų tautoje, ir mes visi patys būtume Dievo malonėje, švęsdami tokią sukaktį. Po to atnašavo vėlyvas Mišias su tai dienai skirtu pamokslu.

Po pamaldų Kaglario lietuviai susirinko parapijos salėje susitikti su prel. J. Bertašiumi, kuris buvo atsivežęs minėjimui skirtų leidinėlių. Jais visus apdalijo.

Pamaldas ir minėjimą surengė KLB Kalgario apylinkės valdyba (pirm. R. Kuzmickas). Prieš savaitę buvo išsiuntinėti paštu pranešimai apie pamaldas, gauta salė ir parūpinta kava.

Lietuvos krikštas, yra visiems lietuviams svarbus ir atmintinas įvykis. Įsteigus Vilniuje vyskupiją ir pastačius katedrą ir kitas šventoves krikščionybė įsitvirtino visame krašte. Po to pergyveno reformacijos laikus. Dabar tikintieji kenčia sovietinio ateizmo persekiojimą. **Kor.**

Tillsonburg, Ont.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame visiems, dalyvavusiems ir prisidėjusiems prie mūsų namo įkurtuvių bei gražios dovanos. Nuoširdus ačiū kun. klebonui L. Kemėšiui už namo pašventinimą. Esame labai dėkingi rengėjams P.J.L. Vytams ir P.B. Lukošienei, o P.B. Lukošienei už asmeninę dovaną.

Ačiū dalyviams iš Toronto ir Hamiltono.

Su nuoširdžiu dėkingumu visiems –

Monika ir Zigmas Obelieniai

St. Catharines, Ont.

VISUOTINIS KLB ST. CATHARINES apylinkės narių susirinkimas — lapkričio 9, tuoj po pamaldų. Darbotvarkėje — valdybos pranešimas, rinkimai. Susirinkimas bus teisėtas susirinkus bet kuriam narių skaičiui.

SPALIO 19 DIENOS POSĖDYJE apylinkės valdyba paskyrė Vasario 16 gimnazijai $100, mūsų bibliotekai — $100, "Tėviškės žiburiams" — $50, "Nepriklausomai Lietuvai" — $50, žurnalui "Moteris" — $25.

AKLAMACIJOS BŪDU išrinkti atstovais į KLB krašto tarybą — Janušonis Stasys ir Šetikas Adolfas.

DIENRAŠTIS "THE STANDARD" išspausdino Jono Liangos išsamų straipsnį-laišką apie tarptautinę politiką. **Kor.**

XXXI Kanados lietuvių dienų rengėjų komiteto pirmininkas ARŪNAS STAŠKEVIČIUS sveikina iškilmių dalyvius Montrealyje 1986 m. spalio 10-12 dienomis Ntr. R. Piečaičio

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Liepos-rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta.

AKTYVAI PER 24 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		IMAME UŽ:	
indėlius (P.C.A.)	5%	nekiln. turto pask.	9.75%
santaupas	5.75%	asmenines paskolas	12%
kasdienines palūkanas už santaupas	5.25%	*Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.*	
term. indėlius 1 m.	8.50%		
term. indėlius 3 m.	8.50%	*Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000.*	
reg. pensijų fondo	7.25%		
90 dienų indėlius (minimum $5.000)	7.50%	*Nemokama asmeninių paskolų drauda iki $25.000.*	
Reg. pensijų 1 m.	8.25%		

"AUDRA" TRAVEL CORPORATION
NAUJI METAI LIETUVOJE

Išvyksta gruodžio 26 d., grįžta sausio 9 d.

* * *

EGZOTIŠKA KELIONĖ Į AUSTRALIJĄ!

SAULĖTOS ATOSTOGOS GINTARO KRAŠTE!

Puerto Plata (Dominikos respublikoje)

Kviečiame teirautis smulkesnių informacijų.

Mūsų biuras:

- Pageidaujantiems paruošia individualias keliones į Lietuvą ir į kitas šalis.
- Sutvarko vizas bei dokumentus iškvietimams.
- Priima užsakymus vertimams į kitas kalbas.
- Tarpininkauja suteikiant giminėms Lietuvoje labai naudingą finansinę paramą, nuperkant dovanas, automobilius, tvarkant palikimus.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Smulkesnes informacijas teikia
AUDRONĖ, JŪRATĖ ir kiti darbuotojai adresu:
1576 Bloor St. West, Toronto, Ontario, Canada, M6P 1A4
(Priešais Lietuvių namus)
Tel. (416) 532-8772 arba **(416) 537-3060** **Telex 06-986766 TOR**
Kelionių įstaigos registracijos numeris — 2159872

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Dr. S. A. Bačkis, Lietuvos atstovas Vašingtone, atsigavęs po sunkios eismo nelaimės, spalio 16 d. su žmona išvyko atostogų sveikatai sustiprinti. Laikinai Lietuvos atstovo pareigas Vašingtone eina Stasys Lozoraitis, jn., kuris taip yra ir Lietuvos atstovas Vatikanui.

Keturių spalvų pašto ženkliuką, skirtą Lietuvos 600 metų krikšto sukakčiai, išleido Lietuviškosios skautijos fondas. Ženkliuką nupiešė ir spausdinimą prižiūrėjo ASS filisteris dail. Julius Špakevičius. Ženkliukas turi įrašą: "1387–1987 CHRISTIANITAS LITUANIAE". Dvi abiejų žodžių "i" raides pakeičia dangun kylantis liaudies stiliaus lietuviškas kryžius. Pasirinktos spalvos reiškia liūdesį, ilgesį ir viltį. Simbolinį pašto ženkliuką, garsinantį Lietuvos krikšto sukaktį, bus galima klijuoti ant tikruosius pašto ženklus turinčių kalėdinių bei kitų laiškų. Sukaktuviniai ženkliukai atspausdinti lapeliais, turinčiais po 25 ženkliukus. Bendras lapelių skaičius – 5.500. Ženkliukai gaunami pas Lietuviškosios skautybės fondo atstovus arba jo leidinių administratorių A. Danasą, 29 Welles Ave., Dorchester, Mass. 02124, USA. Prie užsakymo reikia pridėti sau adresuotą voką su pašto ženklu. Lapelis kainuoja $1.25, dešimt lapelių — $10. Užsisakyti galima nemažiau kaip tris lapelius. Čekiai angliškai rašomi: Lithuanian Scouts Assoc., Inc. Užsakyme pažymėti, kad jie yra skirti Lietuviškosios skautybės fondui.

Šiluvos Dievo Motinos koplyčia vysk. V. Brizgio iniciatyva buvo įrengta didžiojoje JAV katalikų Nekalto Prasidėjimo šventovėje. Koplyčios pašventinime 1966 m. rugsėjo 5 d. dalyvavo keliolika tūkstančių lietuvių bei jų svečių. Koplyčią puošia Šiluvos Marijos statula, sukurta skulptoriaus V. Kašubos, vaizduojanti jos apsireiškimą 1608 m. Šiluvoje. Virš altoriaus yra įrašas, paimtas iš Sibiro lietuvaičių maldaknygės, apačioje — Kryžių kalnas. Koplyčios sienose — dail. V. K. Jonyno sukurtos mozaikos, atspindinčios lietuvių tautos kovą už tikėjimą. Mozaikon įjungtas Lietuvos pakelių Rūpintojėlis ir šv. Kazimieras. Dail. A. Elskus lubas papuošė Marijos paveikslais iš keturių Lietuvos šventovių — Trakų, Aušros Vartų Vilniuje, Pažaislio ir Žemaičių Kalvarijos. Šiluvos Marijos koplyčios 20 metų sukaktis paminėta rugsėjo 7 d. popiete. Minėjimą suorganizavo Lietuvos krikšto 600 metų sukakties komitetas Vašingtone, vadovaujamas Jono Vaitkaus. Mišias prie Nekalto Prasidėjimo šventovės pagrindinio altoriaus vysk. P. Baltakis koncelebravo su Vašingtono lietuvių kapelionu kun. dr. T. Žiūraičiu, O.P. Giedojo sol. L. Linkevičiūtė-Kasperienė. Į lietuviškas giesmes įsijungė ir visi pamaldų dalyviai. Vargonais grojo Čikagos lietuvių operos dirigentas Arūnas Kaminskas. Minėjimo iškilmes juoston įrašė "Amerikos balso" ir Vatikano radijo atstovai. Įrašai buvo skirti Lietuvai numatyton transliacijon.

Brazilija

Lietuvos miestų herbų parodą Sao Paulo savivaldybės bibliotekos patalpose rugsėjo 20 — spalio 3 d.d. surengė Antanas Augustaitis, filatelistas, pasižymėjęs pašto ženklų, ypač nepriklausomos Lietuvos, vertingais rinkiniais. Parodai jis buvo nupiešęs 73 spalvotus Lietuvos miestų bei mažesnių vietovių herbus. Parodą A. Augustaitis skyrė masinės lietuvių imigracijos 1926 m. šešiasdešimtmečiui. Parodos atidaryme tautinių šokių programą atliko "Nemuno" ansamblis. Lietuvos istoriją nuo Mindaugo laikų su valdovų, miestų ir senųjų dvarų herbais atskleidė portugalų kalba išleistas biuletenis. Juo domėjosi ne tik čia gimęs lietuvių kilmės jaunimas, bet ir vietiniai brazilai.

Argentina

Mindaugo draugija Berisse rugpjūčio 17, sekmadienį, paminėjo Vaiko dieną, pasikvietusi Susivienijimo Lietuvių Argentinoje ansamblį "Dobilas" iš Buenos Aires. Programą tautiniais šokiais pradėjo Mindaugo draugijos vaikų ansamblis, vadovaujamas Nancy Persico-Bukauskaitės. Vaikai taipgi padainavo kelias lietuviškas daineles, paruošti mokytojos Valentinos Bukauskaitės-Persico. O. Levanavičiaus vadovaujamas "Dobilo" ansamblis pašoko "Grandinėlę", "Šelmį" ir "Čigonėlį".

Australija

Adelaidės lietuvių namuose rugsėjo 14 d. savo darbų parodėlę ir kultūrinę popietę surengė moterų rankdarbių būrelis, vadovaujamas G. Straukienės. B. Strauko rašinį "Vakarojimas Lietuvos kaime", primenantį tolimus jaunystės laikus, skaitė J. Vabolienė. L. Gerulaitis ir V. Neverauskienė deklamavo bostoniečio Antano Gustaičio satyrinį eilėraštį "Emigracinis seimas". Literatūrinėn programon įsijungė ir kiti popietės dalyviai. Klebonas kun. J. Petraitis, MIC, kalbėjo apie Argentiną ir ten gyvenančius lietuvius. Muzikinei daliai atstovavo armonika grojęs A. Mikeliūnas, pianistė T. Stodulikienė, sol. G. Vasiliauskienė, V. Opulskio suorganizuotas "Žemaičių choras".

Lietuvių namus Adelaidėje pastatė ir jais rūpinasi Lietuvių sąjunga, šiuo metu turinti 322 narius, kurių eilėse yra nemažai jaunų žmonių. Lietuvių namuose yra prisiglaudusi savaitgalio mokykla, biblioteka ir knygynėlis, muziejinis archyvas, radijo valandėlės studija, kredito kooperatyvas "Talka", baras, moderni virtuvė, kuria naudojasi įvairios organizacijos, sekmadieniais paeiliui paruošdamos pietus ir tuo būdu gaudamos lėšų savo ištekliams papildyti. Lietuvių namai pernai susilaukė naujo stogo, o dabar statomas beveik $50.000 kainuosiantis priestatas, kuriame bus patalpa vaikų darželiui, erdvus kambarys organizacijų posėdžiams.

Britanija

A. a. Vytautas Liogys, 59 metų amžiaus, rugsėjo 13 d. mirė Mančesteryje, ištiktas širdies smūgio. Jos plakimą jau šešerius metus reguliuodavo baterijinis aparatėlis. Š. m. sausio pradžioje taip pat dėl širdies sutrikimo mirė jo žmona. Abu buvo kilę iš Kauno, mėgdavo lankytis Mančesterio lietuvių klube. Gedulines Mišias St. Chad šventovėje atnašavo ir velionį į kapines palydėjo kan. V. Kamaitis. Dalyvavo apie 50 žmonių. Į laidotuves buvo atvykusi Londone gyvenanti ir dirbanti dukra. Velionis palaidotas žmonos kape Middletono kapinėse.

Prancūzija

Petras Klimas skaitė paskaitą apie Lietuvą 1918-45 m. laikotarpyje Paryžiaus dabartinių konfliktų istorijos institute (Institut d'Histoire des Conflits Contemporains). Paskaitą išspausdino II D. karo istorijai skirtas žurnalas.

Vysk. Paulius Baltakis, OFM, liepos pradžioje lankėsi Prancūzijoje, kur buvo priimtas Lyono ir Paryžiaus kardinolų. Liepos 6 d. svečias susitiko su Paryžiaus lietuviais, koncelebravo jiems skirtas Mišias su kapelionu kun. J. Petrošiumi.

Vokietija

Evangelikų Liuteronų Bendrijos išeivių kunigų ir veikėjų suvažiavimas įvyko rugsėjo 8-12 d.d. Bethelio svečių ir prieglaudos name prie Bielefeldo. Suvažiavimui jau penktą kartą iš eilės vadovavo Pasaulio liuteronų sąjungos tautinio vokiečių komiteto įgaliotinis tarėjas kun. Edmundas Ratzas iš Štutgarto. Lietuvių grupę sudarė 14 atstovų, estų ir latvių — po 13, vengrų — vienas. Suvažiaviman įsijungė trys vadovai vokiečiai. Bendras dalyvių skaičius — 44. Rytines pamaldas pakaitomis laikė trys kunigai: latvis P. Grasmanis ir Fr. Skėrys iš Manheimo, N. Liedtke iš Evangelikų Bendrijos centro Hanoveryje. Po pamaldų buvo studijuojamas Šv. Raštas. Paskaitas skaitė: prof. dr. Staehlin — apie krikščionišką Dievo egzistenciją ateizmo ir supasaulėjimo išsūkio paliestame pasaulyje, prof. dr. Kahle — apie ateizmą ir supasaulėjimą XX š. R. Europoje, kun. dr. G. Klapper — apie Pasaulio liuteronų sąjungos nuveiktus darbus ir gaires ateičiai. Du vakarai buvo skirti išeivių evangelikų veiklos pranešimams. Išsamų lietuvių evangelikų pranešimą buvo raštu paruošę sekr. Kasparas Dikšaitis ir ižd. dr. A. H. Kėnigis-Koenig. Suvažiavime buvo paliesti ir tautinių gimnazijų reikalai. Iš jų paaiškėjo, kad Vasario 16 gimnazija turi 82 mokinius (59 katalikus, 22 evangelikus ir vieną Izraelitą), latvių gimnazija — 77 mokinius (75 evangelikus, du katalikus), vengrų gimnazija — 275 mokinius (225 katalikus, 50 evangelikų).

Muzikai Kanados lietuvių dienų koncerte Montrealyje. Iš dešinės: akompaniatorius JONAS GOVĖDAS iš Toronto, dirigentė LINDA MARCINKUTĖ iš Toronto, prancūzė dirigentė MADELEINE ROCH iš Montrealio, dirigentas VACYS VERIKAITIS iš Toronto, akompaniatorius J. FISHER, dirigentė INGRID TARK Nuotr. R. Piečaičio

Taip ruoštasi Vienos konferencijai

J. V. DANYS

1976 m. pasirašytame Helsinkio akte numatyta, kad reguliariai įvyks peržiūros konferencijos, populiariai žinomos kaip Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos, patikrinti kaip 35 pasirašiusios valstybės vykdo deklaracijos nuostatus. Aktas apima tris pagrindines sritis: karinį saugumą, ekonominius ir humanistinius (žmogaus teisių) klausimus.

Trečioji visuotinė peržiūros konferencija prasidės Vienoje 1986. XI. 4. Prieš šią konferenciją buvo mažesnio masto konferencijos, svarsčiusios atskirus klausimus: Otavoje (1985) — žmogaus teises, Budapešte (1985) — kultūrinį bendradarbiavimą, Berne (1986) — žmonių ryšius.

Kanada bei JAV yra Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos narės, nes to reikalavo Europos kraštai, nepriklausantieji sovietų blokui prieš Helsinkio akto pasirašymą. Kanados ir JAV pastangomis į aktą įtraukti ir žmogaus teisių klausimai. Tai sritis, kurios sovietai nenorėjo ir kurioje jie labiausiai nesilaiko Helsinkio akto nuostatų.

Parlamentiniai apklausinėjimai Kanadoje

Kanada, kaip ir kiti aktą pasirašiusieji kraštai, turi nedidelį skyrių užsienių reikalų ministerijoje, kuris renka informaciją apie akto vykdymą ir pasiruošia peržiūros konferencijoms. Skyrius yra valdžios įstaiga ir vykdo užsienio reikalų ministerio bei ministerio pirmininko nurodymus. Todėl 1977 m. 40 parlamentarų grupė reikalavo, kad būtų įsteigta speciali, pastovi komisija sekti Helsinkio akto vykdymui Sovietų Sąjungoje, jos satelitiniuose kraštuose ir leisti pasisakyti viešuose posėdžiuose nevaldinių organizacijų atstovams bei paskiriems asmenims.

Vyriausybės nebuvo linkusios sudaryti pastovias parlamentines komisijas, bet leido organizuoti pusiau oficialias laikines komisijas prieš pat konferencijas.

Tokius apklausinėjimus prieš Vienos konferenciją 1986 m. rugpjūčio 18-22 d. atliko parlamento komisija užsienio ir tarptautinės prekybos reikalams, pirmininkaujant parlamento nariui W. C. Winegard.

Kanados Lietuvių Bendruomenės vardu, susitarus su KLB pirmininku adv. Algiu Pacevičiumi, memorandumą paruošė ir įteikė J. V. Danys, PLB visuomeninių reikalų komisijos vicepirmininkas, ir dalyvavo apklausinėjimuose.

Pagrindinės mintys

Dėl istorinių-politinių sąlygų Lietuva palaipsniui pateko caristinės Rusijos valdžion. Atgauta nepriklausomybė buvo prarasta II D. karo metu, kai Ribbentropo-Molotovo slapti susitarimai Lietuvos teritoriją pripažino Sov. Sąjungai. 1941 m. sukilimu ir 1945-52 m. partizaninėmis kovomis lietuviai parodė, kad nesutinka nė su viena okupacija. 1979 m. 45 baltiečiai (jų tarpe 35 lietuviai) pasirašė drąsų memorandumą, reikalaudami atšaukti Ribbentropo-Molotovo sutartį. Pasirašiusieji yra persekiojami, dalis atsidūrė kalėjimuose ar psichiatrinėse ligoninėse. Slapti protokolai yra įrodymas, kad Lietuvos aneksija buvo suplanuota iš anksto prieš vadinamą "savanorišką" Lietuvos prisijungimą.

1976 m. susidarė Lietuvos Helsinkio akto sekimo grupė, kuri paskelbė daug memorandumų apie žmogaus teisių pažeidimą Lietuvoje. 1983 m. ji turėjo nustoti veikusi dėl persekiojimų, įkalinimų, mirčių ir emigracijos. Panašiai atsitiko ir su Komitetu tikinčiųjų teisėms ginti; trys vadovaujantieji dvasiškiai yra įkalinti, kiti persekiojami.

Religiniai suvaržymai ir persekiojimai tęsiami. Leista tik viena seminarija Kaune, bet klierikų skaičius ribojamas, todėl daug parapijų neturi kunigų. Šv. Kazimiero šventovė Vilniuje paversta ateizmo muziejumi, Kauno Prisikėlimo šventovėje įrengta radijo įmonė. Klaipėdoje šventovė buvo leista statyti, bet užbaigus nusavinta ir paversta koncertų sale. Popiežiui neleista atvykti į Šv. Kazimiero sukakties minėjimą. Labai varžomas religinių leidinių spausdinimas. 1979 m. atspausdinto katekizmo teko tik maždaug 20 egzempliorių vidutinei parapijai.

Šeimų sujungimas ypatingai varžomas, praktiškai jo nėra. Nurodyti konkretūs pavyzdžiai, kaip per eilę metų įteikti prašymai atsikviesti sūnų ar dukterį, bet leidimo negauta.

Panaši padėtis yra ir kviečiant gimines trumpam vizitui. Lankyti Lietuvą paprastai galima tik su ekskursijomis, kurios vadovaujamos ir prižiūrimos "Inturisto" įstaigos. Leidžiama ten pabūti tik kelias dienas, kurias reikia praleisti Vilniuje su vienos dienos ekskursija į Kauną ar į turistinę vietovę.

Siuntinių siuntimas praktiškai sustabdytas; leidžiamiems dalykams labai dideli muitai turi būti sumokami gavėjo Lietuvoje, o tai dažniausia jiems neįmanoma.

Penkiolikos puslapių memorandumas papildytas 45 puslapiais pavyzdžių: įkalintųjų sąrašais, 45 baltiečių peticija, Ribbentropo-Molotovo slaptais aktais. Apie Klaipėdos šventovės likimą pridėtas Čikagos kardinolo Bernardino straipsnis, išspausdintas "The Chicago Catholic" laikraštyje.

Otavos konferencija (1985 m.) parodė, kad specialių atvejų aprašymas yra paveikesnis, nes jie buvo panaudoti mums palankių delegacijų kalbose.

Memorandumo išvadose prašoma, kad nelegali sovietų okupacija būtų pasmerkta ir reikalaujama grąžinti Lietuvai nepriklausomybė. Prašoma paleisti įkalintuosius, kurie buvo nuteisti už žmogaus teisių gynimą, panaikinti suvaržymus religijos, tautinės kultūros ir visuomeninės veiklos srityse, panaikinti kelionių, pašto, spaudos suvaržymus ir t.t.

Parlamentinės komisijos nariai kėlė įvairius klausimus, pvz., koks rusinimo laipsnis, telefono ir pašto ryšiai, ar lietuviai keliasi į Rusiją, ar lietuviai traktuojami griežčiau kaip kitos tautybės, ar yra vilties mažai lietuvių tautai išlikti didelėje sovietų masėje.

Apklausinėjimai buvo išspausdinti parlamento leidiniuose.

Trys sritys

Komisija neformaliai apklausinėjimuose išskyrė tris sritis: saugumo (karinę), ekonominę (prekybinę) ir humanistinę (žmogaus teises). Kai kurie ekonominių-prekybinių organizacijų atstovai stipriai pabrėžė, kad prekybiniai santykiai turi būti atskirti nuo humanistinių. Atseit, prekiaujant reikia pamiršti, kad kraštė yra diktatūrinis režimas ir žmogaus teisės smarkiai varžomos.

Etninės grupės, "Amnesty International" ir Kanados darbo kongresas buvo nuomonės, kad žmogaus teisių pažeidimo klausimai yra svarbiausia Helsinkio akto peržiūros proceso dalis. Visos tos grupės pabrėžė, kad pagrindinės trys Helsinkio akto sritys — saugumas, ekonominiai-technologiniai ir žmogaus teisių klausimai turi būti svarstomi kartu, kad negalima sutikti su nuolatiniu sovietų siūlymu jas išskirti ir siekti susitarimo atskirai kiekvienoje srityje.

Spauda ir tautiniai atstovai

Apklausinėjimus sekė kelių didžiųjų laikraščių kores-

(Nukelta į 6-tą psl.)

Audros praeina ir vėl nutyla...

"Tėviškės žiburių" bendradarbio pranešimas iš Vašingtono

1966 m. rugsėjo 4-5 d.d. į JAV sostinę Vašingtoną buvo suplaukusi keliolikos tūkstančių lietuvių minia. Tomis dienomis visos Amerikos katalikų tautinėje Nekalto Prasidėjimo šventovėje buvo pašventinta lietuvių Šiluvos Dievo Motinos koplyčia, įrengta centrinėje šventovės navoje priešais kitoje pusėje esančią lenkų koplyčią.. Vysk. V. Brizgio vadovaujami koplyčios planuotojai jai apipavidalinti pakvietė geriausius lietuvius menininkus: skulptorių Vytautą Kašubą, dailininkus Vytautą K. Jonyną ir Albiną Elskų. Jų dėka Šiluvos koplyčios sienose ir skliaute tikrai meniškam apipavidalinime įamžintos garbingos Lietuvos istorijos detalės ir religiniai aspektai.

Įrengiant koplyčią lietuvių spaudoje ir žmonių lūpose buvo įsižiebusi gan pikta audra: kodėl koplyčia nepavadinama Vilniaus Aušros Vartų Marijos vardu, kodėl pataikaujama lenkams, kodėl aplamai lietuviams reikalinga tokia koplyčia, kai tuos pinigus būtų galima išleisti svarbesniems reikalams.

Šiandien, praėjus 20-čiai metų nuo tos dienos, kai Šiluvos koplyčia buvo įrengta, į amžinybę jau yra iškeliavusi didžioji dalis tų, kurie koplyčios įrengimui paaukojo pinigus, ir vargu ar jie būtų aukoję kitiems lietuviškiems tikslams.

Šventovės centre

Lietuvių Šiluvos Dievo Motinos koplyčia tebestovi pačiame didžiosios šventovės centre. Kaip meniškas kūrinys, koplyčia kai kuriais atvejais parodoma per visos Amerikos televiziją, per tuos 20 metų, kaip pastebėjo vysk. P. Baltakis savo pamoksle minint Šiluvos koplyčios 20 metų sukaktį, ją aplankė jau keliolika milijonų įvairių tautų turistų, virš altoriaus skaitydami įrašą anglų kalba "Palaiminki žemę, kankinių krauju ir ašaromis nušlakstytą" ir stebėdami įvairias tolimos lietuvių tautos turtingos istorijos detales.

Mes, vašingtoniškiai, žinom, kad atvykę iš dabartinės Lietuvos turistai būtinai nori Šiluvos koplyčią savo akimis pamatyti. Todėl, kai tik paprašo, mes juos visada ten nuvežam. Prieš mėnesį į šventovę nuvežėm du besilankančius Brazilijos lietuvius. Po šventove esančioje valgykloje atsitiktinai sutiktas klivlandiškis lietuvis supažindino su iš Lietuvos atvykusiu turistu — mokytoju. Abu buvo ką tik apžiūrėję Šiluvos koplyčią. Besikalbant turistas — mokytojas prasitarė, kad jis esąs ateistas, tačiau koplyčia susidomėjo kaip menišku ir istoriniu lietuvių kūriniu.

Nepagrįsti priekaištai

Audros debesys dėl koplyčios jau seniai praslinko, ir pati koplyčia mūsų tautai toliau atlieka bei atliks nemažą istorinę misiją. Nors paskutinėmis savaitėmis išeivijos spaudoje vėl pasirodė pora išpuolių. "Akiračių" mėnraštyje visai be reikalo pasišaipyta, kad vyskupas laiko koplyčią užrakintą. Tuo tarpu retai bepasirodančių "Naujienų" vedamajame teigiama, kad Šiluvos koplyčia įrengta šventovės rūsyje.

Tokias nesąmones gali skelbti tik tie, kurie nėra lankęsi Amerikos katalikų tautinėje Nekalto Prasidėjimo šventovėje Vašingtone. O tie, kurie lankėsi, gerai žino, kad lietuvių koplyčia įrengta ne rūsyje, o pagrindinėje šventovės dalyje, kur yra centrinis altorius ir kelios kitų, žymiai didesnių tautų koplyčios. Yra koplyčių ir šventovės požemyje, bet ne lietuvių.

"Akiračių" priekaištas, kad vyskupas koplyčią laiko užrakintą, taip pat neteisingas. Navoje įrengta Šiluvos Dievo Motinos koplyčia neturi jokių vartų ar durų ir ją maldininkai bei turistai gali lankyti nuo ankstyvo ryto iki temstant, kai pati šventovė, viena iš didžiausių visoje Amerikoje, būna užrakinama.

Dvidešimtmečio iškilmės

Tokios mintys kilo prisiminus lietuvių Šiluvos Dievo Motinos koplyčios 20 metų sukaktį. Sukaktis buvo paminėta sekmadienio, rugsėjo 7 d. popietę iškilmingomis pamaldomis Amerikos katalikų Nek. Prasidėjimo šventovėje. Iš Niujorko atvykęs vysk. P. Baltakis su kitais kunigais koncelebravo Mišias prie didžiojo šventovės altoriaus ir pasakė progai pritaikytą pamokslą. Giedojo solistė Nerija Linkevičiūtė-Kasparienė, vargonais grojant iš Čikagos atvykusiam Lietuvių operos dirigentui Arūnui Kaminskui. Kelių šimtų į pamaldas susirinkusių lietuvių būryje buvo nemažai jaunimo, suprantančio šios lietuvių koplyčios reikšmę bei paskirtį. Įdomu, kad Mišių skaitymus atliko santarietis prof. dr. K. Almenas ir ateitininkė J. Čikotienė. Mišių aukas, ateitininkiškojo ir skautiškojo jaunimo lydimi, nešė ateitininkai Vaičiulaičiai ir Laučkos, kai tuo tarpu Mišių metu vargonavo evangelikų-liuteronų bendrijos narys muzikas Arūnas Kaminskas.

Tai žinia, kad koplyčios reikšmę vertina įvairių pažiūrų lietuviai, ypač atstovaujantieji vidurinei ir jaunajai kartai.

Platesnės apimties iškilmės numatomos po penkerių metų, kai bus minima Šiluvos Dievo Motinos koplyčios 25 m. sukaktis. Šiuo metu ruošiamasi kuo iškilmingiau sostinėje paminėti Lietuvos krikšto 600 m. sukaktį.

Krikšto sukaktis

Lietuvos krikšto 600 metų sukaktis Vašingtone ne vien lokāliniu, bet, kaip pridera sostinei, platesniu mastu bus minima ateinančių metų birželio 28 d. Tą pačią dieną, kaip ir Lietuvos sostinėje Vilniuje, nors abi sostines skiria aštuonių valandų laiko tarpas. Vašingtoniškiam komitetui, į kurį įeina apie 15 įvairių organizacijų atstovų, vadovauja pasižymėjęs katalikų veikėjas Jonas Vaitkus, suruošęs ir Šiluvos Dievo Motinos koplyčios 20 m. sukakties minėjimą.

Lietuvos krikšto 600 metų sukakties minėjimas Vašingtone, kaip dabartiniame plane numatyta, truks dvi dienas. Šeštadienio, birželio 27 d. pavakaryje Amerikos katalikų tautinėje Nekalto Prasidėjimo šventovėje, talpinančioje apie 2,000 žmonių, numatytas vargonų virtuozo J. Žuko vargonų muzikos koncertas. Sekmadienį, birželio 28, toje pat šventovėje iškilmingas Mišias atlaikyti pasižadėjo Vatikano pronuncijus JAV-bėse arkiv. Pio Laghi. Pronuncijaus laikomų Mišių metu pamokslą pasakys Vašingtono arkivyskupas J. Hickey. Mišiose giedoti pasižadėjo iš profesionalų sudarytas šventovės choras, jau paprašęs lietuviškų giesmių gaidų.

Kiti renginiai

Po Mišių numatomas trumpas susitikimas su aukštaisiais svečiais, o po to plačiai amerikiečių tarpe žinomam Hartke vardo dramos teatre bus pastatyta speciali pynė apie krikščionybę Lietuvoje šimtmečių sąvartoje, dėmesį atkreipiant ir į tikinčiųjų padėtį dabarties Lietuvoje. Pynę ruošia, remdamasi įvairiais dokumentais, dramos mokslus šiame krašte baigusi Sigita Naujokaitienė, talkinant patyrusiam režisieriui Jurgiui Blekaičiui. Profesiniame Hartke teatre prie pat šventovės telpa, rodos, iki 900 žiūrovų. Po to, bus persikelta į kaimynystėje esančią katalikų universiteto ar ukrainiečių salę bendram visų dalyvių susipažinimui ir vaišėms. Tikimasi, kad iš kaimyninės Baltimorės bus atgabenta natūralaus aukščio lietuviškų koplytstulpių ir rūpintojėlių paroda, dažnai rengiama Baltimorės miesto vadovybės rengiamose tautinėse mugėse. Paroda nuolatos laikoma Baltimorės Lietuvių namuose įrengtame lietuvių muziejuje.

Taigi Lietuvos krikšto 600 m. sukakties minėjimas Vašingtone bus nebe vietinio pobūdžio. Todėl tomis dienomis į Vašingtoną kviečiami lietuviai ir iš kitų telkinių JAV bei Kanadoje. Ne vienam gal bus pirma proga pamatyti Amerikos katalikų milžinišką tautinę Nekalto Prasidėjimo šventovę ir jos centrinėje vietoje įrengtą lietuvių koplyčią. Taip pat bus progos pamatyti kitas sostinės istorines vietas ir užsukti į Lietuvos pasiuntinybės rūmus. 1987 m. birželio 27-28 d.d. iš anksto pasižymėkime savo kalendoriuose ir kartu pagalvokime apie JAV sostinę Vašingtoną.

Eina, eina, bet dar neišėjo Dar ne

Pagaukite juos, kol galite

Taupomieji Kanados lakštai gaunami tik trumpą laiką, tad paskubėkite juos įsigyti. Nedelskite, nes jie gali pasibaigti.

Ir vėl geros palūkanos

1986-87 metų Taupomieji Kanados lakštai duos 7¾% palūkanų pirmaisiais metais ir garantuotą palūkanų minimumą 5¾% per sekančius šešerius metus iki nustatytos pabaigos.

Turimų lakštų palūkanos

7¾% palūkanų bus mokama ateinančiais metais ir už tris paskutiniąsias Taupomųjų Kanados lakštų serijas: S38 (išleistą 1983), S39 (1984) ir S40 (1985).

Kitos serijos, būtent 35 (1980) ir 36 (1981) gaus garantuotą minimumą 10½% palūkanų, o serija 37 (1982 gaus garantuotą minimumą 8½%.

Iki 75,000

Galite įsigyti taupomųjų lakštų naujosios serijos iki $75,000 arba daugiau, jeigu norite vėl investuoti besibaigiančius lakštus.

Vėl investuokite besibaigiančius lakštus jau dabar

Serija 32 (išleista 1977) ir serija 34 (1979) baigiasi 1986 metų lapkričio 1 dieną ir nebeduos palūkanų po tos datos.

Jei turite šias dvi besibaigiančias serijas, galite jas vėl investuoti pilna verte naujoje serijoje virš $75,000 ribos.

Visuomet saugu

Taupomieji Kanados lakštai yra garantuoti Kanados vyriausybės.

Iškeičiami bet kada

Galite iškeisti savo lakštus į grynus pinigus bet kada pilna jų verte be jokios palūkaninės baudos po 1987 metų sausio 31 dienos.

Patogūs įsigyti

Taupomuosius Kanados lakštus galite įsigyti ten, kur atliekate bankines savo operacijas arba investuojate. Taip pat galite juos įsigyti savo darbovietėje, pasinaudodami algų planu (Payroll Savings Plan).

Laikas jau baigiasi – įsigykite juos šiandieną

Jei nenorite likti be šių metų Taupomųjų Kanados lakštų, įsigykite juos taujau pat. Penktadienis, t.y. 1986 metų lapkričio 7-ji, yra paskutinė diena įsigyti lakštams be padidėjusių palūkanų.

CANADA SAVINGS BONDS
40 YEARS OF CANADIAN INVESTMENT

Canada

Tiesiai iš fabriko

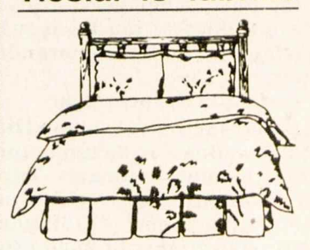

PŪKINĖS ANTKLODĖS

iš baltų, švelnių pūkų, lengvos, 100% medvilnės impilas, susiuvinėtas skyreliais.

Vienguba (66x86) – $135
Dviguba (80x86) – $175
Karalienės (86x90) – $195
Karaliaus (104x90) – $229

Užsakymai priimami telefonu arba paštu. Taip pat galite rašyti, prašydami kainaraščio

ARTEX BEDDING
535 Brant St., Burlington, Ontario L7R 2G6
Tel. (416) 634-6022

Taip ruoštasi Vienos konferencijai

(Atkelta iš 5-to psl.)

pondentai. Laikraščiuose pastebėti tik trumpoki atsiliepimai. Daugiau dėmesio susilaukta iš "CBC International" radijo, kurio reporterė Sheila Bird su visais liudijusiais turėjo pasikalbėjimus. Ji sekė 6 savaites Otavos konferenciją ir vieną savaitę Berne. Ji yra neblogai susipažinusi su baltiečių reikalais.

Otavos konferencijos metu plačiai buvo pranešta apie sibirinių trėmimų minėjimus ir įvykusią demonstraciją prie paminklo žuvusiems kariams. Atrodo, kad "CBC International" keletą kartų pranešė ir apie šių metų apklausinėjimus. Taip pat buvo gana platus pranešimas rusų kalba apie Katalikų Bendrijos padėtį Lietuvoje.

Vienybės ir "vieno balso" skelbėjams galima pastebėti, kad žydų organizacijos "B'nai Brith" ir "Canadian Jewish Congress" kalbėjo atskirai, o "Canadian Committee for Soviet Jewry" ir "Interreligious Task" — kartu su kitais. Taip pat, be Kanados ukrainiečių komiteto, dar atskirai kalbėjo Ukrainiečiams politiniams kaliniams išlaisvinti tarybos atstovės. Taip pat šalia Kanados Latvių Bendruomenės paprastai pasirodo ir memorandumus įteikia Kanadiečių komitetas žmogaus teisėms Latvijoje ginti, kurio centras yra St. Catharines mieste.

Ši parlamentinė komisija nerašė savo pranešimo ir nedarė išvadų, kaip ankstyvesnės komisijos, bet visą medžiagą perdavė užsienio reikalų ministerijai.

Nuolatinės PLB pastangos

Apie parlamentinius apklausinėjimus Otavoje buvo pranešta tik tris savaites prieš jų pradžią. Nesant iš anksto pasiruošus, neįmanoma per tokį trumpą laiką parengti tinkamą memorandumą. Todėl pora Kanados etninių bendruomenių nedalyvavo.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė (PLB) sistemingai renka medžiagą nuo 1985 m. pradžios, kai Bendruomenės ir VLIKo atstovų pasitarime Toronte buvo pranešta, kad VLIKas žmogaus teisių konferencijai Otavoje atskiro memorandumo nenumato, pasitenkins bendru Pasaulio baltiečių santalkos memorandumu (tuo metu VLIKas vadovavo Santalkai).

PLB mano, kad tokie memorandumai pirmoje eilėje turi būti delegacijoms ar vyriausybėms įteikiami per tų kraštų Lietuvių Bendruomenes, kur yra pakankamas lietuvių skaičius. Kiekviena vyriausybė daug daugiau dėmesio skiria savo piliečiams. Tik vėliau reikia įteikti visų kraštų delegacijoms. Tuo pačiu keliu eina ir Latvių Bendruomenė. Tai daryta per Otavos (žmogaus teisių) ir Berno (žmonių ryšių) konferencijas. Rezultatai buvo labai geri — atvažiavę delegatai jau buvo susipažinę su PLB memorandumais.

Sutelkta medžiaga

Dabar jau netrūksta medžiagos išsamiems ir dokumentuotiems memorandumams. Turime Bendruomenės išleistus vienuolika tomų "Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania" (dauguma jų yra redaguoti dr. T. Remeikio), su Bendruomenės parama išleistus kapitalinius veikalus — dr. T. Remeikio "Opposition to Soviet Rule in Lithuania 1940-80", dr. B. Kaslo "La Lithuanie et le seconde guerre mondiale". Taip pat dr. V. Vardžio ir dr. R. Misiūno veikalai yra išsamūs, dokumentuoti šaltiniai.

Kitas gausus dokumentinis šaltinis yra Lietuvių informacijos centro (Brooklyn, NY), vadovaujamo kun. K. Pugevičiaus, leidiniai, ypač "LKB kronikos" angliški vertimai. LIC yra išspausdinęs daug profesionaliai paruoštų biuletenių. Jis ne tik tiekia informaciją svetimtaučiams (ir lietuviai labai plačiai pasinaudoja), bet ir sistemingai renka anglų spaudoje pasirodžiusius straipsnius apie Lietuvą.

Nemažai naudingos medžiagos surinkta iš Kanados ir JAV įstaigų, ypač Otavos ir kitų konferencijų metu.

Galima sakyti, kad sistemingas PLB ruošimasis įvairioms Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoms pradėtas 1985 m. pradžioje memorandumu Otavos žmogaus teisių konferencijai. Tai buvo bene pirmas lietuvių sistemingas, išsamus memorandumas, paruoštas formos ir turinio atžvilgiu pagal konferencijai nustatytą programą. Panašiai padaryta ir Berno žmonių ryšių konferencijai.

1986 m. rugsėjo 18-20 d.d. Čikagoje PLB pirmininko pavaduotojas Tomas Remeikis, visuomeninių reikalų komisijos nariai — Gintė Damušytė ir Juozas Danys apsvarstė galutines memorandumų redakcijas Vienos peržiūros konferencijai.

Pagal PLB ir VLIKo atsiųstą medžiagą suredaguotas bendras memorandumas (9 psl.) dėl Helsinkio akto principų VII ir VIII įgyvendinimo Lietuvoje. Peržiūrėtas pasiūlymas buvo pasirašytas dr. S. Bačkio, Lietuvos diplomatinės tarnybos šefo, dr. T. Remeikio — PLB pirmininko pavaduotojo ir dr. K. Bobelio — VLIKo pirmininko. VLIKas išsiuntinėjo memorandumą konferencijoje dalyvaujančių valstybių užsienio reikalų ministeriams.

PLB glaudžiai bendradarbiaudama su LIC paruošė du atskirus memorandumus (po maždaug 40 psl.) dėl tautos apsisprendimo teisių ir kolonizacijos (principas VIII) ir dėl žmogaus teisių Lietuvoje (principas VII). Juose detaliai ir dokumentuotai svarstomi Helsinkio akto įpareigojimai ir tų įsipareigojimų pažeidimai Lietuvoje. Juos PLB, kur galima per PLB kraštų Bendruomenes, įteikė delegacijoms.

Specialūs renginiai Vienoje

1986. XI. 6 sukanka 10 metų nuo Lietuvos Helsinkio grupės įsteigimo. Tos sukakties proga Vienoje 1986. XI. 10 įvyks kartu su ukrainiečiais spaudos konferencija-seminaras. Ukrainiečių grupės dešimtmetis yra XI. 12. Dalyvaus Lietuvos grupės narys Tomas Venclova, du ukrainiečių grupės nariai ir Yuri Orlov, neseniai paleistas iš kalėjimo, kuris buvo Helsinkio aktui sekti grupės įsteigėjas ir vadovas Maskvoje. Dr. T. Remeikis ruošia specialų leidinį apie Lietuvos Helsinkio grupę, jos atliktus darbus ir jos narių likimą.

1986. XI. 13 Vienoje kartu su ukrainiečiais LIC ir PLB rengia spaudos konferenciją ir seminarą apie Lietuvos ir Ukrainos tikinčiųjų būklę. Atitinkamą leidinį ruošia Gintė Damušytė.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor St. W.,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
tel. 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

A†A
JUOZUI SAMUŠIUI
mirus,

nuoširdžiausią užuojautą reiškiame seseriai ONAI KARALIŪNIENEI, broliui dr. STASIUI SAMUŠIUI ir taip pat seserim — MORTAI MAJAUSKIENEI, KOTRYNAI DRUCAIKIENEI ir jų šeimom Lietuvoje –

Emilija ir Bronius Barisai su šeima

Kanados lietuvių dienų katalikų pamaldose Montrealio Šv. Kazimiero šventovėje neša Mišių aukas ELVYRA KRASAUSKIENĖ ir IRENA VALKAUSKIENĖ Nuotr. M. Borusienės

CONGREGATIO PRO CAUSIS SANCTORUM

DECRETUM

ROMANA seu KAUNEN.

CANONIZATIONIS
VEN. SERVI DEI

Georgii Matulaitis seu Matulewicz

ARCHIEPISCOPI TIT. ADULITANI
REFORMATORIS
CONGREGATIONIS CLERICORUM REGULARIUM MARIANORUM
SUB TITULO IMMACULATAE CONCEPTIONIS B. M. V.
FUNDATORIS
CONGREGATIONUM SORORUM AB IMMACULATA CONCEPTIONE B. M. V.
ET
ANCILLARUM IESU IN EUCHARISTIA

SUPER DUBIO

An et de quo miraculo constet, in casu et ad effectum de quo agitur.

Venerabilem Servum Dei Georgium Matulaitis Matulewicz ortu et natione Lituanum, anno 1871 natum vitaque functum anno 1927, munera vicarii paroecialis, deinde magistri in Seminario Kielcensi, postea in Academia Ecclesiastica Petropolitana (in Russia), Episcopi Vilnensis et demum Visitatoris Apostolici in Lituania, necnon Reformatoris Clericorum Regularium Marianorum et Fundatoris duarum Congregationum Sororum egregie explevisse heroicasque exercuisse

Pirmasis puslapis Šventiesiems skelbti kongregacijos dekreto, kuriuo pripažįstamas Lietuvoje įvykęs stebuklas per arkivyskupo JURGIO MATULAIČIO užtarimą. Būsimo palaimintojo pavardė įrašyta lietuviškai ir lenkiškai. Tokia pavardė būsianti vartojama ir beatifikacijos akte

KALĖDINĖS DOVANOS GIMINĖMS LIETUVOJE

Dabar vėl galima paremti savo gimines, pasiunčiant jiems pageidaujamų dovanų. Muitą turi sumokėti patys siuntinių gavėjai.

Siūlome šiuos praktiškus siuntinius, kurie yra siunčiami oro paštu ir pasiekia gavėjus per trumpą laiką.

Siuntinys 10 – 1986.
"Adidas" firmos sportinė eilutė, velvetinės džinso kelnės, vyriški išeiginiai marškiniai, puiki bliuzė.
Siuntinio kaina ..... **$210.**

Siuntinys 11 – 1986.
Sportinio tipo striukė – bliuzonas, "Adidas" firmos, sportiniai batai, vyriškas arba moteriškas nertinis, nailoninė arba vilnonė skarelė.
Siuntinio kaina ..... **$240.**

Persiunčiame palikimus į Lietuvą praktiškiausiu ir naudingiausiu paveldėtojui būdu. Smulkesnių informacijų ir įvairių klausimų prašome teirautis:

Z. Juras,
11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England.
Tel. 01-460-2592.

Rengiatės į Lietuvą arba Europą?

Reikia jums voltažo keitiklio (convertor) arba pritaikytojo (adaptor) bet kurioje pasaulio vietovėje?

Kreipkitės į ***"House of 220".*** *Jame rasite visokių rūšių keitiklių, transformatorių, pritaikytojų ir 220 voltų prietaisų. Mes taip pat pakeičiame prietaisus iš 220 voltų į 110 voltų ir atvirkščiai.*

Priimame pasiteiravimus ir dėl pardavimo urmo kainomis.

HOUSE OF 220
1444 Gerrard St. E., Toronto
(416)—461-2602

Būsimo palaimintojo pavardė

J. VAIŠNORA, MIC

"L'Osservatore Romano", kuris nėra oficialus Vatikano organas, o tik "politiškai religinis dienraštis" (oficialus Šv. Sosto organas yra "Acta Apostolicae Sedis"), 1986. VI. 30 – VII. 1 d. laidoje įdėjo nepilną ir netikslią informaciją apie popiežiaus Jono-Pauliaus II dekretą, kuriuo pripažintas stebuklas, įvykęs per "GIORGIO MATULEWICZ (Matulaitis)" užtarimą. Kad toji informacija netiksli, net klaidinga, matyti iš to, kad jos autorius net neskiria marijonų ir marijanistų vienuolijų, rašydamas, jog arkiv. Jurgis Matulaitis esąs ne marijonų, bet "marianisti" reformatorius. Padarius to dienraščio redakcijai pastabą, ji pripažino, kad yra įvykusi klaida. Bet klaidų dienraščiai paprastai netaiso. Ir toji klaida nėra minimo Vatikano dienraščio nusistatymas Jūrgio Matulaičio pavardę lenkinti. Jame buvo išspausdinta visa eilė straipsnių apie arkiv. Jurgį tokiomis antraštėmis: "Il XX anniversario della morte dell'Arcivescovo Giorgio *Matulaitis"* (L'Oss. Rom. 1947. II. 6); "Il diario spirituale del Servo di Dio Giorgio *Matulaitis-Matulewicz"* (1963. V. 2-3); "Una biografia di Mons. *Matulaitis,* arcivescovo di Vilna" (1985. X. 18). ir ne tik Vatikano dienraštyje, bet ir Italijos katalikų spaudoje randama straipsnių su Matulaičio pavarde, pvz. "Il Servo di Dio Giorgio *Matulaitis* — verso la beatificazione" (L'Avenire 1972. XII. 3).

Į aukščiau minėtą "L'Osserv. Romano" netikslią ir klaidingą informaciją aštriai reagavo Juozas Gailius straipsniu "Būsimo palaimintojo pavardė" ("Tėv. žiburiai" 1986. VIII. 26). Tą jo straipsnį pakartojo ir kai kurie kiti laikraščiai bei kai kurios lietuviškos radijo laidos. Be abejonės, straipsnio autorius turėjo gerą, patriotišką norą — apginti būsimąjį palaimintąjį nuo lenkų, kurie lietuvišką pavardę iškraipę, suluošinę ir sulenkinę lietuvį; esą tai Lenkijos dvasininkijos pretenzijos, esą "lenkų kunigai pasistengė Vatikano dokumentuose ... sulenkinti Matulaičio pavardę, remdamiesi kažkokiais, pagal lenkų savivalę ir prievartą sulenkintais dokumentais". Str. autorius rašo: "Labai pagarbiai ir karštai prašytume Lenkijos hierarchiją ne tik atsisakyti per tą laiką savo lenkinimo užmačių, bet taip pat bičiuliškai padėti lietuviams Vatikano dokumentuose atkurti tikrąjį lietuvišką Jurgio Matulaičio pavadinimą". Ta pat mintis išreikšta ir straipsnio antrinėje antraštėje: "Atėjo laikas galutinai išsiaiškinti su Lenkijos hierarchija". J. Gailius savo straipsnį baigia: "Mes dabar tikrai viliamės, kad Lenkijos hierarchija malonės priimti rimtan dėmesin šį mūsų primygtiną prašymą ir nenorės bukaprotiškai Jurgio Matulaičio atvejį panaudoti kurstymui tarp dviejų tautų naujos neapykantos, kuri tegali būti naudinga tik Dievo ir Lietuvos bei Lenkijos priešams".

J. Gailiaus geri, patriotiški norai apginti būsimo palaimintojo lietuvišką pavardę, paremti nežinojimu, netikslumais, skaitytojų klaidinimu, netgi tendencija matyti lenkų užmačias sulenkinti tikrą lietuvį ir pan. Kaip ilgametis arkiv. Jurgio beatifikacijos bylos vedėjas turiu kategoriškai pareikšti:

1. Prie arkiv. Jurgio pavardės nepridėjo rankos joks lenkų dvasiškis, juo labiau hierarchija.

2. Pavardę MATULAITIS seu MATULEWICZ visuose oficialiuose beatifikacijos dekretuose nustatė Šventųjų skelbimo kongregacija. (Žiūr. fotokopija "Drauge" 1986. IX. 10 numeryje, 1 psl.). Atkreiptinas dėmesys tam "seu" (liet. arba). O tai reiškia, kad abi pavardės MATULAITIS ir MATULEWICZ yra vartotinos tam pačiam asmeniui pavadinti.

Pavardžių keitimo būdai

Žmogaus pavardė priklauso nuo to, kaip ji užrašyta gimimo ir krikšto metrikuose, arba nuo to, kokią jis pats pasirinko ar kiti jam priskyrė. Turime pakankamai tam pavyzdžių. Vysk. Motiejus Valančius, nors gimimo metrikuose, rašytuose lotynų kalba, užrašytas *Walącius,* bet mokslo reikalui pasivadino *Wolonczewskiu* ir šia pavarde vadinosi iki mirties pasirašinėdamas Wolonczewskiu net ir kaip lietuviškų raštų autorius. Vysk. Pr. Karevičius, kol buvo Petrapilyje, rašėsi Karewicz, Maironis, Petrapilio dvas. akademijos profesorius, vadinosi Maciulewicz, 1913 m. Petrapilio dvas. akademijos studentas Krupavičius buvo užrašytas Krupowicz, Penkauskas — Penkowski ir pan. Buvęs Cicero klebonas kun. Ig. Albavičius oficialiuose Čikagos arkivyskupijos dokumentuose yra Albowicz, nes tokia pavarde jis buvo pakrikštytas, kunigu įšventintas ir priimtas į Čikagos arkivyskupiją. Tokių atvejų galima būtų prirankioti daugybę.

Visi tačiau tokie su dokumentine *wicz* pavardės galūne savo pavardes sulietuvino: Karevičius, Maciulevičius, Krupavičius, Albavičius. Nepriklausomos Lietuvos laikais, o ypač išeivijoje, daugelis tas slaviškas (vičius) galūnes atmetė ir pasivadino grynai lietuviškomis pavardėmis: Bendoravičius — Bendorius, Sakevičius — Sakas, Urbonavičius — Urbonas ir pan. Bet buvo ir tokių, kurie lietuviškas pavardes tam tikrais sumetimais grynai suanglino, suispanino, suvokietino. Tačiau tas visas pavardžių keitimas nereiškė, kad tie asmenys išsižadėjo savo lietuviškosios tapatybės, tautybės (nors yra ir išimčių iš bendrosios taisyklės). Taigi pavardžių kaita yra gana sudėtinga.

Matulaičiai — Matulevičiai

Lietuvoje Matulaičių pavardė nėra reta. Ypač daug Matulaičių yra pietinėje Lietuvos dalyje — Suvalkijoje. Bet ten pat yra ir Matulevičių. Šios pavardės kilmė yra aiški: Iš krikščioniško vardo Matas išriedėjo malonybinis Matulis, tėvo sūnus — Matulaitis, o prijungus slavišką galūnę išėjo Matulevičius (lenk. Matulewicz).

Jurgis-Boleslovas Matulaitis, gimęs 1871. IV. 13, buvo pakrikštytas Marijampolės bažnyčioje ir gimimo metrikuose užrašytas Matulaičio pavarde. Šia pavarde jis lankė Marijampolėje pradžios mokyklą ir gimnaziją. Nesant sąlygų patekti į Seinų kunigų seminariją, jį, dėl ligos nutraukusį mokslą 1898 m. atvykęs atostogų pas brolvaikį į Lūginės kaimą, išsivežė pas save į Kielčius, kur buvo senovės kalbų mokytoju vietos gimnazijoje, o kiek vėliau ir kunigų seminarijoje. Tasai Jurgio pusbrolis (tėvo brolio sūnus), baigęs mokslus Lenkijoje ir tenai pasilikęs dirbti vadinosi Jonas Matulevičius (lenk. Matulewicz). Jis parengė Jurgį į kunigų seminariją ir jį tenai įrašė Matulewicz pavarde. Varšuvos vyskupijoje Jurgio dėdė (motinos brolis Matulis) irgi vadinosi Matulewicz. Taigi buvo visai natūralu, kad ir Jurgis vadintųsi savo artimų giminių pavarde. Jurgis sutiko su tokiu jo pavadinimu, jį priėmė ir visą gyvenimą jo nekeitė. Sakoma, kad kartą Jurgiui priminus tą pavardės pakeitimą, jis atsakęs: "Ne aš ją pakeičiau, ne aš ir atkeisiu". Kad ir su pakeista pavarde, Jurgis gimimu Matulaitis, išliko lietuvis, nors dėl to lietuviškumo vėliau jam teko daug iškentėti esant Vilniaus vyskupu.

Ir tasai Jurgio globėjas, nors vadinosi Matulewicz, jį asmeniškai pažinojusio vysk. Justino Staugaičio liudijimu, buvo susipratęs lietuvis. Išėjęs į pensiją 1902 m., persikėlė į Suvalkus ir ten gimnazijoje dėstė lietuvių kalbą. Kai Vilniuje buvo įsteigta mokslo draugija, jis įstojo jos nariu Matulevičiaus pavarde. Jam mirus (po I pasaul. karo) lenkų spaudoje viename nekrologe rašoma: "Velionis buvo užsitarnavęs pedagogas, buvęs Varšuvos Aukštosios mokyklos auklėtojas, Kielcių ir Suvalkų gimnazijų profesorius. Daugumą jo auklėtinių su dėkingumu prisimena savo dvasios vadovą. Karštas lietuvis patriotas, visa siela atsidavęs savo tautos reikalams, visuomet buvo ir lenkų draugas ir darė viską, kad sumažintų nesusipratimus tarp dviejų brolių tautų" ("Swiat", Varšuvoje).

Jurgio pavardė beatifikacijos bylos aktuose

Beatifikacijos bylai buvo pateikti visi surinkti Jurgio raštai, laiškai, rankraščiai, dokumentai. Iš jų paaiškėjo, kad Jurgis, kunigu įšventintas Petrapilyje, vadinosi Matulewicz. Tokią pavardę jis turėjo profesoriaudamas Petrapilio Dvasinėje akademijoje, tokia pavarde popiežius Benediktas XV jį paskyrė Vilniaus vyskupu, tokia pavarde popiežius Pijus XI pasiuntė į Lietuvą apaštalinio vizitatoriaus titulu. Paties Jurgio raštai, rašyti Romai lotynų kalba, visur turi parašą: *Georgius Matulewicz.* Taip jis pasirašinėjo savo raštuose ir laiškuose, rašytuose lenkams. Tuo tarpu lietuviams skirtuose raštuose ir laiškuose pasirašinėdavo: Jurgis *Matulevyčius* (arba Matulevičius). Būdamas Vilniaus vyskupu, savo pažįstamiems pasirašinėdavo arba †Jurgis, vyskupas, arba †Jerzy, Biskup. Renkant Jurgio raštus, nerasta nė vieno laiško ar rašto, kur būtų jo pasirašyta *Matulaitis.*

Kadangi visuose oficialiuose dokumentuose jo pavardė rasta *Matulewicz,* o lietuviškuose raštuose *Matulevičius,* Šventųjų skelbimo kongregacija iš karto nustatė, kad beatifikacijos dokumentuose ir dekretuose bus vartojama *Matulewicz-Matulevičius.* Bet kai bylai buvo pristatyti Jurgio gimimo metrikai su aiškia *Matulaitis* pavarde, tada galutinai nustatyta, kad visuose beatifikacijos dokumentuose ir dekretuose bus Jurgio pavardė rašoma: GEORGIUS MATULAITIS SEU MATULEWICZ. Atkreiptinas dėmesys į tą *seu* (lit. arba). Taigi tas pats asmuo galima vadinti arba *Matulaitis,* arba *Matulewicz.* Lenkai tevadina jį Matulewicz, o lietuviai Matulaitis. Priminta dar ir tai, kad Lietuvoje, kur būsimasis palaimintasis buvo žinomas kaip Matulevičius, ir dabar linkstama būsimąjį palaimintąjį vadinti tik *Matulevičium.* Esą tokia pavardė yra ir ant jo antkapio Marijampolės bažnyčioje.

Iš to, kas čia dėstyta, atkrinta ginčas — iš lenkų pusės, kad lietuviai jį sulietuvino, o lenkai sulenkino. Iš tikrųjų G. Dievo Tarną Jurgį "atlietuvino" ne kas kitas, o tik pati Šventųjų skelbimo kongregacija, gimtąją jo pavardę įrašydama į jos išleistus ir atspausdintus dekretus. Be abejonės, ir popiežius Jonas-Paulius II, skelbdamas Jurgį palaimintuoju, pavartos abi pavardes, o pirmoje vietoje MATULAITIS.

J. Gailius savo straipsnyje rašo, kad yra pastebėjęs, jog lenkų dvasininkija prie Šv. Petro bazilikos dalinanti paveikslėlius, kuriuose visai neužsimenama apie *Jerzy Matulewicz* lietuviškumą ... Tiesos dėlei reikia patikslinti: tuos su lenkišku parašu ir lenkiška malda už Jurgio beatifikaciją ar sveikatos išmeldimui dalina ne "lenkų dvasininkija", bet Vatikano Informacijos maldininkams biuras, lenkiškas skyrius lenkams maldininkams, atvykstantiems iš Lenkijos.

Panašių paveikslėlių su atitinkamu parašu ir malda yra atspausta bei platinama ir kitomis įvairiomis kalbomis. Lietuviams — su parašu *Dievo Tarnas Jurgis Matulaitis-Matulevičius;* latviams — *Dieva Kalps Juris Matulaitis-Matulevičs;* italams — *IL Servo di Dio Giorgio Matulaitis-Matulewicz;* vokiečiams — *Diener Gottes Georg (Jurgis) Matulaitis;* anglams — *The Servant of God Archbishop George Matulaitis-Matulevičius;* ispanams — *El Siervo di Dios Mons. Jorge Matulaitis-Matulevičius;* portugalams — *Servo de Deus Arcebispo Jorge Matulaitis;* lenkams — *Sluga Boży Jerzy Matulewicz.*

Visas sukeltas triukšmas dėl būsimo palaimintojo pavardės su neteisingais, nepagrįstais kaltinimais lenkams, jų vyskupams, siekia (J. Gailiaus žodžiais) "kurstymui tarp dviejų tautų neapykantos, kuri tegali būti naudinga tiktai Dievo ir Lietuvos bei Lenkijos priešams". Sapienti sat!

Lietuvos nepriklausomybės atstatymas

Prano Čepėno "Naujųjų laikų Lietuvos istorija", II tomas

J. JAKŠTAS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Skyriumi "Pirmoji Sovietų Rusijos invazija į Lietuvą" apibūdinama Kapsuko bandyta kurti Lietuva ir pasilikusių Vilniuje lietuvių laikysena jos atžvilgiu. Paminimos (nežymiai) su paties Lenino parašu paskelbtos Estijos, Latvijos ir Lietuvos nepriklausomybės. Daugiau skiriama vietos vadinamam "Lit-Belui", t. y. Lietuvos-Gudijos respublikai. Aprašyta jos organizacija, nepaliečiant praktiškos veiklos. Per trumpas laikas buvo jai pradėti veikti (1919. II. 27 — 1919. IV. 18). "Lit-Bel" respublika planuota nepriklausoma net nuo Sovietų Rusijos, kaip aiškino Kapsukas Angariečiui.

Lietuvių karas su Sovietų Rusija trumpai išdėstytas, kaip mūsų istorijose įprasta. Mūsuose į jį žvelgiama iš siaurokos perspektyvos, nepaisoma susidariusių politinių santykių Baltijos kraštuose, leidusių įsisteigti trim valstybėm. Jei iš daugelio Rusijos tautų tik trim Baltijos tautom pavyko pasiekti valstybingumo, tai turėjo būti ypatingos aplinkybės, padėjusios joms atsirasti. Šiuo atveju būtų reikėję atsižvelgti į santarvininkų priešybę Sovietų Rusijai, ypač jos įsitvirtinimui prie Baltijos. Jiems rūpėjo išlaikyti rytinį Baltijos pakraštį kaip "cordon sanitaire" ir neprileisti bolševikų prie jo. Tuo ir pasinaudojo Baltijos tautos.

Lietuvos karas su Sovietų Rusija baigiamas Maskvos sutartimi 1920. VII. 12.

Pr. Čepėnas skyrė 1919 metus Lietuvos atstatymui. Jis apžvelgė juos nuo pradžios iki galo. Be to, tiems patiems metams pateikė dar skyrių "Tolimesni laikinosios Lietuvos vyriausybės darbai". Jame pasakojama, kaip pradėtas organizuoti valstybinis aparatas, kaip buvo medžiojami valstybės finansai jieškant paskolų užsienyje ir viduje. Apie nuostabų autoriaus kruopštumą aiškiai liudija visur pateikiamos gaunamų paskolų sumos. Pagal autorių, valstybė kartais paskolomis gelbėjosi nuo katastrofos. Tokia būdavo padėtis.

Daugiausia vietos skiriama lenkų rengtam perversmui, gavusiam "peoviakų" vardą (POW). Lenkai sąmokslininkai kėsinosi nuversti Lietuvos vyriausybę ir ją pakeisti prolenkiška, kuri sutiktų sutarti sąjungą su Lenkija. Neilgas, ryškiai, nuosekliai aprašytas vaizdelis. Gan patrauklus skaitinys.

Išskirtinio dėmesio vertas skyrius "Vilnius ir jo problema". Jis dėl gilios įžvalgos ir plačios perspektyvos prilygsta kondensuotai monografijai. Jis turėtų būti itin įtaigus kiekvienam lietuviui skaitytojui ir vertas būti plačiau aptartas.

Vilnius ir jo problema

Labai žymus italų mokslininkas istorikas ir filosofas yra palikęs dažnai kartojamą posakį: "Kiekviena istorija yra šiuolaikinė (contemporanea) istorija". Tuo mokslininkas norėjo pasakyti, kad kiekvienoje istorijoje, kokius laikus autorius bevaizduotų, kokias problemas bekeltų — jo rašte vis prasikiš gyvento laiko žymės. Nuo mūsuose pradėto judinti nepriklausomybės klausimo (nuo 1915) ėmė ryškėti santykių su Lenkija klausimas. Štai 1917 m. gegužės 25 d. net 44 Vilniaus lenkų veikėjai įteikė Vokietijos kancleriui memorandumą, reikalaujantį priskirti Lenkijai Lietuvą kaip jos dalį. Lietuviai reagavo savo memorandumu, įteiktu taip pat vokiečių kancleriui. Prasidėjo lietuvių-lenkų konfrontacija, senosios jų unijos atrūgos. Taip prasidėjo kivirčai, paskui kovos dėl Vilniaus. Nedaug yra dar gyvenančių ir prisimenančių kovas dėl Vilniaus 1919-1920 m., kai mūsų tauta jas jautriai pergyveno.

Autorius Čepėnas buvo vienas tos visuomenės narys, dalinęsis Vilniaus praradimo skausmu su ja. Jis gal ir vadovavosi mintimi palikti aprašytą Vilniaus ilgesį tiems tautiečiams, kuriems jis tėra tik istorinis faktas. Kaip istorinį faktą jis minėjo ir aprašinėjo ne vienoje vietoje, bet vis dėlto pateikė jį skaitytojams ištisu skyriumi, kuris savo apimtimi gali būti laikomas monografija.

Straipsnis pradedamas nuo Gedimino laikų, einama prie mišrių Vilniaus gyventojų, pasiskirsčiusių tautybėmis. Toliau paliekama istorija ir einama prie pergyventų laikų, t. y. 1919-1920 m. Pradžioje vaizduojama diplomatinė kova dėl Vilniaus, kai lenkai jį užėmė ir išstūmė bolševikus (1920. IV. 18), brovėsi į lietuvių sritis. Lietuviai tuo tarpu turėjo kovoti su sovietiniais rusais ir stumti juos iš Lietuvos. Pradžioje kovojo su vokiečių talka, paskui vieni, kol pasiekė Dauguvą. Tuo ir pasibaigė karas su sovietais.

Per tą laiką nekovota su lenkais ir tenkintasi tik skundais, nukreiptais į sąjungininkus dėl lenkų laužomų demarkacijos linijų. Padėtis pakito nuo 1920 m. vidurio, kai Lenkijos-Sovietų Sąjungos karo laimė pakrypo į bolševikų pusę. Šie ėmė stumti lenkus, ir frontas artėjo prie Lietuvos.

Šį lemiamą laikotarpį, kai Vilnius atsidūrė tarp trijų pretendentų, autorius gyvai ir visašališkai pavaizduoja. Išimtinai pabrėžia Spa konferenciją 1920. VI. 19, kurioje lenkai, prašydami sąjungininkų pagalbos, pasirašė raštą perduoti Vilnių Lietuvai.

Antra paminėta sutartis yra 1920. VII. 12 tarp Lietuvos ir Sovietų Rusijos, pagal kurią Lietuvai pripažintas Vilnius su Gardinu. Šia proga autorius dar pastebi, kad sąjungininkai įtikinėjo lenkus perduoti Vilnių lietuviams, kol bolševikai nepriartėjo prie jo. Lenkai delsė ir todėl sovietai prieš lietuvius įžengė į Vilnių.

Iš autoriaus plataus Vilniaus bylos aprašo ryškėja faktas, kad santarvininkai, kaip ir beveik visi pašaliečiai, labiau palaikė lietuvių teises į Vilnių kaip lenkų. Lietuviai naudojosi moraline parama. Bet ką reiškia moralinė parama prieš fizinę jėgą, kuria lietuviai neprilygo savo priešui?

Bolševikai užimtą Vilnių laikė tarsi okupuotu miestu. Konfiskuodavo ne tik valstybines, bet ir privatines gėrybes, suimdavo žmones, vieną kitą net ir sušaudė. Pradžioje nesirengė perduoti miesto lietuviams. Tik kai lenkai, prancūzų paremti, kirto jiems didelį smūgį prie Varšuvos, jie pasitraukė iš Vilniaus ir užleido lietuviams (rugpjūčio 26 d.).

Lietuvių įžengimu į Vilnių pradedamas naujas skirsnis, įvardytas "Vilnius lietuvių valdžioje ir derybos su Lenkija". Čia rašoma apie du dalykus: kovas su lenkais ir derybas, privedusias prie Suvalkų sutarties (1920. X. 7.). Tarp derybų ir kovų lietuviai vis pabrėžė sudarytą sutartį su sovietais, kurioje Vilnius pripažintas Lietuvai.

Kaip visas veikalas, taip ir šis trumputis laikotarpis dėstomas remiantis rimtais šaltiniais. Vis minimas maišymasis Tautų Sąjungos tarybos ar sąjungininkų atstovo tarp kovų ir nesugebančio jų sustabdyti. Kovoms bevykstant ir besitariant, atsirado "Suvalkų trikampis" — lig šiol vartojamas terminas. Jo kilmė įdomiai aiškinama. Ir nesustabdžius kovų pavyko Tautų Sąjungos atstovui suvesti kovojančius pirma į Kalvarijos, vėliau į Suvalkų derybas, privedusias prie Suvalkų sutarties.

Smulkiai išnagrinėta sutartis, sužymėta pagal vietovardžius jos išvesta siena, paliekant Vilnių Lietuvai. Abi pusės sutartį pasirašė ir net įregistravo Tautų Sąjungoje. Bet kas iš to, jei pats Pilsudskis ja nesidomėjo ir ruošė Želigovskio "maištą".

Po želigovskiados ir lenkų įsibrovimo į Vilnių (1920. X. 9 d.) vyko kovos, kur lenkai stengėsi pasistūmėti į šiaurės rytus, praplečiant okupuotą sritį. Kovos vyko ilgiau kaip mėnesį iki lenkų užsimotos ofenzyvos nuo Širvintų iki Dubingių. Kai išpuolis nepavyko, ir lietuviai, atsiėmę Giedraičius ir Širvintas, persekiojo lenkus, jie sutiko tartis dėl paliaubų (1920. XI. 19). Lietuviai priėmė lenkų pasiūlymą ir susilaikė puolę juos. Kovos baigtos 1920. XI. 29 pasirašytomis paliaubomis Kauno stoties vagone.

Mažoji Lietuva

Kadangi prie nepriklausomos Lietuvos buvo prijungta ir Mažoji Lietuva, tai autorius neaplenkė ir jos istorijos iki prisijungimo prie Lietuvos. Istorija pradedama nuo XVI š., kai Prūsijos šaltiniuose atsirado vokiškas Mažosios Lietuvos (Klein Litauen) vardas. Juo žymėtas lietuvių gyventas kraštas. Kryžiuočių ordino kronikininkas Dusburgas gyventojus vadino skalviais, nadruviais ir sūduviais. Didelės girios dengė jų gyventą plotą, ir todėl šaltiniuose jis vadintas didele dykra (vasta solitudo). Kraštas buvo retai apgyventas. Ypač mažai gyveno jame sėsliųjų, kurie vertėsi žemdirbyste. Jis buvo klajoklių apgyventas kraštas ir žymiai nepaliestas vokiškos kolonizacijos iki Žalgirio pergalės. Todėl jame ir išsilaikė kad ir negausūs, pirmykščiai krašto gyventojai lietuviai.

Po Žalgirio pasibaigė kryžiuočių karai su lietuviais, ir į kraštą ėmė traukti daugiau lietuviai kolonistai. Autorius pateikia nuo XVI iki XVIII š. faktus, rodančius Rytų Prūsijoje iki Deimenos ir Alnos upių vyraujant lietuvius. Kolonistai nenustelbė vietinių, nes patys beveik nesiskyrė nuo jų.

Mažoji Lietuva, kokia ji išliko po kryžiuočių, laikėsi iki XVIII š. pradžios, atseit iki didžiojo maro (1700-1). Po maro ji buvo smarkiai kolonizuota Prūsijos karaliaus Fridricho-Vilhelmo I (1713-1740). Kolonizacija praretino lietuvius, bet jie vis dėlto vyravo krašte, išskyrus miestus ir miestelius. Dėl karaliaus kolonizacijos autorius teisingai pastebi: "Friedricho Vilhelmo valdymo pabaigoje — 1736 m. Mažojoje Lietuvoje salsburgiečių ir kitų vokiečių kolonistų iš viso jau buvo 11.833 šeimos. Vienok tuo metu Mažosios Lietuvos lietuvių apskričių dvaruose lietuviškų šeimų buvo žymiai daugiau negu kolonistų".

Nepaisant vokiečių kolonizacijos ir germanizacijos, pirmykščių lietuvių gyventojų dauguma buvo išlikusi iki I D. karo, ir todėl lietuviai karo metu kėlė abiejų Lietuvos dalių susijungimo reikalą. Žinoma, viešai galėjo reikalauti tik po Vokietijos kapituliacijos. Tada 1918. XI. 16 susirinko Tilžėje mažlietuviai ir išrinko Prūsų lietuvių tarybą. Ji paskelbė atsišaukimą, kad Mažosios Lietuvos lietuviai nori "prisiglausti prie Didžiosios Lietuvos".

Nei įsisteigusi ši taryba, nei lietuviai aplamai netapatino Mažosios Lietuvos su Klaipėda ir jos sritimi. Tada dar nebuvo tokios sąvokos. Kaip ji kilo ir Klaipėdos kraštas buvo atskirtas nuo Vokietijos, aiškino klaipėdietis autorius Valsonokas veikale "Klaipėdos problema". Gaila, kad Čepėnas neatkreipė dėmesio į tą žiningai ir gyvai parašytą veikalą ir pagal jį nepasvarstė, kaip lietuviai, pirma reikalavę didesnės Mažosios Lietuvos, paskui tenkinosi mažesniąja — Klaipėdos kraštu. Mūsų autorius tik gražiai papasakojo, kaip santarvininkai perėmė Klaipėdos kraštą iš vokiečių administracijos ir perdavė prancūzams valdyti (1918. II. 15.). Kai Klaipėdos kraštą ėmė valdyti prancūzai, lietuviams jis tapo Mažosios Lietuvos pakaitalu. Bet ir čia įsimaišė lenkai. Jie sąmokslininkavo su prancūzais ir pynė planus paversti Klaipėdą laisvu miestu (Freistadt) ir sau turėti plačias teises. Tuo būdu Klaipėdos krašto priklausomybės sprendimas vilkinosi. Autorius keliuose puslapiuose pavaizduoja, kaip dėl lenkų intrigų blanko lietuviams viltis atgauti bent mažą svajotos Mažosios Lietuvos gabalą — Klaipėdos kraštą. Lietuvių svajones bei viltis reiškė iškilmingas priėmimas Prūsų lietuvių tarybos atstovų į Lietuvos valstybės tarybą 1920. III. 20. Iškilmės paminėtos išleistu paminkliniu leidiniu su kelių autorių straipsniais.

Kai krašto prisijungimo viltis nesipildė, griebtasi paskutinės galimos priemonės — sukilimo. Sukilimo aprašas — įdomi ir patraukli lektūra tiems skaitytojams, kuriems įvykiai jau tolima, nebeatmenama praeitis. Po sukilimo sekė žodinės grumtynės su prancūzais, supykintais sukilimo. Lietuviai taip kietai laikėsi, kad santarvininkai turėjo pavesti bylą spręsti Tautų Sąjungos tarybai. Joje pasiekta susitarimo pasikvietus deryboms pirmininkauti amerikietį diplomatą N. Davis ir konvencija 1924. III. 16 buvo priimta Tautų Sąjungos taryboje.

Pranas Čepėnas, NAUJŲJŲ LAIKŲ LIETUVOS ISTORIJA, II tomas. Išleido Dr. Kazio Griniaus fondas. Čikaga, 1986 m., 840 psl.

Jauna solistė MARYTĖ BIZINKAUSKAITĖ, koncertavusi Toronto Lietuvių namų salėje — Nuotr. St. Dabkaus

Jaunos solistės koncertas

Solistė Marytė Bizinkauskaitė ir akompaniatorius Jonas Govėdas

LAIMA B. KURPIENĖ

Toronto Lietuvių namų moterų būrelis spalio 19 d. surengė Mindaugo salėje džiugią šventę muzikos mėgėjams. Pirmą kartą Toronte pasirodė sol. Marytė Bizinkauskaitė. Ši jauna dainininkė gimusi Brocktone, Massachusetts, jau įsigijo magistrės laipsnį operinio dainavimo srityje. Koncertavusi daug kartų su įvairiais orkestrais, pasirodžiusi ir televizijoje, 1985 m. ji pasiekė naujo laimėjimo — gavo pirmą vietą Metropolitan operos prestižiniame šimtų jaunų dainininkų konkurse.

M. Bizinkauskaitės balsas (soprano) sodrus, stiprus, su ryškių dramatinių atspalvių. Jinai jį valdo pasigėrėtinai. Klausytojui nėra jokios įtampos laukiant ar ji išdainuos muzikinę frazę, — ji tai daro visai lengvai ir laisvai. Jos sceninis ir balsinis savim pasitikėjimas įtikina ir klausytoją.

Programoje ji pasirinko penketą lietuviškų dainų. Lyriškai nuskambėjo S. Šimkaus "Lopšinė", kurioje solistė atskleidė savo švelnų pianissimo. Daug kartų girdėta "Tykiai tykiai" (Broniaus Budriūno) M. Bizinkauskaitės atliekama atrodė pilna naujų niuansų daina. Kiek užkliuvo lietuviškų žodžių tarsena, bet tai viso mūsų jaunimo problema.

Operinėje dalyje M. Bizinkauskaitė trumpai sukūrė keletą visai skirtingų operų ir operečių vaidmenų. Čia girdėjome "Rusalkos" (A. Dvorak) vandens laumės meilės dainą mėnulio spinduliuose, pasimetusios ir nevilties apimtos Margaritos ariją (A. Boito "Mefistofele"), žaviosios "Linksmosios našlės" (F. Lehar) "Viliją" ir Rozalindos "vengrišką" dainą iš J. Strausso "Die Fledermaus". Priedo ji padainavo ir Musettos ariją iš "La Boheme" (G. Puccini). Kiekvieną šių skirtingų moterų Marytė Bizinkauskaitė apibūdino ne tik muzika, bet ir vaidyba. Ji įsijaučia į veikėjos pergyvenimą, sukuria scenoje jos muzikinę ir draminę asmenybę. Ypatingai laisvai padainavo "Rusalkos" ariją, išgaudama šio retai girdimo kūrinio idilišką atspalvį, pasakos atmosferą.

Pilna salė klausytojų entuziastingu plojimu dėkojo solistei už jos puikų dainavimą.

Akompanavo muz. Jonas Govėdas. Daug kartų skaitėme šį sakinį "Tėviškės žiburiuose", ir tik tiek. Bet J. Govėdas neeilinis asmuo. Tai ypatingo talento žmogus, kuris savo virtuoziška pianino technika mums leidžia išgirsti Nemuno tekėjimą, lopšio supimą, žirgelio šuoliavimą ir net atstoja visą orkestrą arijų atlikimo metu. Jis meistriškai sukuria muzikinius rėmus, kuriuose solistės balsas tinkamai pateikiamas klausytojui. Niekad neužgoždamas dainininkės, jis savo įgimtu muzikalumu suformuoja su ja darnų muzikinį vienetą. Tokio puikaus akompaniatoriaus mums gali pavydėti ir didžiosios koncertų salės.

Nesinori drumsti šio rašinio nuotaikos, bet turiu keletą pastabų koncertų rengėjams. Jei rengiamas kultūrinis parengimas, norėtųsi kiek daugiau dėmesio atmosferai salėje. Vaikštinėjimas salės pakraštyje ten ir atgal koncerto metu yra nepriimtinas elgesys. Taip pat nepriimtini yra durų varstymai, kėdžių nešiojimai, žmonių sodinimai dainavimo metu. Tai turi būti atlikta tarp dainų ar per pertraukas.

Turėtų būti savaime suprantama, kad fotografinių lempelių blykstelėjimai yra ne vietoje rimtame koncerte. Visose koncertų salėse ir teatruose tai yra griežtai draudžiama. Nebuvo galima tinkamai susikaupti ir šiame koncerte, nes nuolatiniai blykčiojimai (po 20 kartų nustojau skaičiuoti), net po keletą kartų vienoje arijoje ardė renginio orumą ir kėlė nervinę įtampą. Koncerto atlikėjai turi nepaprastai susikoncentruoti, kad tinkamai muzikinį kūrinį atliktų — toks į akis blykčiojimas yra stačiai jų užgauliojimas. Argi negalima solistų fotografavimą atlikti po koncerto, ar tiesiog paprašyti jų publicistinių nuotraukų? Ačiū Dievui, atsisakėme programos pranešinėjimo. Stenkimės pašalinti ir kitas nuotaiką gadinančias ydas.

Atsiųsta paminėti

EIKIME MUDU ABUDU. Harmonizuota lietuvių liaudies muzika. Stereo plokštelė. Balio Pakšto birbynių trio, Čikagos kanklių ansamblis, Rūta Pakštaitė — sopranas, Algis Grigas — baritonas. "Verra Records" Čikagoje. Plokštelės išleidimą įgalino Klaros Mrongowius-Enbergaitės auka. Auktoja buvo vokiečių kilmės, gimusi Kaune, tarnavusi Lietuvos užsienio reikalų ministerijoje.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Saviveiklinis Australijos lietuvių teatras "Atžala" Sydnėjuje, pradėdamas ketvirtąjį savo veiklos dešimtmetį, premjerai pasirinko S. Kymantaitės-Čiurlionienės trijų veiksmų komediją "Pinigėliai", kuri bus suvaidinta gruodžio 14 d., artėjančių Lietuvių dienų išvakarėse. Spektaklį ruošia rež. Julius Dambrauskas. "Atžalai" priklauso aktoriai — D. Karpavičienė, K. Stašionis, V. Bukevičius, K. Dauguvietytė, A. Vingienė, A. Kramilius, B. Vingilis, R. Žižytė, O. Maksvytienė, A. Adomėnienė ir J. Šarkauskas.

Gausiai iliustruotas Amerikos audėjų žurnalas "Shutle, Spindle and Dyepot" skaitytojus supažindina su naujomis medžiagomis, įvairiomis audimo staklėmis, žymiaisiais audėjais bei audėjomis. Neseniai tas žurnalas, viršelį papuošęs lietuviškos priejuostės detale, įdėjo du straipsnius apie lietuvių audėjas — Aldoną Veselkienę ir dail. Anastaziją Tamošaitienę. Su čikagiete A. Veselkiene skaitytojus supažindino amerikietės K. Meek rašinys "Tradicinis lietuviškas audimas Čikagoje", iliustruotas trim nuotraukom. Jame taipgi pateikiama žinių apie M. K. Čiurlionio galeriją ir Balzeko lietuvių kultūros muziejų. Du žurnalo puslapiai buvo skirti dail. A. Tamošaitienės austiems kilimams. Straipsnį apie ją ir jos kilimus bei jų audimo techniką parašė Viktorija Kašubaitė-Matranga. Straipsnis iliustruotas trijų kilimų nuotraukomis. Du kilimai vaizduoja lietuvių liaudies šokius, trečiasis — Eglę ir Drebulę iš liaudies pasakos "Eglė žalčių karalienė". Menotyrininkė V. Kašubaitė-Matranga skaitytojams taipgi primena dailininkų Antano ir Anastazijos Tamošaičių parašytas bei išleistas knygas.

M. K. Čiurlionio galerija Čikagoje, Jaunimo centre, naująjį 1986-87 m. sezoną pradėjo vilniečio dail. Vytauto Ciplijausko sukurtų portretų paroda rugsėjo 12-21 d. d. Susipažinimui su dail. V. Ciplijausku buvo skirta birželio 6, penktadienio, vakaronė Jaunimo centro kavinėje. Tada paaiškėjo, kad jis yra gimęs 1927 m. sausio 2 d. Šunskuose, tapybos studijas Lietuvos dailės institute Vilniuje baigęs 1961 m. Savo tapybon įjungia tautosakos motyvų, labiausiai domisi portretais, atspindinčiais ne tik išorinę žmogaus išraišką, bet ir jo vidų. Parodos atidaryme dail. V. Ciplijausko kūrybą aptarė Algimantas Kezys, SJ. Šiai parodai tik peizažai ir natiurmortai buvo atsivežti iš gimtinės, o portretus dail. V. Ciplijauskas sukūrė viešnagės metu JAV lietuvių kolonijose. Kai kuriuos jis papildė pozuotojo turimų Lietuvos atvirukų fragmentais. Portretan dail. V. Ciplijauskas įjungia visą žmogaus figūrą, nesiribodamas vien tik veidu ir pečiais. Iš dail. V. Ciplijausko sukurtų portretų žvelgė parodos lankytojams pažįstami žmonės – dail. Viktoras Petravičius, dr. Marija Gimbutienė, Emilijus Holenderis, Magdalena ir Jonas Stankūnai, Saulė ir Regina Jautokaitės bei kiti išeivijos lietuviai.

Penkios Lietuvių dailininkių draugijos narės — Nijolė Banienė, Aleksandra V. Eivaitė, Diana Kizlauskienė, Janina Monkutė-Marks ir Ada Sutkuvienė surengė savo darbų parodą rugsėjo 19 — spalio 18 d.d. Čikagoje, Ukrainiečių modernaus meno institute. Paroda, globojama Lietuvių dailininkių draugijos, angliškai buvo pavadinta "Patterns and Perspectives" ("Formos ir perspektyvos"). Katalogą paruošė menotyrininkė Viktorija Kašubaitė-Matranga. N. Banienė parodon įsijungė spalvotu pieštuku atliktais darbais, vaizduojančiais rojaus sodo augmenis. A. V. Eivaitė keturiuose aliejiniuose paveiksluose grūmėsi su skirtingomis judesio jėgomis. D. Kizlauskienė parodai pasirinko dalį spalvotu pieštuku ir grafitu atliktų darbų iš ciklo "Elementai", kuriame įvairiomis variacijomis piešiami žemės, vandens ir oro elementai. J. Monkutė-Marks šį kartą parodoje išstatė savo gobelenus, suabstraktintiem folkloriniam bei mitologiniam elementam panaudodama vilnos ir medvilnės audinius. Lietuviški tėviškės motyvai prasiveržė pro jos suabstraktinto "Mano miesto" formas. A. Sutkuvienė savo kūriniuose vaizdavo gimimą, nuogo dabartinio žmogaus bejėgiškumą pasaulį slegiančių karinių ginklų fone. Šioms temoms ji naudojo pieštuką, rašalą ir spalvas.

Bratislavos leidykla "Smena" 6.000 egz. išleido M. Sluckio romaną "Kelionė į kalnus ir atgal", iš rusų kalbos į slovakų išverstą M. Tatkačovos. Įvadą, skaitytojus supažindinantį su autoriumi, parašė O. Marušekas. Knyga iliustruota dail. S. Krasausko graviūromis iš ciklo "Moters gyvenimas".

Vilniaus jaunimo teatras XXIII-jį sezoną pradėjo gastrolėmis Kaune ir, Vilniuje praleidęs tik kelias dienas, rugsėjo 23 d. su trimis spektakliais išvyko Lenkijon. Beveik dvi savaites trukusioje kelionėje tie spektakliai suvaidinti Poznanėje, Krokuvoje, Varšuvoje. Vilniečiams teatralams tai buvo jau antroji išvyka užsienin. Jaunimo teatras pernai dalyvavo tarptautiniame teatrų festivalyje Jugoslavijos sostinėje Belgrade. Naujajam sezonui savoje scenoje nuo spalio 10 d. buvo skirti populiariausieji repertuaro spektakliai. Tris premjeras paruoš kviestiniai režisieriai: kaunietis G. Padegimas — H. Pinterio "Senus laikus", vilnietis R. Tuminas — A. Fugardo "Čia gyvena žmonės", maskvietis K. Ginkas — F. Dostojevskio "Užrašus iš pogrindžio". Vyr. rež. D. Tamulevičiūtė premjerai yra pasirinkusi B. Vasiljevo "O rytoj buvo karas", rež. E. Nekrošius — S. Šaltenio pjesę "Lituanika". Su P. Vyšniausko vadovaujamu džiazo ansambliu bus sukurtas muzikinis vaidinimas vaikams. Vyr. rež. D. Tamulevičiūtė nusiskundžia, kad vilniečiams yra per maža teatro salė, turinti tik 420 vietų. Jaunimo teatras yra mažiau populiarus gastrolėse. Rajoninėse Lietuvos vietovėse vietų žiūrovams pakanka.

Baleto šokėjus Lietuvos teatrams nuo 1952 m. paruošdavo Vilniaus M. K. Čiurlionio meno mokyklos choreografijos skyrius. Šokėjai tekdavo Vilniaus operos ir baleto teatrui, Muzikiniam teatrui Kaune ir "Lietuvos" ansambliui. M. K. Čiurlionio vidurinės meno mokyklos choreografijos skyriaus auklėtiniai šiandien užpildo masines scenas baletų spektakliuose, o kai kurie yra susilaukę plataus pripažinimo kaip baleto solistai. Nuo š. m. rugsėjo 1 d. būsimuosius baleto šokėjus paruoš savarankiškai veikianti Vilniaus choreografijos mokykla. Jos direktore paskirta Lili Navickytė-Ramanauskienė, daugiau kaip 20 metų vadovavusi M. K. Čiurlionio meno mokyklos choreografijos skyriui. Į IV mokyklos klasę kasmet iš visos Lietuvos bus priimama po 25 mokinius. Per aštuonerius metus iš jų išaugs baleto artistai. Šiemet mokykloje yra 107 mokiniai. Būsimuosius šokėjus specialybės moko 23 baleto pedagogai, 20 koncertmeisterių ir bendrojo fortepijono specialybės dėstytojų. Neužmirštamas ir bendrasis mokinių švietimas. Penkerius metus bus dirbama pagal vidurinės mokyklos sistemą, paskutiniuosius trejus — pagal technikumų reikalavimus.

Kauno istorijos muziejus surengė parodą "Iš muziejaus fondų lobyno", panaudodamas beveik 300 rodinių, kurie fondus papildė pastarajame penkmetyje. Naujieji rodiniai pateikiami nuoseklia chronologine tvarka. Paroda pradedama archeologų radiniais Kretingos rajono Lazdininkų, Jonavos rajono Šulaičių bei kituose kapinynuose. Pirmą kartą taip gausiai rodomi VIII-IX š. gintariniai amuletai ir moterų papuošalai. Viena sidabrinė antkaklė sveria daugiau kaip 1,5 kg. Įdomūs ir gerai išsilaikę X-XI š. žalvariniai ginklai bei jų dalys, skandinaviško kalavijo makštys. Parodoje taipgi išstatytas 1696 m. Paryžiuje išspausdintas Lietuvos ir Lenkijos žemėlapis, Vilniaus universiteto spaustuvėje 1640-44 m. išlesistos knygos, 1825 m. Karaliaučiuje išspausdintos L. Rėzos "Lietuviškos dainos". XVIII š. laikus atskleidžia Lenkijos karaliaus Augusto Stanislovo patvirtintos žemės ir luomų privilegijos Alytaus bajorui Sagūnavičiui, gen. Dembovskio, vieno 1831 m. sukilimo vadų, karinių veiksmų žemėlapis. Parodą papildo Radvilų manufaktūros Slucke tekstilės dirbiniai, Meiseno, Kopenhagos, japoniškojo porcelano pavyzdžiai, iš kobalto pagaminti indai. Įdomus yra ir alavinių XVIII š. kareivėlių rinkinys su visų Europos valstybių uniformomis. Duoklė sovietinei propagandai atiduodama lietuviškaja vadinamos XVI-sios divizijos plk. B. Bitinaičio parodon įjungtais dokumentais, apdovanojimais, asmeniniais daiktais. **V. Kst.**

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Telefonai: 532-3400, 532-3414

AKTYVAI virš 31 milijono dolerių

KASOS VALANDOS:

Pirmadieniais	10-3
Antradieniais	10-3
Trečiadieniais	10-3
Ketvirtadieniais	10-8
Penktadieniais	10-8
Šeštadieniais	9-1
Sekmadieniais	9-12.30

MOKA UŽ:

90 dienų termin. indėlius	6½%
180-185 d. termin. ind.	7 %
term. indėlius 1 metų	7¾%
term. indėlius 2 metų	7¾%
term. indėlius 3 metų	7¾%
pensijų s-tą	7¾%
spec. taup. s-tą	6½%
taupomąją s-tą	6 %
kasd. taupymo s-tą	6½%
depozitų-čekių s-tą	5½%

DUODA PASKOLAS:

asmenines nuo	11 %
mortgičius nuo	9¾% - 12 %

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki $100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asm. paskolas iki $10,000. Parduodame piniginės perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SĄŽININGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS

2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775

Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

Vaidotas (Vay) Jonynas

Telefonas (416) 864-2734

pataria ir padeda investacijose nuo aukso iki valstybinių lakštų. Jo atstovaujama firma aptarnauja investuotojus nuo 1923 metų.

MOSS, LAWSON & CO. LIMITED
48 Yonge St., Toronto, Ont. M5E 1G7

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (IŠSKYRUS CIGARETES)

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

A.P. GOMES Real Estate & Insurance Ltd.

1567 Dundas St. W. Toronto, Ontario

Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus **Antanas Bliūdžius**

Telefonai: 531-1191 namų 537-2291

PASIRINKITE SAU NAMĄ -

su

* *patyrusiu atstovu*
* *sąžiningu patarnavimu*
* *asmeniniu patarimu*

ANTANAS GENYS

an independent member broker

RE/MAX professionals inc. Realtor

1 east mall crescent, etobicoke, ontario M9B 6G8 — 232-9000, res: 231-2839

"Bache Securities" registruotas atstovas

VILIUS SERGAUTIS, *B.Sc.,*

mielai jums patarnaus šėrų, lakštų, pelningo investavimo reikaluose.

Tel. 860-3280
18 King St. E.
Toronto, Ont., M5C 1E3

AUTOMOTIVE FIBER

AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD, Etobicoke, Ont. M8W 3R3 — **Telefonas 252-8863**

Greitas ir tikslus patarnavimas!

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos

Juozas Eimis Ramas
Tel. 364-5081, namų 766-5857

Allstate Simpson's, 176 Yonge St., Toronto, Ont., M5C 2L7 (Queen & Yonge)

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

Klivlando "Grandinėlės" vadovas LIUDAS SAGYS tarp savo šokėjų po sėkmingo koncerto Hamiltone 1986 metų spalio 19 dieną. Dalyvavo gausi žmonių auditorija — Nuotr. J. Miltenio

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

teparduodama užsienyje dėl vis dar aukštos dolerio vertės. Specialus 0,22% mokestis importui į JAV galios tik vienerius metus, o sekantiem dvejiem metam bus sumažintas iki 0,17%. Stipriausio protesto buvo susilaukta iš Kanados, kurios eksportas į JAV siekia apie $95 bilijonus. Mat ir Kanada dėl savo dolerio vertės nedaug gaminių tegali parduoti kitoms užsienio šalims. Iš tikrųjų tas mokestis yra labai menkas, tesiekiantis truputį daugiau kaip penktadalį vieno nuošimčio. Kanados parlamente pasigirdo reikalavimų, kad prez. R. Reaganas tą 0,22% mokestį ir jį seksiantį 0,17% sustabdytų veto teise. Prez. R. Reaganas įstatymą pasirašė, nepasinaudojęs veto teise. Mat įstatyman buvo įjungta kitų finansinių potvarkių, kurie yra būtini jo vyriausybei Kalbama, kad dabar Kanada žada skųstis tarptautinės prekybos kontrolės institucijai Ženevoje.

Spaudoje plačiai nuskamba metiniai valstybės kontrolieriaus Kennetho Dye pranešimai, liečiantys nepateisinamas Kanados valdžios išlaidas. Šį kartą daug buvo rašoma apie naują sustiprinto saugumo kalėjimą, numatytą Drummondville vietovei Kvebeke ir vėliau staiga perkeltą į Port Cartier vietovę, kuri priklauso ministerio pirm. B. Mulronio rinkiminei apylinkei Kvebeke. Esą kalėjimo pastatymas ten kainuos $11 milijonų daugiau nei Drummondvillėje. Sensacingiausias pranešimas betgi lietė karstų gamyklą N. Skotijos Baddecko vietovėje. Ji finansinės paramos susilaukė dar liberalų valdymo metais, kai buvo siekiama padidinti darbo pasiūlas kai kuriose vietovėse. Paramą dvejus metus tęsė ir valdžion atėję ministerio pirm. B. Mulronio konservatoriai. Finansinė valdžios parama pasiekė $395.976. Karstai buvo gaminami iš stiklo plastikos, turėjo garantiją, kad jie žemėje išsilaikys net 2000 metų. Tačiau per visą laiką buvo paduotas tik vienas karstas už $400. Daugiau pirkėjų neatsirado, ir gamykla, sunaudojusi iš valdžios gautas lėšas, turėjo užsidaryti.

Reikšmingi provincinių parlamentų rinkimai įvyko Saskačevane ir Britų Kolumbijoje. Saskačevanas ilgus metus buvo laikomas NDP socialistų tvirtove, kol 1982 m. su triuškinančia 55:9 atstovų pergale valdžion atėjo dabartinio premjero G. Devine'o konservatoriai. Šį kartą daug vilčių buvo dėta į buvusio socialistų premjero A. Blakeney sugrįžimą, nes lig šiol joks konservatorius nebuvo laimėjęs rinkimų dukart iš eilės. Socialistų grįžimą valdžion Saskačevane pranašavo net ir Kanados socialistų vadas E. Broadbentas. Deja, pranašystė neišsipildė. Rinkimus antrą kartą iš eilės laimėjo premjero G. Devine'o konservatoriai sumažėjusia, bet vis dar pakankama 38:26 atstovų dauguma. Parlamentan buvo išrinktas ir liberalų vadas R. Goodale. Britų Kolumbijoje jau tris dešimtmečius tvirtai laikosi socialinio kredito partija. Neaiškumų sukėlė jos ilgamečio vado B. Bennetto atsistatydinimas ir pasitraukimas iš politikos. Jį pakeitė olandų kilmės B. V. Zalmas, kai jau buvo pradėję stiprėti B. Skellio vadovaujami socialistai. Rinkimus vėl laimėjo kreditistai su savo naujuoju vadu B. V. Zalmu 49:20 atstovų santykiu. Nė vienos vietos parlamente nelaimėjo liberalai, nors ir padidinę savo rėmėjų skaičių.

Ateitininkų žinios

Į **"Ateities" akademinį savaitgalį** Čikagoje lapkričio 7-9 d.d. iš Toronto vyksta: L. Daukša, V. Čuplinskas, V. Dirmantaitė, A. Pabedinskas, R. Underys ir V. Vaičiūnas. Jaunųjų dailininkų parodoje dalyvaus L. Daukša (nuotraukos) ir V. Čuplinskas (mechaniška skulptūra). R. Underys ir V. Vaičiūnas atliks programą "Ateities" žurnalo metinėje vakarienėje. Savaitgalis prasidės vakarone Jaunimo centre, kurioje bus sutiktuvės jaunųjų poetų knygos "Keturi". Šeštadienį ateitininkų namuose Lemonte paskaitas skaitys: kun. P. Daugintis, SJ, dr. V. Samulevičius ir prof. K. Skrupskelis. Viso savaitgalio tema: "Kiek mums vertas šių dienų kapitalizmas?" Sekmadienį, po šv. Mišių, bus simpoziumas apie socialinį aprūpinimą, kurį moderuos dr. A. Šaulytė. Po to visi kviečiami į "Gajos" metinę šventę, kurioje kalbės "Tėviškės žiburių" redaktorius kun. dr. Pr. Gaida.

Moksleiviai ruošia pyragų išpardavimą lapkričio 9, sekmadienį.

Jaunučiai sekančiame susirinkime — lapkričio 8 d. ruošis ateitininkų Kūčių programai.

Nuoširdi padėka Linui Daukšai ir visiems studentams, suorganizavusiams iškylą į High parką. Nors oras buvo šaltokas, susirinko arti 30 iškylautojų. Už jieškinio žaidimą pirmąją premiją laimėjo Lydija Puterytė. Kitos premijos teko Vilijai Petrauskaitei, Rimai Puterytei ir Indrei Viskontaitei. Visi buvo labai patenkinti įdomia ir gerai suorganizuota iškyla. **O. G.**

"Tėviškės žiburių" aukotojai

$1,000: Kanados lietuvių fondas; **$60:** Alb. Kantvydas; **$50:** dr. K. J. Kemežys; **$25:** Ed. Kandrotas, G. Kuchalskienė; **$20:** Pr. Baltuonis, S. Vaupša; **$15:** G. Viskantienė; **$10:** K. J. Grigaitis, G. Palmer, S. Petravičius, J. Venckus, V. A. Mažeika, V. Jungelevičienė, G. Palmer, S. Damulis, A. Krikščiūnas, J. Astas; **$5:** J. Balčiūnas, K. Giedraitis, K. Bulotienė, A. Juškys, B. Kondratas, E. Kazickienė, S. O. Deveikis, R. Česonis, J. Asmenavičius, Ch. Ambrasas, M. Karaitis, Mrs. A. Kutis, A. Tėvelis, kun. Vyt. Pikturna, J. Račius, J. Červinskas; **$2:** A. Budzinauskas.

Rėmėjo prenumeratą atsiuntė:
$50: St. Povilenskis; **$40:** S. Ignatavičius; **$30:** St. Kazlauskas, kun. A. C. Kardas, Vyt. Gudaitis, St. Ruibys, **$25:** J. Klypas, A. Balčytis, S. Petravičius, J. Vieraitis, O. Adomauskas, F. Andriūnas, M. Česna, J. Dobilas, A. Blauzdžiūnas, P. Stravinskas, P. Aras, prel. A. Bartkus, Mrs. M. Studniewski, A. Gailiušis, E. Gocentas, L. Česėkienė, J. Šarūnas, Pr. Kaziukonis, Mrs. I. Ehlers, L. Gerulaitis, Ed. Žiaušys, L. Norvaiša-Girinis, J. Blekaitis, D. N. Baltrukonis, dr. P. Baronas, P. L. Čepulis, V. Adamonis, J. Butkevičius, K. Bulotienė, A. Baltkojis, St. Budrys, V. Civinskas, E. Galius, Mrs. R. Kubar, A. Dainora, R. Dūda, Ed. Kandrotas, J. Vaitkus, E. Kazickienė, I. Kerelienė, J. Jurgutis, Č. Jonys, Vyt. Jucas, Alb. Krakaitis, K. Gogelis, A. Juška, L. Lenauskienė, J. Vitkūnienė, A. Druseikis, J. Čepukas, P. Glemža, I. Tauteras, R. Česonis, J. Abraitis, A. Ambraška, J. Bieliukas, A. Albrechtas, Vl. Gulbinas, J. Erslovas, K. Girnys, C. Jurevičius, A. P. Nevada, J. Liaukevičienė, D. Kazlauskas, D. Kojelytė, P. Kuliešis, J. Kudžma, G. Kazlauskas, L. Jasinevičius, Alf. Kuzmickas, Ign. Slabšinskas, Alb. Bielskus, A. L. Klimas, M. Žemaitienė, J. Starinskas, J. Červinskas, V. Vytas.

Už dvejus metus po $25 rėmėjo prenumeratą atsiuntė: A. Kojalaitis, Alb. Giniūnas, J. Danėnas.

Nuoširdus ačiū už paramą lietuviškai spaudai. Dėkojame visiems, kurie, siųsdami reguliarią prenumeratą, prideda ir auką.

Toronto miestas

ATMATŲ IŠVEŽIMO TVARKA

1986 metų lapkričio 11, antradienį – Mirusiųjų prisiminimo diena

1986 metų lapkričio 11, antradienį, atmatos nebus išvežamos.

Reguliarus antradienio (lapkričio 11) išvežimas bus lapkričio 12, trečiadienį.

Lapkričio 12, trečiadienį, nebus išvežami nei laikraščiai, nei sunkūs daiktai.

Palaikykite laikraščius ir sunkius daiktus išvežimui trečiadienį – lapkričio 19 d.

PASTABA: Toronte yra 18 stiklinių ir metalinių indų perdirbimo sandėlių. Rugpjūčio mėnesį buvo surinkta 266 tonos laikraščių, 33 tonos stiklų ir 7 tonos skardinių dėžučių. Smulkesnių informacijų teirautis telefonu 392-7742.

PRAŠOME NEDĖTI SUDUŽUSIŲ STIKLŲ AR KITOKIŲ AŠTRIŲ DAIKTŲ Į PLASTIKINIUS ATMATŲ MAIŠUS

R. M. BREMNER, *P. Eng., F.I.C.E.*
viešųjų darbų viršininkas

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:	IMA:
6¾% už 90 dienų term. indėl.	už asmenines paskolas nuo ..... 11 %
7 % už 6 mėn. term. indėlius	už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):
7¾% už 1 m. term. indėlius	su nekeičiamu nuošimčiu
7¾% už 2 m. term. indėlius	1 metų ..... 10 %
7¾% už 3 m. term. indėlius	2 metų 10¼%
7¾% už pensijų planą	3 metų 10½%
6½% už specialią taup. s-tą	(fixed rate)
6 % už taupymo s-tas	su keičiamu nuošimčiu
6-7 % kasd. palūkanų sąskaita	1, 2 ar 3 metų 9¾%
5½% už čekių s-tas (dep.)	(variable rate)

AKTYVAI virš 56 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $15,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express). Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

Taupyk ir skolinkis pirmutiniame ir didžiausiame

TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE — *PARAMA*

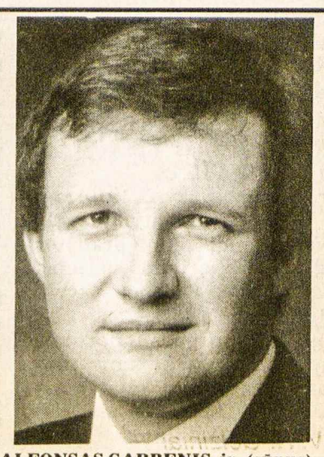

ALFONSAS GARBENIS, sn. (tėvas), ALFONSAS GARBENIS, jn. (sūnus), sueina į vieną įstaigą. Po 35 metų veiklos ir toliau ji tarnaus tautiečiams Toronte nekilnojamo turto reikaluose. Lietuviams nuolaida namo pardavimo atveju.

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.
121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 4Y3.
Telefonai: 225-5699 arba 489-1543
Namų įkainojimo skyrius

HURONIA PROPERTIES APPRAISALS LIMITED
25 Pineneedle Dr. P.O. 174, Aurora, Ontario L4G 3H3
Telefonas (Toronto linija) 773-6480

ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgičių, palikimų, investacijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

RE/MAX renown realty ltd., realtor an independent member broker

daiva t. dalinda, B.A.
associate broker

4887 dundas st. west, islington, ontario M9A 1B2, res: 767-0999 — 232-2322

ISLINGTON-MANOR – puikus vienaaukštis – $2[illegible]00.
PALACE PIER – [illegible]ių miegamųjų — $189,[illegible]
ETOBICOKE – [illegible]rių miegamųjų — $169,[illegible]
BLOOR WEST VILLAGE – keturių miegamųjų — $215,000.

PARDUOTA PARDUOTA

NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

SOLD X. De LIMA REALTY INC. 1280 Dundas St. W Tor.

RE/MAX realtor

Birutė Grigaitytė-Spudienė,
namų pirkimo ir pardavimo agentė

1280 Dundas Street West, (prie Dovercourt Rd.) Toronto, Ont. M6J 1X7

Įstaigos telefonas: 535-2500
Namų telefonas: 445-9469

A & L Windows

66 Spadina Ave., Hamilton, Ont. L8M 2X1

Savininkai – Algis ir Lenis Žilvyčiai

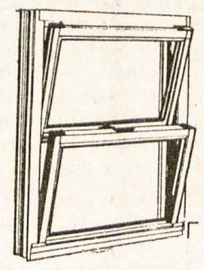

Esamus langus pakeičiame šiluminiais (thermal) langais dvigubo ar trigubo storumo stiklo. Taip pat įdedame aliumines duris 2" ir aliuminius išorinius langus (storm windows) įvairios rūšies ir spalvos, pagamintus pagal užsakymą. ***Nemokamas įkainojimas.*** ***Lietuviams 10% nuolaida.*** **Skambinti telefonu**

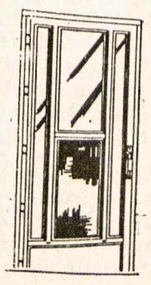

(416) 545-6556 Hamiltone,
Toronte ir apylinkėse prašome skambinti "collect"

A†A
RAIMUNDUI MERKIUI
mirus,

jo žmonai JANINAI, sūnums ir broliui MIRUI CHAINAUSKUI su šeima reiškiame nuoširdžią užuojautą –

Londono "Pašvaistės" choras

A†A
APOLONIJAI KAZLAUSKIENEI
iškeliavus amžinybėn,

jos dukrą LAIMĄ BUTĖNIENĘ ir šeimą bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame –

KLK moterų draugijos
Lietuvos kankinių parapijos skyrius

A†A
APOLONIJAI KAZLAUSKIENEI
mirus,

jos vyrui VLADUI, dukroms – LAIMUTEI bei GRAŽINAI ir jų šeimoms reiškiame nuoširdžią užuojautą –

Ada ir Valius Poškaičiai

A†A
POVILUI ŠTUOPIUI
mirus,

jo žmoną ALBINĄ, sūnų ALGĮ su žmona ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame –

S. ir B. Sakalai *V. ir V. Mikėnai*
R. ir A. Jonaičiai

A†A
TEOFILEI ŠIMULYNIENEI
mirus,

jos seseriai STASEI ir ANDRIUI PETKEVIČIAMS reiškiame gilią užuojautą –

V. K. Gelžiniai *V. G. Agurkiai*
I. Vasiliauskienė

A†A
TEOFILEI ŠIMULYNIENEI
mirus,

reiškiu nuoširdžią užuojautą jos vyrui KAZIMIERUI, jos dukroms – GRAŽINAI, IZIDORAI ir jų šeimoms, jos sesutei STASEI PETKEVIČIENEI ir jos vyrui –

A. Diržys

AUTORITE SALES & SERVICE
1636 Dundas Street West,
Toronto, Ontario M6K 2M4 **Telefonas 531-1331**
BLOOR AUTORITE GARAGE
296 Brock Avenue
(Tarp Dundas ir College) **Telefonas 531-1305**
★ Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
★ Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. ★ Visi automobilių mechaniniai
★ taisymai. ★ Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
★ GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

RE/MAX
west realty inc., realtor
an independent member broker
Juozas (Joseph)
Norkus
namų pirkimo ir pardavimo atstovas
patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas
Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.
1700 bloor street west
toronto, ontario M6P 4C3
769-1616

DRAUDA
"ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

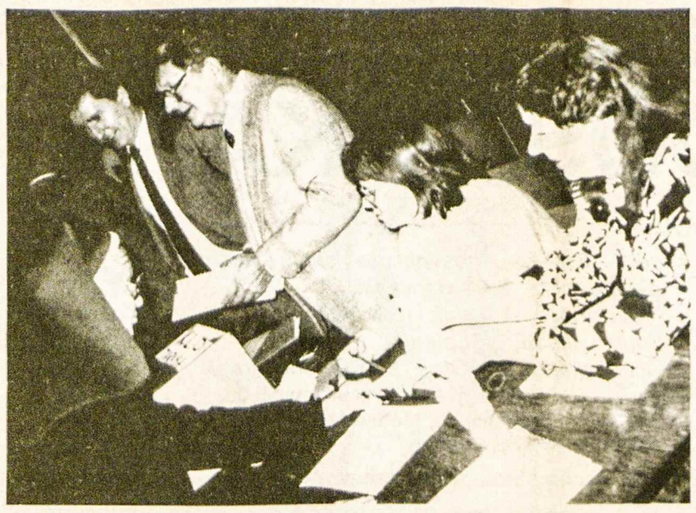

Balsuojame Toronto Prisikėlimo salėje 1986.X.19 už kandidatus į Kanados Lietuvių Bendruomenės krašto tarybą. Iš kairės prie rinkimų stalo: Bronius Degutis, Kęstutis Budrevičius, Gailė Šaltmiraitė, Rita Paulauskaitė; balsuotoja — seselė Michaelė Brizgytė Nuotr. S. Varankos

TORONTO

Mokytojo ir visuomenės veikėjo a. a. Juozo Jankaičio atminimui Vincas Bačėnas paaukojo "Tėviškės žiburiams" $50.

A. a. Petro Gulbinsko atminimui vietoje gėlių Marija ir Antanas Danieliai paaukojo "Tėviškės žiburiams" $25.

Pagerbdami a.a. Antaną Baziliauską, Aldona ir Romas Zubrickai iš Cambridge, Ont., paaukojo "Tėviškės žiburiams" $20.

A. a. Napoleono Aukštikalnio, gyvenusio Sault Ste. Marie, Ont., atminimui S. ir V. Goldbergai paaukojo "Tėviškės žiburiams" $20.

A. a. Vinco Čerškaus atminimui Ona Čerškutė-Spidell paaukojo "Tėviškės žiburiams" $25.

A. a. Edmundo Miliausko pirmųjų mirties metinių proga Regina ir Petras Bražukai paaukojo "Tėviškės žiburiams $25, Aldona ir Bronius Vitkai – $20.

A. a. Marijos Radulovic-Kronienės atminimui, užjausdami dukrą Liuciną Matulevičienę bei artimuosius, Salomėja ir Balys Sakalai paaukojo "Tėviškės žiburiams" $25.

KLB St. Catharines, Ont., apylinkės valdyba, įvertindama lietuviškos spaudos paslaugas visuomeninei veiklai, atsiuntė "Tėviškės žiburiams" $50 auką.

Estonistikos katedros Toronto universitete profesorius Tonu Parming su žmona lankėsi "TŽ" redakcijoje ir painformavo apie savo darbus bei baltistikos perspektyvas Toronto un-te. Anksčiau jis yra dirbęs kaip profesorius JAV-se. Šiuo metu jis ne tiktai dėsto estonistiką Toronto un-te, bet ir organizuoja baltiečių svarstybas aktualiais klausimais bei kviečia lietuvius jose gausiai dalyvauti.

ŠYPSENOS

Vaižgantas teatre

Vaižgantas atsilankydavo į visas teatro premjeras. Sėdėdavęs pirmoje eilėje iš kairės. Pačioje pradžioje (1921, 1922 m.) jis iš salės artistams net pastabas darydavęs. Jeigu kuris iš artistų tyliai kalbėdavęs, jis sušukdavo:

— Balsiau, balsiau, panie, blogai lošiat (tuomet vaidinimą vadindavę lošimu), tai nors aiškiai kalbėkit, kad žinotumėm, apie ką jūs ten kalbat . . .

Pamatę pro užuolaidos skylutę gražią baltą Tumo galvą, artistai vienas kitam pranešdavo:

— Yra Tumas, kalbėkit aiškiai ir garsiai . . . (Iš T. Vaičiūnienės atsiminimų).

Sovietų invazijoje

Prahoje, prie moterų ligoninės, Reuterio pranešimu, tarp kitų daugybės plakatų buvęs iškabintas ir šitoks:

"Dvylika kontrarevoliucionierių ką tik gimė šioje ligoninėje. Atsiųskite tanką kaip galima greičiau!" **Pr. Alš.**

Kanados Lietuvių žurnalistų sąjungos visuotinis narių susirinkimas įvyko 1986 m. spalio 26 d. Lietuvių namuose. Po įvykusio persiorganizavimo pagal naujus įstatus buvo išrinkta 1983. XII. 3 pirmoji valdyba: pirm. A. Gurevičius, Stp. Varanka, K. Raudys, L. Balsys, L. Girinis-Norvaiša ir St. Prakapas.

Pagrindinį pranešimą padarė pirm. A. Gurevičius, pakvietęs susirinkusius pagerbti susikaupimo minute a.a. Pranį Alšėną. Pirmininkas paminėjo, kad KLŽ sąjunga turi 27 aktyvius narius, kurie savanoriškai, be jokio atlyginimo, talkino Kanados ir Amerikos lietuvių laikraščiams, paruošdami publicistinius straipsnius, reportažus, korespondencijas. Valdyba surengė vieną paskaitą apie žydų kaltinimus lietuviams, rūpinosi narių telkimu ir skyrių steigimu. Paaiškėjus, kad kitose kolonijose gyveno tik keletas spaudos bendradarbių, jie buvo priimti į centrinį Toronto skyrių.

Susirinkime nariai išsamiai diskutavo bendradarbiavimo spaudoje problemas ir organizacinės veiklos reikalus. Apgailestauta, kad šia spaudos bendradarbių organizacija nesidomi jaunosios kartos žurnalistai. Buvo išrinkta nauja valdyba: J. Varanavičius — pirmininkas, K. Raudys — vicepirm., Stp. Varanka — sekretorius, L. Girinis-Norvaiša — iždininkas, nariai — K. Mileris ir St. Prakapas. Revizijos komisija — L. Balsys ir A. Gurevičius. Garbės teismas — J. Vaičeliūnas ir J. Karka. **J. Vr.**

OPTOMETRISTAS
Dr. S. Brogowski
412 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533-7954
PEEL CHAPEL 2180 Hurontario St., 279-7663
RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7954
YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W. 767-3153
Turner & Porter

Jie atstovaus Toronto lietuviams

Į KLB krašto tarybos XIII sesiją Toronto apylinkėje išrinktų atstovų ir kandidatų

SĄRAŠAS

1. (464) Pacevičius Algis
2. (441) Simanavičius Augustinas
3. (410) Arštikaitytė-Uleckienė Marija
4. ((407) Aušrotas Vytautas
5. (406) Bireta Vytautas
6. (369) Vaičiūnas Algirdas
7. (363) Kuraitė-Lasienė Joana
8. (352) Čepas Silvestras
9. (344) Karasiejus Juozas
10. (333) Sakalaitė-Jonaitienė Ramūnė
11. (325) Stepaitis Herbertas
12. (312) Kaknevičius Kazys
13. (310) Gustainienė Ona
14. (300) Pacevičius Antanas
15. (299) Kurienė Rasa
16. (291) Dauginis Valteris
17. (286) Petrauskienė Gabija
18. (282) Abromaitytė Angelė

KANDIDATAI

19. (272) Kuras Paulius
20. (251) Lapas Haris
21. (251) Šernas Gytis

Iš viso balsavo 644, kurių 4 buvo sugadinti.

KLB Toronto apylinkės valdyba

Aukos lituanistikos katedrai

$2000: Kanados lietuvių fondas (papildė iki $10,000); **$1000:** Londono (Ont.) lėšų telkimo skyrius; **$600:** S. ir P. Jauniai; **$500:** A. Mingėla; **$100:** L. Skripkutė (papildė iki $200), J. Pleinys, J. Lekutis, J. Butkevičius, J. A. Asmenavičius, A. Gedrimas; **$50:** Br. Venslovas.

Lėšų telkimo vajus lituanistikos katedrai yra baigtas; pažadėti katedrai $600,000 surinkti ir įteikti Ilinojaus universitetui. Per Kanados lėšų telkimo komitetą buvo surinkta iš viso $32,095. Komitetas, baigdamas savo darbą, labai nuoširdžiai dėkoja visiems aukotojams.

M. Lietuvos fondas

Mažosios Lietuvos fondui aukojo: **$100:** Pranas Kaziukonis, Alfonsas Garbenis, S. Jaugelis, Olga Krivickienė, Antanas Masionis, Montrealio kredito unija "Litas", Stepas Varanka; **$50:** Pranas Baltuonis, V. Garnelis, Vitalius Matulaitis, Ilona Maziliauskienė, Irena Meiklejohn, E. Radavičiūtė; **$36:** Antanas Kenstavičius; **$30:** Alė ir Albinas Paškevičiai; **$25:** P. Enskaitis, Vyt. Aleksandras Jonynas; **$20:** Jonas Andrulis, A. M. Bumbuliai, dr. Henrikas Nagys, Birutė Spudienė; **$15:** Jonas Dalmotas; **$10:** Vytautas Aušrotas, Joana Blaudžiūnienė, Augustinas Kudžma; **$9.70** (5 anglų svarai) — Danius Gintas.

Nuoširdi padėka visiems aukotojams. Ačiū tautietei E. Radavičiūtei ir dr. Henrikui Nagiui (padidinusiam savo įnašą ligi pusšimčio) už linkėjimus, kad mūsų siekimai taptų tikrove. Džiaugiamės Montrealio lietuvių kredito unijos valdybos nutarimu įsijungti į narių eiles, įmokant po $100 kas metai. Dėkojame A. S. Kenstavičiui už aktyvų įsijungimą į mūsų finansinį vajų.

Fondo valdyba

Aukojo Tautos fondui

Atsisveikinant su Kanados lietuvių fondo įgaliotiniu a.a. Petru Gulbinsku, draugai ir pažįstami savo aukas skyrė KL fondui: $50 — Algis Pacevičius; $40 — J. M. Astrauskai; $30 — T. Stanulis; $20 — A. V. Kulniai, J. Poška, F. Lačkus, P. Gaidelis, J. Dambaras, J. Pikelis, C. Indriūnaitė, Elena Jasiūnienė, V. Bačėnas; $15 — P. Z.; $14 — L. K.; $11 — T. K. Gražuliai; $10 — J. Budreika, S. Kėkštas, E. Šlekys, Aldona Lukošienė, M. Petrulis, J. Rugys, M. Vaškevičienė, J. Sabaliauskas, A. Bumbulis, A. M. Pranevičiai, V. K. Gapučiai, B. Saplys, A. Zalagėnas, V. Pačkauskas, P. Jaunius, V. Gumauskas, S. M. Jokubaičiai, A. L. Andruliai, V. Sendžikas, P. Augaitis, J. E. Šileikos; $5 — A. Lukas.

Tautos fondui aukojo a.a. Povilo Štuopio atminimui: $40 — B. Jackus; $20 — J. B. Aukštaitis, N. Merkelis; $10 — P. V. Gudaitis, D. T. Renkauskas; $5 — P. Čeponienė.

Pastaba. Aukotojų sąraše Tautos fondui a.a. J. Bersėno laidotuvių proga "TŽ" 42 nr. turėjo būti J. Kutka, o ne J. Kutra.

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
1573 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6P 1A6
Registration No. 0009239
Visais kelionių reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. 533-3531
nuo pirmadienio iki penktadienio 3 v.p.p.-7 v.v.
tel. 245-9990
nuo pirmadienio iki šeštadienio nuo 10 v.r. iki 2 v.p.p.

Advokatė
JOANA E. KURAS, LL. B.
atidarė savo raštinę
3425 Dundas St. W., Suite 200 prie Windermere Ave.,
Toronto, Ontario M6S 2S4
Telefonas (416) 763-3362

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS,
B.Sc., LL.B
2 Jane St., Suite 500 Telefonai:
Bloor ir Jane gatvių kampas įstaigos (416) 762-7393
Toronto, Ontario M6S 4W3 namų 233-0303

ADVOKATAS A. PUTERIS
nuo 1985 metų spalio 1 dienos
perkėlė savo raštinę į
3425 Dundas St. W., Suite 200,
(prie Jane St.), Toronto, Ont. M6S 2S4
Telefonas (416) 763-3362

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS,
B.A. M.L.S. LL.B
3425 Dundas St.W., Suite 201 Telefonai:
prie Windermere Ave. įstaigos (416) 763-4319
Toronto, Ontario M6S 2S4 namų 621-2136

Kanados taupomųjų lakštų (Canada Saving Bonds) reikalais skambinti
Vaidotas (Vay) Jonynas
Moss, Lawson & Co. Limited
48 Yonge St., Toronto, Ont. M5E 1G7 Tel. (416)864-2734

Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas
Parduodant, perkant ar tik norint informacijų apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti
Gražina Raškauskienė, B.Sc.
allan BROWN
624-6336 namų 624-2199
ALLAN BROWN REAL ESTATE (Ont.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4141 Dixie Rd., Rockwood Mall, Mississauga

TOTAL TRADES RENOVATING
151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario
* atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių
* parduodu ir įrengiu namų šildymo ir vėsinimo sistemas
* įrengiu aliuminiaus gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius
* atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūsių, padidinu namus, verandas
* uždengiu naujus stogus, išlieju įvažiavimus (driveways)
Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

KINGSWAY NATIONAL REAL ESTATE LTD., REALTOR,
1614 Bloor St. West, Toronto, M6P 1A7
(Arti Toronto Lietuvių namų)
PERKANT – PARDUODANT NAMĄ AR KOKIĄ NEKILNOJAMĄ NUOSAVYBĘ, VISADA JUMS SĄŽININGAI IR DRAUGIŠKAI PATARNAUS
STASYS JOKUBAITIS.
30 metų patirtis vakarų Toronto ir High Parko rajonuose.
KINGSWAY NATIONAL
THE SIGN OF DISTINCTION
Tel. 535-2331
arba 537-2869

DRESHER INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS
233-3334 – 231-2661 – 231-6226
3830 B Bloor Street West Islington, Ontario M9B 1K8
Lietuvių kalba patarnauja – V. DREŠERIS, A. MIKŠIENĖ ir RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 10 v.r. – 2 v.p.p.
Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas — greitas ir tikslus!
V. Dauginis – telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480
Lilija Pacevičienė – tel.(416) 846-7301, namų (519)853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ*
DRAUDA — INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Wasagoje, Gerojo Ganytojo misijoje, Mišios — lapkričio 9, sekmadienį, 11 v.r. Po jų — KLB Wasagos apylinkės susirinkimas ir Lietuvos kariuomenės šventės minėjimas.

— A. a. Aldona Karpienė, 60 m. amžiaus, palaidota spalio 31 d. lietuvių Šv. Jono kapinėse.

— A. a. Edmundo Miliausko mirties metinių proga lapkričio 1 d. atlaikytos Mišios ir pašventintas paminklas, projektuotas archit. A. Kulpos.

— Parapjos kunigai šią savaitę dalyvauja Toronto arkivyskupijos surengtose studijų dienose "Holiday Inn" viešbutyje.

— Parapijai paaukojo: $100 — J. N. Budriai, J. M. Šefleriai, P. Jutelis, A. A. Erštikaičiai, $50 — M. K. Andriuškevičiai, P. V. Dalindos.

— Mišios lapkričio 9, sekmadienį, 10 v.r — už a.a. Sofiją ir Juozą Radzevičius, 11 v. r. — už Šeflerių ir Žakevičių mirusius, a. a. Oną ir Joną Ališauskus.

Lietuvių namų žinios

— LN baliaus-koncerto bilietai nariams duodami nemokamai iki lapkričio 12 d. Vėliau nariai ir svečiai turės bilietus pirkti prie įėjimo. Rengia LN vyrų būrelis, kuris šiemet mini savo veiklos dešimtmetį.

— LN socialinių reikalų komitetas talkina vyresnio amžiaus tautiečiams tvarkant reikalus valdžios įstaigose, organizuoja ligonių lankymą. Pasitarimams renkamasi kas mėnesį. Posėdyje spalio 28 d. dalyvavo ses. M. Brizgytė, L. Balsienė, A. Borkertas, J. Dambaras, E. Jaškienė, A. Kulnienė, V. Kulnys, J. Paškevičius, J. Prišas, S. Rudienė, O. Tunaitienė. Spalio mėn. buvo aplankyti 23 tautiečiai slaugos namuose, 14 ligoninėse, 6 namuose. Ruošiamasi Kalėdų švenčių metu aplankyti visus sergančius, institucijose esančius ir kitus pagalbos reikalingus tautiečius. Žinantieji apie asmenis, kuriems tokia pagalba yra reikalinga, malonėkite pranešti LN vedėjui A. Vaičiūnui tel. 532-3311 darbo metu, kitu laiku — V. Kulniui tel. 768-1266 arba J. Dambarui 769-4891.

— LN visuomeninės veiklos būrelis su LN administracija nustatė gaires Kūčių vakarui ir Naujų metų sutikimui.

— LN planuojamų slaugos namų statybos reikalu šaukiamas viešas susirinkimas lapkričio 18 d., 7 v.v., LN Vytauto Didžiojo menėje.

Lietuvių kapinės Vėlinėse susilaukė labai gausių lankytojų. Mišias atnašavo dešimt kunigų, suvažiavusių iš kaimyninių parapijų. Pagrindinis atnašautojas buvo kun. J. Staškus, Kanados ir pasaulio lietuvių katalikų kunigų vienybės pirmininkas. Pamokslą pasakė kun. L. Zaremba, SJ, svečias iš Čikagos. Giedojo Lietuvos kankinių par. choras, vad. J. Govėdo, ir solistas R. Strimaitis. Pamaldose dalyvavo daug tautiečių iš Toronto, Mississaugos, Hamiltono, St. Catharines, Delhi, Buffalo, Montrealio ir kitų vietovių.

Maldininkų maitinimu rūpinosi Anapilio moterų būrelis, kurio narės darbavosi nuo ryto iki pavakarių.

Kapinių lankymo proga KLK moterų dr-jos Lietuvos kankinių par. skyrius lapkričio 2 d. surengė parodą Anapilio patalpose. Joje gausūs lankytojai gėrėjosi dail. Aldonos Totoraitienės realistiniais paveikslais, Alinos Šalnienės dirbtinėmis gėlėmis, Angelės Kazanavičienės džiovintų augalų lapų vaizdais ir Algio Jagėlos spalvotom nuotraukom bei gamtos vaizdais. Nuotraukose puikavosi Trakai, Vilniaus šventovės bei gatvės. Lankytojai daug dalykų, išstatytų parodoje, nupirko. Danutė Garbaliauskienė priesalyje pardavinėjo dailias vazas ir pajamas už jas paskyrė a.a. kun. St. Kulbio paminklui lietuvių kapinėse.

KLK moterų draugijos Prisikėlimo skyriaus rengtas koncertas religinei Lietuvos šalpai spalio 26 d. susilaukė daugiau kaip 500 klausovų. Turiningą programą atliko sol. Anita Pakalniškytė, sol. Vytautas Paulionis, smuikininkė Regina Bankienė ir pianistė Leokadija Kanovičienė. Ta proga buvo surengta ir jaunųjų dailininkų paroda, kuri taip pat susilaukė gausaus lankytojų būrio.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Praėjusį sekmadienį baigėsi sąmoningo tikėjimo savaitgalis, kuriam vadovavo kun. Jonas Bacevičius, OFM, ses. Ignė Marijošiūtė, L. Giržaitytė ir J. Abromaitis. Visus sekmadienio pamokslus sakė kun. J. Bacevičius, OFM.

— Ateinantis penktadienis — mėnesio pirmasis. Ligoniai ir seneliai lankomi namuose ir prieglaudose iš anksto susitarus. Šv. Valanda ir Mišios — 7 v.v.

— Mėnesinis tretininkų susirinkimas ir Šv. Mišios — šį ketvirtadienį 10 v.r.

— Platinami bilietai po Mišių salėje į Čikagos meno ansamblio "Dainava" "Lietuviškas vestuves" lapkričio 30 d., 3 v.p.p. Toronto Central Tech. mokyklos salėje.

— Vartotų drabužių ir daiktų išpardavimas — lapkričio 4, 6 ir 8 d.d. Parodų salėje.

— Parapijos choras išsirinko valdybą 1986-87 m. – pirm. J. Nešukaitis, vicepirm. Alf. Juozapavičius, parengimų vadovė O. Ražauskienė, sopranų seniūnė B. Alksnienė, altų — L. Mačionienė ir Z. Barančiukienė, tenorų — V. Karnilavičius, bosų — V. Abramavičius.

— Parapijai aukojo: a.a. Juozo Samušio atminimui testamento vykdytojai $300, A. Štuopienė $200, a.a. Apolonijos Kazlauskienės atminimui šeima $200, A. Jagėla $200, V. Sinkevičius $100, O. Beniušienė $100, S. V. Liuimos $100; $50: O. Adomavičienė, M. Čaprackaitė, E. Girdauskienė, P. Gaidelis, S. Kupčiūnienė, V. P. Melnykai, A. R. Sapijoniai; Relig. šalpai: P. Sidaras $25, K. Dulevičius $20; klierikų fondui: V. Šlapkauskas $150, V. Sinkevičius $100, P. Gaidelis $50, A. S. Šergaliai $40; misijoms: A. E. Abromaičiai $50; vyskupo fondui: V. Sinkevičius $100; stovyklavietei: St. Jakubauskas $50, M. R. Jaglowitz $15; novenai $100: J. Budnikienė, J. Arštikaitis, A. Artičkonis, J. Marcinkaitienė, E. Ažubalienė, L. Balsys, E. Švėgždienė, J. Rimšaitė, I. Kairienė, L. E. Stanevičiai, R. Z. Rimšos; A. S. Šergaliai $60, O. Tačiliauskienė $70; $50: H. Butkevižius, J. Astras, M. Jasionytė, A. Ambrozaitis, S. A. Nixon, J. A. Sokolovai, E. Dubininkas, S. Eimutis, J. O. Kirvaičiai, E. K. Šlekiai, M. K. Juzumai, D. Zulonienė, J. M. Vaseriai, J. A. Empakeriai, E. S. Kuzmickai, V. I. Biskiai, P. Skrupskas, St. Jakubauskas, R. S. Gaidelytės, A. Laurinaitis, N. Budrys, L. Venckus.

— Vėlinių proga per visą lapkričio mėnesį kasdien bus laikomos Mišios už vėlinių novenai pavestas vėles — šiokiadieniais 8 v.r. šeštadieniais — 9 v.r., sekmadieniais — 10.15 v.r.

— Mišios lapkričio 9, sekmadienį, 8.30 v.r. — už a.a. Mariją Štuikienę, 9.20 v.r. — už a.a. Leonardą ir Mariją Kalinauskus, 10.15 v.r. — už Vėlinių novenai pavestas vėles, už a.a. Povilą Kairį, 11.30 v.r. — už gyvus ir mirusius parapijiečius, 7 v.v. — už a.a. Mariją Račienę.

Pagerbdami a.a. dr. Oną Valaitienę, kaip buvusią savo šeimos gydytoją, paaukojo "Tėviškės žiburiams": $25 — Laima ir Justas Kriaučiūnai, Liucija ir Kostas Meškauskai, Sofija ir Stasys Rakščiai iš Fruitlando, Ont.

Karo nusikaltėlių pajieškų Vladimiro institute 1986. X. 29 klausimu kalbėjo Toronte Antanas Mažeika iš Kalifornijos, pakviestas ukrainiečių profesionalų sąjungos. Pasak jo, Amerikos OSI (Office of Special Investigation) remiasi suklastotomis sovietų KGB informacijomis. Be KGB talkos 99% bylų būtų nepradėtos. Kongreso įstatyme nėra nustatyta kas yra karo nusikaltėlis. Jieškoma tiktai nacių karo nusikaltėlių, o sovietiniai nusikaltėliai, iššudę daug žmonių, neliečiami. Nukenčia daugiausia baltiečiai ir ukrainiečiai. Kaltinami ypač aktyvūs asmenys. Bylas sprendžia teisėjai be patikėtinių dalyvavimo. Asmeninės teismo išlaidos kaltinamiesiems kainuoja šimtus tūkstančių dolerių. Paskaitoje dalyvavęs Kanados parlamento narys A. Witer pareiškė, kad parlamento nariai nežino tikrosios padėties. Vienos tautybės atstovai skelbė, kad Kanadoje esą tūkstančiai karo nusikaltėlių, o dabar — šimtai ir pagaliau — tik dešimtys. Kanados baltiečiai ir ukrainiečiai turėtų supažindinti su tikra padėtimi parlamento narius, rašyti jiems atitinkamus laiškus.

Paskaitoje dalyvavo ir 10 lietuvių.

Kviečiame atsilankyti į savaitraščiui "Nepriklausoma Lietuva" paremti

SPAUDOS VAKARĄ

š. m. lapkričio 8, šeštadienį, Toronto Lietuvių namuose.
Pradžia — 6 v.v., programa — 7 v.v.

PROGRAMOJE:
- *sol. V. Pavilonis (neseniai atvykęs iš Lietuvos)*
- *akordeonistė D. Pargauskaitė*
- *"Atžalynas" — tautiniai šokiai*
- *Jauni talentai • Loterija • Baras*
- *Šilta vakarienė. Gros "Zdana" orkestras.*

Įėjimas — $6.00, pensininkams ir jaunimui $5.00.
Bilietai pas būrelio narius, Lietuvių namuose sekmadienio popietėse ir prie įėjimo. *Rengėjai*

Š. m. lapkričio 15, šeštadienį, Toronto Lietuvių namuose
(1573 Bloor St. West)

rengiamas **KONCERTAS — BALIUS**

PROGRAMOJE: ***Sol. D. Mongirdaitė*** *iš Bostono (arijos iš operų, "Bohema", "Faustas" ir kitų),* ***Toronto lietuvių vyrų choras "Aras"*** *vad. sol. muz. V. Verikaičio; akompanuoja muz. J. Govėdas.*

Salė atidaroma 6 v.v., koncertas — 7 v.v. Šokiams gros 5 asmenų orkestras. Veiks baras, bus loterija. Šilto maisto bufetą ruošia **V. Birštonas. Bilieto kaina** — 6 dol., Lietuvių namų nariams įėjimas nemokamas. Nariai nemokamus bilietus atsiima iki lapkričio 12 d. **Stalus** galima rezervuoti iš anksto. **Bilietus** darbo valandomis platina Lietuvių namai, bet kuriuo laiku — V. Kulnys (tel. 769-1266), A. Sukauskas (tel. 244-2790).

Visi maloniai kviečiami dalyvauti. *Rengėjai:* ***Lietuvių namai ir LN vyrų būrelis***

Nekaltai pradėtosios Marijos vienuolijos seserų Toronto skyriaus

METINĖ ŠVENTĖ —

Programoje: *kun. dr. Viktoro Skilandžiūno paskaita tema "Kristus karalius kalėjime", "Volungės" choras ir vakarienė.*

Įėjimas — $17.00, pensininkams ir studentams — $15.00.

Visus dalyvauti kviečia — ***Vienuolijos seserų rėmėjai***

1986 m. lapkričio 23, sekmadienį, 4 val. po pietų, Prisikėlimo parapijos salėje.

Baltijos kraštų saugumo klausimai bus svarstomi Toronto universitete (George Ignatieff Theatre, Trinity College) lapkričio 8, nuo 10 v.r. iki 4 v.p.p. Bus paskaitos ir simpoziumas. Programoje dalyvaus savo srities žinovai bei profesoriai. Jie gvildens ir žmogaus teisių pažeidimus. Šiose svarbiose svarstybose kviečiami gausiai dalyvauti ir lietuviai. Registracija (visai dienai) — $20. Telefonas informacijai: K. Raudys, 239-7040 (vakarais).

KLK moterų draugijos Prisikėlimo parapijos skyriaus susirinkimas įvyks šį sekmadienį, lapkričio 9, po 11.30 v. Mišių. Programoje dr. A. Dailydės paskaita apie dantų priežiūrą ir einamieji reikalai.

Solidarumo mokestis Bendruomenei $5.00 šiais metais bus renkamas lapkričio 9, 16, 23 ir 30 d.d., gruodžio 7 ir 14 d.d. prie visų trijų parapijų ir Toronto Lietuvių namuose. Atlikime savo, kaip lietuvių, pareigą ir pasinaudokime šia proga.

KLB Toronto apylinkės valdyba

Metinis Anapilio sodybos korporacijos narių susirinkimas — lapkričio 13, ketvirtadienį, 7 v.v., Lietuvos kankinių parapijos salėje. Nesusirinkus kvorumui, 7.30 v.v. šaukiamas kitas susirinkimas, kuris bus teisėtas, nežiūrint susirinkusių skaičiaus. Bus valdybos, kapinių komisijos bei revizijos komisijų pranešimai ir rinkimai. **Valdyba**

Kanados graikų bendruomenė "Hellenic-Canadian Congress" š. m. spalio 19 d. surengė suvažiavimą, kuriame graikų vadai pareiškė, kad Kanadoje yra 250,000 graikų, kad etninės grupės sudaro trečdalį krašto gyventojų. Jų svoris politiniame gyvenime didėja, nes darosi vieningesnės, ir valdžia turės labiau skaitytis su jomis. Ontario kultūros ir pilietiškumo ministerė, kalbėjusi tame suvažiavime, pareiškė, jog provincinė vyriausybė baigia ruošti naujas gaires, kuriose numatoma sustiprinti daugiakultūriškumą mokyklose ir ligoninėse. Mokyklose numatomos etninių kalbų pamokos reguliariu laiku.

TORONTO LIETUVI,

pasinaudoki proga ir atliki pareigą:

susimokėk
SOLIDARUMO MOKESTĮ
$5.00

už 1986 metus visų trijų parapijų patalpose ir Lietuvių namuose šiais sekmadieniais:
lapkričio 9, 16, 23 ir 30, gruodžio 7 ir 14.

KLB Toronto apylinkės valdyba

Patikslinimas. XXXI Kanados lietuvių dienų aprašyme "TŽ" 43 nr. pažymėta: "Idėja montažo 'Mano tauta' bei tekstai buvo J. Piečaičio, režisūra B. Nagienės". Papildomai gauta informacija, kad jungiamąjį tekstą parašė B. Nagienė, J. Piečaičio pakviesta.

Toronto lietuvių vyrų choras "Aras" ruošiasi naujai programai. Šį rudenį atliko meninę programą Lietuvos kankinių parapijos šventėje ir dalyvavo Kanados lietuvių dienose Montrealyje. Numatyta dalyvauti Lietuvių namų metiniame koncerte-baliuje lapkričio 15 d. su sol. Daiva Mongirdaite. Lapričio 22 dieną atliks meninę programą Lietuvos kariuominės šventės minėjime Hamiltone.

Naujai išrinkta choro valdyba pasiskirstė pareigomis: pirm. Vytautas Pečiulis, vicepirm. Danielius Laurinavičius, ižd. Jonas Lasys, sekr. Petras Šturmas, narys Jurgis Kiškūnas.

Prieškalėdinis choristų su žmonomis pobūvis įvyks Lietuvių namuose gruodžio 13 d.

Kanados lietuvių dienų proga "Aras" gavo iš Ontario kultūros ir pilietiškumo ministerijos (Ontario Ministry of Citizenship and Culture) $5,400 naujom uniformom įsigyti. Šiai ministerijai vadovauja min. Lily Munro. Jos dėka gauta pusė reikalingos sumos, kitą pusę sumokės patys choristai.

Sofija ir Stasys Rakščiai, dosnūs "Tėviškės žiburių" rėmėjai, 60 metų vedybinės sukakties proga, ryžosi paremti "Tėviškės žiburius" stambia auka, būtent $1000. Jiems reiškiame nuoširdžią padėką už lietuviškos spaudos reikalų supratimą, dosnumą ir linkime dar ilgų, palaimintų ir sveikatingų metų.

A. a. dr. Ona Valaitienė, gyvenusi Hamiltone ir savo paslaugumu daug kam pagelbėjusi sveikatos reikaluose, palaidota Šv. Jono lietuvių kapinėse. Pagerbdami velionę vietoje gėlių paaukojo "Tėviškės žiburiams": $30 — St. J. Dalius, Eugenija ir Leonas Klevai, $25 — J. Liaugminas ir sesuo, Klemensas ir Salomėja Karaškos; $20 — Ona Mikšytė, Kazimieras Mikšys, Liza ir Jurgis Virkiečiai.

A. a. Povilo Štuopio žmona Albina, pagerbdama velionį kaip spaudos bendradarbį, rašiusį "Tėviškės žiburiuose" daugiausia istoriniais klausimais, paaukojo šiam savaitraščiui paremti $100.

IŠNUOMOJAMI kambarys ir virtuvė antrame aukšte. Skambinti tel. 534-8057 Toronto.

ESU NAŠLYS. Vedybų tikslu noriu susipažinti su lietuve ne jaunesne kaip 60 metų, vidutinio ūgio, vairuojančia automobilį arba norinčia išmokti. Su galimai smulkia biografija rašyti "Tėviškės žiburiams" pažymint ant voko "Jurgiui".

MONTREALQUE

Sol. Gina Čapkauskienė spalio 24 d. vakarienės metu koncertavo "Auberge Universel" salėje, palydima orkestro. Vakarienėje parlamento konservatorių nariui E. Desrosiers paremti dalyvavo apie 300 rėmėjų, kurie turėjo mokėti po 125 dol.

Lietuvių žvejotojų-medžiotojų "Nidos" klubas spalio 25 d. AV parapijos salėje atšventė 20-ties metų sukaktį. Meninę dalį atliko Montrealio vyrų oktetas, vadovaujamas muz. A. Stankevičiaus. Po dovanų įteikimo žvejams sekė vakarienė, loterija ir šokiai. Gaila, kad svečių prisirinko nedaug, nes dabar po kelis įvairius renginius vyksta kiekvieną savaitgalį.

KLK moterų dr-jos Montrealio skyriaus susirinkimas spalio 26 d. Seselių namuose buvo gausus. Susirinkimą malda pradėjo skyriaus pirm. Danutė Staškevičienė. Susirinkimui pirmininkavo Janina Adomonienė, sekretoriavo Julija Adamonienė. Išsamų praėjusio susirinkimo protokolą perskaitė Goda Rudinskienė. Paskaitą apie arkivyskupą Jurgį Matulaitį ir "Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos" 15 metų sukaktį bei mūsų uždavinius išeivijoje skaitė seselė Margarita Bareikaitė. Dalyviai paskaita gyvai domėjosi ir pateikė paskaitininkei keletą klausimų.

Metinė skyriaus šventė bus gruodžio 14 d. Tą dieną 11 v.r. bus pamaldos už gyvas ir mirusias dr-jos nares AV šventovėje. Po to salėje bus neseniai iš okupuotos Lietuvos pasitraukusio muziko Vaclovo Povilonio koncertas ir vaišės.

Donaldo ir Kristinos Makauskų dvynukės pakrikštytos Elzbietos ir Rozalijos vardais. Krikšto tėvais buvo Rūta ir Jonas Žukauskai bei Lilija ir Gintaras Adomoniai.

A. a. Juozas Paznokaitis, 93 m. amžiaus, mirė 1986 m. spalio 18 d. Palaidotas iš šv. Kazimiero šventovės spalio 21 d. Notre Dame des Neiges kapinėse. Liūdi žmona, duktė, sūnus, dvylika vaikaičių ir aštuoni provaikaičiai bei kiti giminės.

A. a. Veronika Baltakienė (Kanapeckaitė), 83 m. amžiaus, mirė spalio 19 d. Palaidota iš AV šventovės spalio 22 d. Notre Dame des Neiges kapinėse. Jos liūdi du sūnūs, viena dukraitė ir kiti giminės. **B.S.**

XXXI KANADOS LIETUVIŲ DIENŲ "VIDEO CASSETTE" Montrealyje

— *Literatūros vakaras* — *Iškilmingos Mišios, giesmės*
— *Krepšinio baigmė* — *Didysis koncertas ištisai*

Ilgumas — 3.30 valandos.
KAINA — $45.00

Užsakymus siųsti: Kęstutis Skučas, 6966 Terrasse Sagamo, Montreal, Que. H1S 2G1. Tel. (514) 722-6152.
Užsakymą siunčiant pažymėti VHS ar BETA.

Montrealio lietuvių auksinio amžiaus klubas "RŪTA" rengia savo veiklos DEŠIMTMEČIO MINĖJIMĄ

lapkričio 16, sekmadienį, 12 valandą, Aušros Vartų parapijos salėje.

PROGRAMOJE: atidarymas, sol. Rasos Krokytės koncertas (akomp. M. Kowalewska), pietūs (šaltų valgių bufetas).

Tuo pačiu laiku vyks ***dail. Adomo Galdiko paveikslų paroda,*** kurią aptars dr. Henrikas Nagys.

Įėjimas — 10 dol. *Visus kviečiame dalyvauti.* ***Rengėjai***

Greitas ir tikslus patarnavimas

Tel. Bus.: 722-3545 Res.: 256:5355 **PETRAS ADAMONIS** C. I. B.

GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8
Tel. 766-5827; 766-5830
Skyriai: 3907A Rosemont Blvd. ir Šv. Kazimiero parapija

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS – virš $19,000,000; REZERVAS – VIRŠ $600,000.

MOKA UŽ:

Certifikatus	8¼%	Taupymo – special.	6 %
Term. indėlius:		Taupymo – su gyv. dr.	5¾%
1 metų	7¾%	Taupymo – kasdienines	5 %
180 d. - 364 d.	7½%	Einamos sąsk.	5 %
120 d. - 179 d.	7¼%	Pensijų – RRSP – term.	8¾%
30 d. - 119 d.	7 %	Pensijų – RRSP – taup.	6¾%

IMA UŽ:

Nekiln. turto nuo 9¾%, asmenines – nuo 10¾%

Informacija apie naujausias palūkanas "Lite"

KASOS VALANDOS

	1475 De Seve	Rosemont	Šv. Kazimiero
Pirm. antr. treč.	9.00 – 3.00	———	———
Ketvirtadieniais	12.00 – 8.00	4.00 – 8.00	———
Penktadieniais	10.00 – 6.00	2.00 – 6.00	———
Sekmadieniais	10.30 – 12.30	———	10.30 – 12.30

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024, Toronte.

EUROPEAN CATERING

Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 239-4496 Toronte.

GAMINU namuose pagal užsakymus vištienos arba anties susuktus kepsnius. Skambinti Irenai vakarais: tel. 535-3847 Toronte.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė.

Savininkė ALINA ŠALNIENĖ, baigusi kursą Guelph universitete (Flowers Canada of Floral design), paruošia gėles vestuvėms, ligoniams, laidotuvėms, įvairiems parengimams. Skambinti tel. 763-6694, 710 Annette St., Toronto, Ont. M6S 2E2. Namų tel. 737-3379.